ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Լ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 37 (1487) ՇԱԲԱԹ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 16, 2010
VOLUME 30, NO. 37 (1487) SATURDAY, OCTOBER 16, 2010

Պաշտօնաթերթ՝
Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան
Արեւմտեան Ամերիկայի

MASSIS Weekly
1060 N. Allen Ave. Suite 101
Pasadena, California 91104

ԴԵՍՊԱՆ ԵՈՎԱՆՈՎԻՉԻ ՀԵՏ ՀԱՆԴԻՊՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՍԴՀԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ամերիկահայ կազմակերպութիւններու հետ իր ունեցած խորհրդակցութիւններու շրջագիծէն ներս, Հայաստանի մօտ Միացեալ Նահանգներու դեսպան՝ Մարի Եովանովիչ Հոկտեմբեր 12-ին Կլէնտէլի մէջ հանդիպում ունեցաւ Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիչ Մարմինի պատուիրակութեան հետ:

Հանդիպման ընթացքին կարծիքներու փոխանակութիւն տեղի ունեցաւ Հայաստանի մէջ ժողովրդավարութեան վերահաստատման, Արցախի հարցի լուծման եւ Հայ-Թուրք յարաբերութիւններուն առնչուող հարցերու շուրջ:

Հնչակեան ներկայացուցիչները յայտնեցին որ, որպէս Ամերիկահայեր Միացեալ Նահանգներու կառավարութենէն կ'ակնկալեն աւելի խստապահանջ կեցուածք՝ Հայաստանի մէջ ժողովրդավարութեան ու մարդկային իրաւունքներու խախտումներուն նկատմամբ, առաջին հերթին պահանջելով քաղաքական բանտարկեալներու անյապաղ ազատ արձակումը:

Պատուիրակութեան անդամները կարեւորեցին Հայաստանի մէջ ազատ, արդար ու թափանցիկ ընտրութիւններու կայացումը, զորս անկարելի համարեցին առանց ազատ հեռուստամիջոցներու գոյութեան: Հետեւաբար, մինչեւ յառաջիկայ խորհրդարանական ընտրութիւնները «Ա1+» անկախ հեռատեսիլի ընկերութեան եթեր վերադարձը խիստ անհրաժեշտ է:

Հնչակեան ներկայացուցիչները նաեւ տարակուսանք յայտնեցին այն մասին, որ Միացեալ Նահանգներու Պետական Քարտուղար Հիլըրի Քլինթըն, անցեալ Յունիսին Երեւան կատարած իր այցելութեան ընթացքին հանդիպում չունեցաւ ընդդիմադիր ներկայացուցիչներու հետ, թիւր տպաւորութիւն ստեղծելով ե'ւ իշխանութիւններու եւ ընդդիմադիր հասարակութեան մօտ:

Այս հարցերու շուրջ դեսպան Եովանովիչ տուաւ սպառիչ պատասխաններ, յատկապէս յայտնելով, որ Միացեալ Նահանգները Հայաստանի մէջ ժողովրդավարութեան հաստատման հարցով հետեւողական են եւ շատ աւելին կ'ընեն, քան ծանօթ է հանրութեան:

Արցախի հարցի լուծման նպատակով ներկայացուող առաջարկներու կապակցութեամբ՝ պատուիրակութիւնը դեսպանին դիտել տուաւ, որ նախապատուութիւնը պէտք է տրուի Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդի ազատ ինքնորոշման իրաւունքին: Այս առումով, Արցախի ներկայացուցիչներու վերադարձը բանակցութիւններու սեղան անհրաժեշտ համարեց:

Հայ-Թուրք յարաբերութիւններու ներկայ հանգրուանի վերաբերեալ պատուիրակութեան անդամները մատնանշեցին Թրքական իշխանութիւններու անազնիւ եւ անլուրջ մօտեցումը յարաբերութիւններու կարգաւորման գործընթացին մէջ, որ աւելի խորացուց անվստահութեան մթնոլորտը: Անոնք գտան որ, երկու ժողովուրդներուն միջեւ առկայ խնդիրներու լուծման ամենաարդիւնաւէտ միջոցը՝ Թուրքիոյ կողմէ Հայկական Ցեղասպանութեան ճանաչումն է: Իր կարգին, դեսպան Մարի Եովանովիչ յայտնեց, որ Միացեալ Նահանգները կը քաջալերեն Հայաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ երկխօսութեան շարունակումը առանց նախապայմաններու:

Դեսպան Եովանովիչ նաեւ հետաքրքրուեցաւ Հնչակեան Կուսակցութեան ընդհանուր գործունէութեամբ եւ բարձր գնահատեց կուսակցութեան վերջին տասնամեակի հետեւողական կեցուածքը Հայաստանի մէջ ժողովրդավարական արժէքներու հաստատման գործին մէջ:

ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Երկուշաբթի, Հոկտեմբեր 11-ին Սլովինիայի Նախագահ Տանիլօ Թյիւրկի Հայաստանի այցելութեան առթիւ կայացած համատեղ մամլոյ ասուլիսի ժամանակ Սերժ Սարգսեան յայտարարած է որ, որքան շուտ Ղարաբաղը լիարժէքօրէն միանայ բանակցութիւններուն, այնքան հեշտութեամբ կարելի կը դառնայ հարցի լուծումը:

Շեշտելով, որ հայկական կողմի դիրքորոշումը ղարաբաղեան հարցի լուծման շուրջ կը մնայ անփոփոխ՝ Հայաստանի գործող նախագահը յայտարարեց. - «Խնդիրը պէտք է լուծել բացառապէս խաղաղ ճանապարհով՝ առանց ուժի կիրառման կամ ուժի կիրառման սպառնալիքի, այսօր գոյութիւն ունեցող ձեւաչափով եւ միջազգային իրաւունքի նորմերի խստիւ պահպանմամբ»:

Սլովինիայի Նախագահ Տանիլօ Թյիւրկ, իր կարգին, անդրադառնալով Ղարաբաղի հարցին, ըսած է, թէ խնդրի շուրջ Նախագահ Սերժ Սարգսեանի ներկայացուցած վերլուծութիւններէ հանգած է այն եզրակացութեան, որ շատ կարեւոր է առաջ շարժել հիմնախնդրի խաղաղ կարգաւորման ճանապարհով:

«Վստահութեան ամրապնդումը անհրաժեշտ կամուրջ է հարցի լուծման համար», - ըսած է Նախագահ Թյիւրկ:

Շար.ը էջ 4

ԷԴՈՒԱՐԴ ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ. «ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԵՏ ԿԱՆԳՆԵՑԱՒ ԻՐ ԽՈՍՏՈՒՄԷՆ»

Ամերիկեան «Ուոլ Սթրիթ Ճուրնըլ Թերթին մէջ հրապարակուած յօդուածի մը մէջ Հայաստանի Արտաքին Գործոց նախարար Էդուարդ Նալբանդեան յայտնած է որ, Թուրքիա պէտք է ապացուցէ իր բարի մտադրութիւնները», - «Անցեալ տարի, ինտենսիւ բանակցութիւններից յետոյ Հայաստանը եւ Թուրքիան համաձայնութեան եկան, եւ Հոկտեմբերի 10-ին Ցիւրիխում երկու երկրների արտաքին գործերի նախարարները ստորագրեցին դիւանագիտական յարաբերութիւնների հաստատման, սահմանի բացման եւ երկկողմ յարաբերութիւնների զարգացման վերաբերեալ արձանագրութիւնները», - յօդուածին մէջ կը յիշեցնէ Էդուարդ Նալբանդեան:

«Հայ - Թուրքական յարաբերութիւնները փակուղում էին, երբ Նախագահ Սերժ Սարգսեանը նախաձեռնեց Թուրքիայի հետ յարաբերութիւնների կարգաւորման գործընթացը: Հայաստանում մենք առաջնորդւում էինք այնպիսի ապագայի տեսլականով, երբ սերունդները կ'ապրեն համերաշխ եւ ապահով: Հայկական կողմի այս նախաձեռնութիւնը դրական արձագանք գտաւ Թուրքիայի Նախագահի կողմից, եւ դա մեզ թոյլ տուեց լուրջ ներդրում կատարել

Շար.ը էջ 4

ՀԱՅ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿԸ ԶՕՐԱԿՑԻ ՊԱՐՊԱՐԱ ՊՈՔՍԸՐԻ ՎԵՐԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ

ՍԴՀԿ Հայ Ամերիկեան Խորհուրդը (ՀԱԽ) պաշտօնական յայտարարութեամբ մը եկաւ իր զօրակցութիւնը յայտնելու Միացեալ Նահանգներու Ծերակոյտի անդամ Դեմոկրատ Պարպարա Պոքսըրի վերընտրութեան: Տիկին Պոքսըրի մրցակիցն է հանրապետական Քարլի Ֆիորինա, որ կը վայելէ մեծ գործարարներու աջակցութիւնը:

ՀԱԽ-ի կը յայտարարէ որ, այս զօրակցութիւնը հիմնուած է այն իրողութեան վրայ, որ Պարպարա Պաքսըր իր պաշտօնավարութեան երկար տարիներու ընթացքին միշտ կեցած է Քալիֆորնիոյ Հայ համայնքի կողքին: Ան նաեւ Ծերակոյտէն ներս եղած է պաշտպան՝ աշխատաւոր եւ միջին դասակարգի իրաւունքներուն:

«Որպէս Հայ ժողովուրդի իսկական բարեկամ, Պարպարա Պոքսըր միշտ զօրավիգ եղած է Հայկական Ցեղասպանութեան ճանաչման բանաձեւերուն, այցելած է Հայաստան եւ դէմ արտայայտուած է

Թուրքիոյ կողմէ Հայաստանի շրջափակման: Ան 2007-ին Ծերակոյտէն ներս բանաձեւ հովանաւորած է Պոլսահայ լրագրող Հրանդ Տինքի սպանութեան կապակցութեամբ»-. ըսուած է ՀԱԽ-ի զօրակցական յայտարարութեան մէջ:

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒՆ ՀԵՏ
ՀԱՅ - ԹՐՔԱԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՏԱՐԻ ՄԸ ԵՏՔ

Գ. ԽՈՏԱՆԵԱՆ

Ճիշդ տարի մը առաջ՝ 2009-ի Հոկտեմբեր 10-ին Ցիւրիխի մէջ ստորագրուեցան հայ-թրքական երկու Արձանագրութիւնները, նպատակ ունենալով բարելաւել երկու դրացի երկիրներուն միջեւ դիւանագիտական յարաբերութիւնները ու բանալու համար երկար տարիներէ ի վեր փակ եղող սահմանը: Զուիցերիոյ կառավարութեան միջնորդութեամբ տեղի ունեցած երկարատեւ ու գաղտնի բանակցութիւններու արդիւնքը եղող փաստաթուղթերու հրապարակ գալէն անմիջապէս ետք, Հայաստանի ու սփիւռքի տարածքին յառաջացաւ հսկայ փոթորիկ: Բողոքի ցոյցեր տեղի ունեցան ոչ միայն Երեւանի մէջ, այլ նաեւ սփիւռքի ամբողջ տարածքին: Հայաստանի գործող Նախագահը շրջագայութեան ելաւ սփիւռքի հայաշատ կեդրոնները՝ Փարիզ, Լոս Անճելըս, Պէյրութ եւ այլուր, բացատրելու եւ համոզելու համար, որ Արձանագրութիւնները կը բխին Հայաստանի շահերէն: Սակայն, հայ ժողովուրդը աւելի իրատես գտնուելով ու մանաւանդ վերյիշելով Թուրքիոյ հետ իր ունեցած ու դարերու վրայ երկարող անցեալի փորձը, մնաց անդրդուելի՝ իր սկզբունքային մերժումին վրայ, Արձանագրութիւններուն մէջ տեսնելով ոչ միայն Հայաստանի ապահովութեան սպառնացող դրոյթներ, այլ նաեւ, ոտնահարում՝ Հայ ժողովուրդի պատմական իրաւունքներուն:

Ահաւասիկ տարի մը ետք, Արձանագրութիւնները կը մնան չվաւերացուած ու սառած վիճակի մէջ: Թուրքիա առաջին վայրկեանէն իսկ, Հայաստանի առջեւ դրաւ այնպիսի նախապայմաններ, որոք չէին կրնար ընդունելի ըլլալ Սերժ Սարգսեանի կառավարութեան համար, մեկնելով այն իրողութենէն, որ նախապայմաններու ընդունումը ու այդ ուղղութեամբ կատարուած նուազագոյն զիջում, համազօր պիտի ըլլար քաղաքական ինքնասպանութեան:

Առանց իր ժողովուրդի թիկունքը վայելելու ճամբայ ելած Հայաստանի իշխանութիւնները, անցնող մէկ տարուայ ընթացքին ձախողեցան իրենց առաքելութեան մէջ եւ հաւանաբար նոյնը շարունակուի տեսանելի ապագային:

Այս օրերուն, Արձանագրութիւններու ստորագրման առաջին տարելիցի առթիւ լռութիւն կը պահէ Սերժ Սարգսեան, նոյնիսկ նուազագոյն ըսելիք չունենալով ու բացատրութիւն գլանալով իր քաղաքացիներուն:

Սակայն, Արձանագրութիւններէն տարի մը ետք մեր բոլորի առջեւ ցցուող հարցը հետեւեալն է. Ի՞նչ շահեցաւ Հայաստանը որպէս երկիր ու ի՞նչ ձեռք ձգեց Թուրքիան: Այս հարցը քաղաքական շրջանակներու կողմէ լայն քննարկման առարկայ է այս օրերուն եւ գրեթէ ընդհանուր տպաւորութիւնը եւ եզրակա-ցութիւնը այն է թէ, Թուրքիա հասաւ իր շատ մը նպատակներուն, իսկ Հայաստան չկարողացաւ ապահովել այն ինչ՝ որուն կը ձգտէր:

Արձանագրութիւններու ստորագրման պաշտօնական արարողութեան պահուն իսկ, Թրքական կողմը ներկայացուց իր առաջին նախապայմանը՝ փաստաթուղթերու վաւերացումը կապելով Ղարաբաղեան հարցի գծով յառաջընթացով: Թուրքիա կը պահանջէր հայկական կողմէն զիջումներ, ի նպաստ Ատրպէյճանի: Թէեւ, ան չկարողացաւ ձեռք ձգել իր ակնկալած զիջումները, սակայն այդ Արձանագրութիւններուն շնորհիւ Թուրքիա դարձաւ կարեւոր դերակատար, ոչ միայն Լեռնային Ղարաբաղի բանակցային գործընթացէն ներս, այլ նաեւ ամբողջ տարածաշրջանէն ներս: Այս իրողութեան հետ հաշտուած են արդէն Մինսկի խումբի միջնորդները, որոնք մնայուն խորհրդակցութիւններու կ'ունենան Թուրքիոյ հետ, իրենց յաջորդական քայլերը ճշդելու եւ կամ ղարաբաղի տագնապի լուծման նոր առաջարկներ ներկայացնելու ընթացքին:

Թուրքերը հասան նաեւ իրենց երկրորդ նպատակին՝ խոչընդոտելով Հայկական Ցեղասպանութեան ճանաչումը միջազգային հանրութեան ու առաջին հերթին Միացեալ Նահանգներու կողմէ: Այսօր անժխտելի իրականութիւն է, որ Ցեղասպանութեան ճանաչումը դարձած է պատանդ այդ արձանագրութիւններուն եւ շատ հեշտութեամբ կ'օգտագործուի Թուրքիոյ կողմէ, կասեցնելու համար որեւէ նախաձեռնութիւն Եւրոպայի, Ամերիկայի եւ կամ Հարաւային Ամերիկայի տարածքին:

Հայկական դիւանագիտութեան ձախողութեամբ ու գործած բազմաթիւ սխալներուն պատճառաւ, Թուրքիա հասաւ իր գլխաւոր նպատակներուն, առանց բանալու սահմանը ու դիւանագիտական յարաբերութիւննր հաստատելու Հայաստանի հետ: Այսպիսով ան գոհացում տուաւ նաեւ իր ազգակից ու դաշնակից Ատրպէյճանին, որ կ'ընդդիմանայ Հայ-Թրքական սահմանի բացման եւ դիւանագիտական յարաբերութիւններու հաստատման:

Հակառակ տիրող կարծիքին, որ Հայաստան շատ բան տուաւ այս մէկ տարուայ ընթացքին, փոխարէնը չստանալով ոչինչ, իշխանութեան ներկայացուցիչները կը պնդեն, որ ամբողջ աշխարհին հայկական կողմը ապացուցեց իր բարի կամեցողութիւնը եւ պատրաստակամութիւնը՝ լուծելու Թուրքիոյ հետ իր հարցերը:

Արձանագրութիւններէն մէկ տարի անց, ժամանակն է որ Հայաստանի իշխանութիւնները անդրադառնան, որ մեծ պետութիւններու թելադրանքով շարժելու ուղղին հեռանկար չունի եւ ժամանակն է չեղեալ յայտարարել այդ գանոնք ու Թուրքիոյ հետ սկսելու համար բանակցութիւններու, որուն մասնակից դարձնելով նաեւ սփիւռքահայութիւնը, որ իրաւատէրն է Հայկական Ցեղասպանութեան զոհերուն եւ իր խօսքը ունի ըսելիք, այդ հարցի վերաբերող բոլոր տասակի համաձայնութիւններուն շուրջ:

«ԹՇՆԱՄՈՒ ՋՐԱՂԱՑԸ»

ԷԴԳԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

«Կան բազմաթիւ խնդիրներ, մենք չենք ասում, որ բոլոր խնդիրները լուծուած են- ասում են իշխանութիւնները: - Բայց, - աւելացնում են նրանք, - մենք ունենք լուրջ ձեռքբերումներ գրեթէ բոլոր ոլորտներում եւ փորձում ենք անել հնարաւորը, որպէսզի Հայաստանը դառնայ կայացած ժողովրդավարական երկիր, եւ այս պարագայում բոլոր այն ուժերը, որոնք չեն նկատում այս ամէնը, սեւացնում են ամէն ինչ եւ «եւրախորհուրդների» դռներն են ընկքանի որ երկուսում էլ կայ կոռուպցիա եւ նշանակութիւն չունի, թէ այն ինչ ծաւալ եւ բնոյթ ունի:

Նման մտորումներն, անկասկած, բերում են նրան, որ քաղաքական համակարգի փոփոխութեան համար պայքարելու ոչ մի մոտիվացիա մարդկանց մօտ չի առաջանում, քանզի նրանք հաւատում են, որ անկարող են որեւէ էական բան փոխել, մտածում են, որ աշխարհը այդպէս է կառուցուած, ու եթէ մի բան էլ հիմնովին փոխւում է, ապա դա ինքն իրեն է ստացւում, եւ դրա համար շատ երկար ժամանակահատուած է հարնում մեր պետութեան դէմ իրենց բողոքներով՝ ջուր են լցնում թշնամու ջրաղացին»:

> Մեզանում յաճախ կարող ենք լսել հետեւեալ միտքը. դե բոլոր երկրներում էլ կոռուպցիա կայ, բոլոր պետութիւններում ոտնահարւում են մարդու իրաւունքները, ուրեմն, մենք ոչ մէկից ոչնչով չենք տարբերւում: Սա իւրօրինակ ինքնաարդարացման »մանտրա« է: Եւ ինչքան շատ ես կրկնում այդ միտքը, այդքան աւելի շատ ես հաւատում դրան եւ աւելի շատ ես կորցնում իրականութեան գիտակցումը եւ աւելի ամրապնդում կրաւորական կեցուածքը

Ո՞րն է այս արտայայտութիւնների նպատակը: Իմ կարծիքով, նպատակը շատ պարզ է. ազդել մարդկանց յոյզերի եւ գիտակցութեան վրայ եւ համոզել նրանց, որ նրանք ի վիճակի չեն արմատականօրէն փոխել ռեժիմը: Իշխանութիւններն այս խօսակցութիւնները հենց այնպէս չեն վարում, դրանք, ըստ երեւոյթին, յատուկ են մշակուած եւ արդէն ապացուցել են իրենց արդիւնաւէտութիւնը ոչ միայն մեզանում, այլ նաեւ արտասահմանում: Ըստ երեւոյթին, վերոնշեալի պատճառը պէտք է փնտռել զարգացող երկրների մարդկանց իւրայատուկ աշխարհընկալման մէջ:

Մեզանում յաճախ կարող ենք լսել հետեւեալ միտքը. դե բոլոր երկրներում էլ կոռուպցիա կայ, բոլոր պետութիւններում ոտնահարւում են մարդու իրաւունքները, ուրեմն, մենք ոչ մէկից ոչնչով չենք տարբերւում: Սա իւրօրինակ ինքնաարդարացման «մանտրա» է: Եւ ինչքան շատ ես կրկնում այդ միտքը, այդքան աւելի շատ ես հաւատում դրան եւ աւելի շատ ես կորցնում իրականութեան գիտակցումը եւ աւելի ամրապնդում կրաւորական կեցուածքը: Եւ այդ վիճակում եթէ տեսնում ես, որ իշխանութիւններն ինչ-որ մի չնչին խոստում կատարեցին, ապա ուրախանում ես եւ մտածում, որ դե Մոսկուան էլ մէկ օրում չի կառուցուել, ու շարունակում ես կրաւորական կեանքդ: Հա, համ էլ «թշնամու ջրաղացն» ես լիշում ու վերջնականապէս սսկւում:

Այս տեսակի աշխարհհայեացքը բացառում է տարբեր հասարակական եւ քաղաքական համակարգերի գոյութեան փաստը՝ ինչպէս տեսութիւնում, այնպէս էլ պրակտիկայում: Այն ենթադրում է միայն մէկ տեսակի համակարգի գոյութիւն, որտեղ խառնուած են քաղաքական վարքի տարբեր տեսակներ եւ որ, իբր, չի կարելի ասել, թէ որ երկրում որն է շատ, որը քիչ: Ըստ այս աշխարհընկալման, օրինակ, Նորվեգիայի եւ Ադրբեջանի քաղաքական համակարգերը ոչնչով չեն տարբերւում իրարից, կաւոր:

Իհարկէ, այս տեսակի գաղափարներն, առաջին հերթին, սերմանւում են աւտորիտար, օլիգարխիկ երկրների իշխանութիւնների կողմից: Ժողովրդավարական հակէլիտայի խնդիրն է խոչընդոտել դրան:

«ԼՐԱԳԻՐ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՉԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ՝
ԳԱԲՐԻԷԼ ՄՈԼՈՅԵԱՆ
ՍԱՀԱԿ ԹՈՒԹՃԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԷՐ ԴԱՒԻԹԵԱՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Հեռ. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626)797- 6863
E:Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E:Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA $50.00, Canada $60 (Second Class), $75.00 (Air Mail)
Overseas $85.00 (2nd Class Mail), $125.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.

Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«ՀԱՅՔԸ» ԿՈՉ Է ԱՆՈՒՄ ԴԱԴԱՐԵՑՆԵԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ

«Ժառանգութեան» կուսակցութեան «Հայք» ուսանողական-երիտասարդական միութիւնը յայտարարութիւն է տարածել ՀՀ ազգային բանակում յաճախակիացած կուսակցական քարոզչութեան դէպքերի առնչութեամբ:

«Մենք խիստ վրդովուած ենք եւ մեր բողոքն ենք արտայայտում Հանրապետական կուսակցութեան եւ յատկապէս նրա երիտասարդական թեւի կողմից կուսակցական PR-ի նպատակով ՀՀ ազգային բանակն օգտագործելու վերջերս յաճախակիացած դէպքերի առնչութեամբ: Բարձրաստիճան հանրապետական պաշտօնեաների կողմից զօրամասեր կատարուող այցելութիւնների ընթացքում տարւում է անսքօղ կուսակցական քարոզչութիւն եւ այդ ամէնը հեռարձակւում է հեռուստատեսութեամբ:

Աւելին, ազգային բանակի զօրամասերը մանկատներ կամ ծերանոցներ չեն, որպէսզի դրանց համար կուսակցական «բարեգործութիւն» իրականացուի: Այս ամէնը ոչ միայն պարզապէս տխուր մտորումների տեղիք է տալիս, այլ ՀՀ Սահմանադրութեան եւ գործող օրէնքների կոպիտ խախտում է, ուղղակի հարուածում է բանակի հեղինակութեանը, ներզինուորական միասնականութեանը:

Մենք դէմ չենք ռազմահայրենասիրական նախաձեռնութիւնների իրականացմանը: Ինքներս էլ՝ թէ միայնակ եւ թէ այլ կուսակցութիւնների երիտթեւերի հետ համատեղ իրականացրել ենք բազմաթիւ այդպիսի միջոցառումներ: Սակայն ՀՀ ազգային բանակում որեւէ կուսակցական քարոզչութեան եւ էժանագին «բարեգործական» ակցիաների իրականացում մեզ երբեւէ թոյլ չենք տուել՝ համարելով դա անթոյլատրելի եւ վտանգաւոր:

Մինչդեռ այս օրէնքները խախտւում են ոչ միայն ազգային բանակում, այլ նաեւ կրթական համակարգում, որը գրեթէ ամբողջապէս վերածուել է հանրապետական կուսակցութեան կցորդի: Կրթութեան հանդէպ նման վերաբերմունքն է կրթութեան որակի անընդհատ յետընթացի պատճառներից մէկը: Ըրպէս հետեւանք, ըստ միջազգային վարկանիշային աղիւսակների՝ ՀՀ բուհերից եւ ոչ մէկը տեղ չի գրաւում աշխարհի բուհերի անգամ առաջին հազարեակում: Բանակի համար է՞լ էք նոյնը պատրաստւում անել:

ՀՀ ազգային բանակը մեր պետականութեան գլխաւոր յենասիւներից է: ՀՀ զինուած ուժերում ծառայում են տարբեր քաղաքական հայեացքներ ունեցող զինծառայողներ եւ մեր սահմանները միասնաբար պաշտպանում են մեր ԲՈԼՈՐ զինուորները՝ անկախ կուսակցական համակրանքներից: Կոչ ենք անում դադարեցնել ՀՀ ազգային բանակի կուսակցականացման-հանրապետականացման փորձերը»:

ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄՈԶՄԱՄԲ՝ ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆԸ «ԻՐԵՆ ԽԱԲՈՒԱԾ Է ԶԳՈՒՄ»

Հայ Ազգային Կոնգրէս (ՀԱԿ) ընդդիմադիր դաշինքի համակարգող Լեւոն Զուրաբեանը, լրագրողների հետ հանդիպմանը անդրադառնալով մէկ տարի առաջ Ցիւրիխում ստորագրուած հայ-թուրքական արձանագրութիւններին, նշեց, թէ Սերժ Սարգսեանը «իրեն խաբուած է զգում»:

Նրա խօսքով՝ միայն այն, որ արձանագրութիւնների ստորագրումից մէկ տարի անց պաշտօնական Երեւանը որեւէ յայտարարութիւն չի անում, խօսում է այն մասին, որ Սերժ Սարգսեանը «ուղղակի ասելիք չունի»:

«Սերժ Սարգսեանը երբեք իրեն այդքան խաբուած չի զգացել: Ինքը իսկապէս յոյսեր է փայփայել ու ունեցել է միջազգային հանրութեան խոստումները, որ Թուրքիայի վրայ ճնշումներ կը գործադրուեն եւ ի վերջոյ կը պարտադրեն նրան գնալ այդ արձանագրութիւնների վաւերացմանը: Թէեւ մենք զգուշացնում էինք, որ դա անիրական սպասելիքներ էին», - նշեց Զուրաբեանը՝ շարունակելով. - «Իսկապէս ինքը խաբուած է: Բայց Տէր-Պետրոսեանը շատ դիպուկ դրա մասին ասաց՝ խաբուելը դա արդարացում չէ»:

Հարցին, թէ, իր կարծիքով, ինչու Նախագահը հետ չի կանչում Հայաստանի ստորագրութիւնը, Կոնգրէսի համակարգողը արձագանքեց. - «Դա էլ չի կարող անել, որովհետեւ այդ դէպքում շատ պարարտ հող կը ստեղծի Հայաստանին ապակառուցողական դիրքորոշման մէջ մեղադրելու համար: Ինքը մտել է մի սխալ խաղի մէջ, որից դուրս գալ էլ անգամ չի կարողանում»:

Խօսելով Ղարաբաղի խնդրի մասին՝ Զուրաբեանը նշեց, թէ Ադրբեջանն այսօր միջազգային բոլոր ֆորումներն օգտագործում է Հայաստանի եւ ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի վրայ ճնշում գործադրելու նպատակով եւ ստանում է այն, ինչ ցանկանում է:

Ըստ ընդդիմադիր գործչի՝ թէեւ Սերժ Սարգսեանը յայտարարում է բանակցային գործընթացին Լեռնային Ղարաբաղի մասնակցութեան անհրաժեշտութեան մասին, Հայաստանի իշխանութիւնները, սակայն, իրենց իսկ գործողութիւններով հակասում են դրան. դրա «վառ ապացոյցն այն է, որ Հայաստանը համաձայնել է Ղարաբաղում անցկացուող դաշտային առաքելութեանը՝ հաշուի չառնելով այդ հարցում Ղարաբաղի դիրքորոշումը»:

«Այսօր Հայաստանը Ղարաբաղին դարձրել է իրեն կցորդ մի ռեժիմ, որը հլու, հնազանդ լսում եւ կատարում է այն ամէնը, ինչ իրեն թելադրում է Երեւանը: Եւ ես հարց եմ տալիս՝ ինչպէ՞ս միջազգային հանրութիւնը կը յարգի Լեռնային Ղարաբաղի հանրապետութիւնը, եթէ դա չի անում Հայաստանի Հանրապետութիւնը», - ասաց Զուրաբեանը:

Նա տեղեկացրեց, որ Հոկտեմբերի 15-ին եւ 19-ին Կոնգրէսը անցկացնելու է հանրահաւաքներ եւ երթեր: Հանրահաւաքները տեղի են ունենալու Մատենադարանի

ՆԱԻՐԱ ԶՈՀՐԱԲԵԱՆԸ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆՆԵՐԻՆ ԿՈՉ Է ԱՆՈՒՄ ԲՀԿ-Ի ՀԱՐՑՈՒՄ ԿՈՌԵԿՏ ԼԻՆԵԼ

«Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութեան պատգամաւոր Նաիրա Զոհրաբեան

«Հանրապետական կուսակցութեան մեր գործընկերներին խորհուրդ եմ տալիս իրենց՝ նոյնիսկ շատ ընդհանուր եւ վերացական բնոյթի յայտարարութիւններում շատ զգոյշ եւ կոռեկտ լինել»,- NEWS.am-ի թղթակցի հետ զրոյցում յայտարարեց «Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութեան պատգամաւոր Նաիրա Զոհրաբեանը՝ անդրադառնալով Հանրապետական խմբակցութեան անդամ Գագիկ Մելիքեանի ակնարկող այն յայտարարութեանը, թէ ՀՀԿ-ի համար «թուլացնել թոյլին ուղղակի հակացուցուած է եւ դա ուժեղին յարիր չէ»:

Նշենք, որ ճշդելու համար, թէ «թոյլեր» ասելով՝ հանրապետական գործիչ, արդեօք. նկատի է ունեցել «Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութեա՞նը, Նաիրա Զոհրաբեանը զանգահարել է ՀՀԿ խմբակցութեան ղեկավար Գալուստ Սահակեանին, ով իր հերթին զանգահարել է Գագիկ Մելիքեանին՝ փորձելով ճշդել, թէ վերջինս ասուլիսի ժամանակ նման բան ասե՞լ է: «Գագիկ Մելիքեանը Գալուստ Գրիգորիչին հաւատացրել է, որ ԲՀԿ-ին նկատի չի ունեցել: Ամէն դէպքում, եթէ լրագրողները նման տպաւորութիւն են զգացել, ես հանրապետական մեր գործընկերներին կրկին խորհուրդ եմ տալիս զգոյշ եւ կոռեկտ լինել իրենց՝ նոյնիսկ շատ ընդհանրական ձեւակերպումներում»,- նշեց Նաիրա Զոհրաբեանը՝ աւելացնելով, որ եթէ ձեւակերպումն ուղղուած լինէր ուղիղ «Բարգաւաճ Հայաստանին», Գագիկ Մելիքեանը շատ լուրջ եւ խիստ պատասխան էր տալու իր՝ նման յայտարարութեան համար:

Նշենք, որ Հոկտեմբերի 11-ին, տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսի ժամանակ Գագիկ Մելիքեանը հաւաստիացրել էր, որ ՀՀԿ-ն հզօր քաղաքական ուժ է եւ «ոեւէ մէկին, առաւել եւս կոալիցիոն կուսակցութեանը, թուլացնելու նպատակ չունի»: «Մեր նպատակները միտուած են ուժեղացնել ՀՀԿ-ն: Իսկ թուլացնել թոյլին ուղղակի հակացուցուած է եւ դա ուժեղին յարիր չէ»,- ասել էր նա:

ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ ՇԱՐԺՈՒՄ. «ԶԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՐՃ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ ՀԵՌԱՆԱԼՈՒ Է ՀԱՅՐԵՆԻ ԲՆՕՐՐԱՆԻՑ»

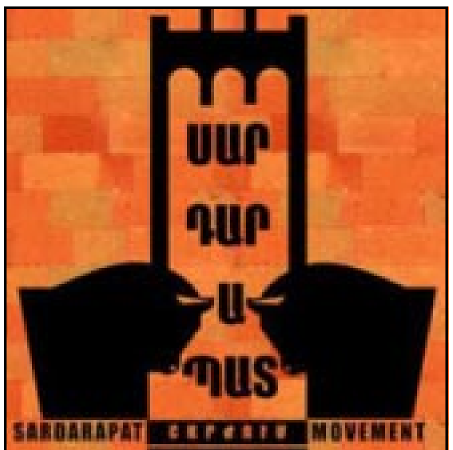

«Հայաստանի Հանրապետութիւնում լեռնաարդիւնաբերութեան տեխնոլոգիական ցածր մակարդակը գործող հանքավայրերում անդառնալի վնասներ է հասցնում շրջակայ միջավայրին եւ մարդկանց առողջութեանը», ասուել է Սարդարապատ Շարժունի Հոկտեմբերի 12-ին հրապարակած յայտարարութեան մէջ:

Սարդարապատ Շարժումը արցանագրում է-. «Հանքավայրերի շահագործման ժամանակ առաջացած թունաւոր թափօնների ոչնչացումը կամ թաղումը ինչպէս շահագործման, այնպէս էլ շահագործումից յետոյ հետեւանքների վերացման փուլերում կրում են անկառավարելի եւ անվերահսկելի բնոյթ: Բացակայում են հանքավայրերում աշխատող եւ նրանց յարակից տարածքներում բնակչութեան առողջութեան նպատակային ուսումնասիրութիւնները, վիճակագրական համակարգը եւ մարդկանց առողջութեան պահպանման ուղղութեամբ կանխարգելիչ եւ բուժական աշխատանքները: Արդէն իսկ ծանր վնասներ են հասցուել Ալավերդիում, Ախթալայում, Քաջարանում, Դրմբոնում հանքարդունաբերական ձեռնարկութիւնների յարակից տարածքներին, բնութեանը եւ մարդկանց առողջութեանը:

«Շրջակայ միջավայրի եւ մարդկանց առողջութեան իրական վիճակը արտացոլող վիճակագրական տեղեկութիւնների բացակայութիւնն ու տուեալների անհարկի գաղտնիութիւնը իրականում հետապնդում է նպատակ քողարկել առկայ իրական աղետալի վիճակը: Բնութեանը եւ մարդկանց առողջութեանը հասցուող ծանր վնասները հետեւանք են նաեւ էկոլոգիական ստանդարտների, հումանիտար փորձաքննութեան երաշխիքային ենթակառոյցների բացակայութեան»:

«Ուսումնասիրելով եւ փաստելով Զանգեզուրի բնակչութեան վերաբերմունքը եւ նրա կողմից յայտնած անվստահութիւնը նոր հիմնադրուող հանքարդիւնաբերական համալիրների՝ ուրանի հանքերի շահագործման կապակցութեամբ, «Սարդարապատ» շարժման նախաձեռնութիւնը գտնում է, որ այդ ծրագրերի կեանքի կոչելը յղի է ոչ միայն էկոլոգիական եւ առողջապահական աղետով, այլ ուղղակիօրէն վտանգում է ՀՀ ազգային անվտանգութեանը: Հանքերի շահագործումը կը պարտադրի Զանգեզուրի բնակչութեանը կարճ ժամանակահատուածում հեռանալ հայրենի բնօրրանից»:

HayNews.am

ՄԱՍԻՍ
ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՀԵԼԻ ԱՂԲԻՒՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՐԵՐՈՒ

ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆՆ ԱՆՑԵԼ ԵՆ ՈՏԱԲՈԲԻԿ

Թուրքիայի «Հզօր Թուրքիա» կուսակցութեան առաջնորդը հանդէս է եկել յայտարարութեամբ՝ վերահաստատելով հայ-թուրքական սահմանը հատելու մասին իրենց նախկին յայտարարութիւնը:

Հայաստանում ՌԴ անվտանգութեան դաշնային ծառայութեան սահմանապահ վարչութեան պետի տեղակալ, գնդապետ Անդրէյ Գուզէեւը հերքել էր առաւօտեան թուրքական լրատուամիջոցների տարածած այն տեղեկութիւնը, թէ իբր մի քանի թուրքեր հատել են հայ-թուրքական սահմանը:

Թրքական կուսակցութեան անդամները կը յայտնեն որ այս նկարը կը փաստէ թէ իրենք անցած են սահմանի հայկական կողմը

Թուրքական «Ջիհան» գործակալութեան փոխանցմամբ՝ «Հզօր Թուրքիա» կուսակցութեան առաջնորդ Թունա Բեքլեւիչը, ի պատասխան Անդրէյ Գուզէեւի հերքման, հրապարակել է իբր հայ-թուրքական սահմանն անցնելու մասին վկայող մի նկար եւ յայտարարել.

«Գնդապետ Անդրէյ Գուզէեւը պնդում է, որ մենք չենք անցել հայ-թուրքական սահմանը: Սակայն կան նկարներ, որոնք ապացուցում են հակառակը: Սահմանն անցել ենք ոտաբոպիկ: Աստուած տա՝ յաջորդ անգամ սահմանը բաց լինի, մենք էլ սար ու ձոր չենք ընկնի: Իսկ երբ գանք, նրա հետ թէյ կը խմենք»,- ասել է Բեքլեւիչը՝ աւելացնելով. «Մենք ոչ թէ թշնամանք, այլ խաղաղութիւն եւ եղբայրութիւն ենք բերում»:

Յիշեցնենք, որ «Հզօր Թուրքիա» կուսակցութեան ներկայացուցիչները հատել էին հայ-թուրքական սահմանը՝ կոչ անելով կողմերին բացել այն:

ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

Նախագահները անդրադարձան նաեւ այն հարցին, Ղարաբաղի խնդիրը ինչո՞վ կը տարբերի Քոսովոյի խնդիրէն:

Մասնաւորապէս, Սլովինիայի նախագահը ըսած է, թէ ինքնորոշման եւ տարածքային ամբողջականութեան սկզբունքները չեն կրնար գործել ինքնաբերաբար. իւրաքանչիւր դէպք առանձնայատուկ է եւ իւրաքանչիւր դէպքի համար կը պահանջուի ուրոյն լուծումներ, որոնք համահունչ կ՚ըլլան միջազգային իրաւունքի չափանիշերուն, բայց գործնական լուծումը պէտք է ըլլայ տուեալ իրավիճակին համապատասխան:

Սերժ Սարգսեանի կարծիքով, Քոսովոյի նախադէպը Հայաստանի համար կարեւոր է այն տեսանկիւնէն որ ՄԱԿ-ի դատարանը յստակ պատասխանեց մէկ հարցի՝ արդեօ՞ք միակողմանիօրէն ինքնուրոյնութիւն հռչակելը կը հակասէ միջազգային իրաւունքին: Պատասխանը, ըստ Սարգսեանի, եղաւ՝ ոչ չի հակասեր:

«ԲԱՐԲԱՐՈՍՆԵ՛Ր, ԻՆՉՈ՞Ւ ԷՔ ԼՌՈՒՄ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ».- ՀԱՐՑՐԵԼ Է ԿՈՒՍՏՈՒՐԻՑԱՆ ՈՒ ՀԵՌԱՑԵԼ ԹՈՒՐՔԻԱՅԻՑ

Հոկտեմբերի 9-ին Անթալիայի «Ոսկէ նարինջ» միջազգային կինոփառատօնին մասնակցելու նպատակով Թուրքիայի Անթալիա քաղաք էր ժամանել աշխարհահռչակ սերբ ռեժիսոր Էմիր Կուստուրիցան:

Թուրքական լրատուամիջոցների փոխանցմամբ՝ մինչեւ իր ժամանումը եւ դրանից յետոյ ռեժիսորի հասցէին Թուրքիայում քաղաքական գործիչների եւ արուեստագէտների շրջանում հնչող կոշտ քննադատութիւններից յետոյ Կուստուրիցան որոշ յայտարարութիւններ անելուց յետոյ հեռացել է Թուրքիայից:

Սերբ ռեժիսոր Էմիր Կուստուրիցա

Անդրադառնալով Թուրքիայի մշակոյթի եւ զբօսաշրջութեան նախարար Էրթուղրուլ Գիւնայի յայտարարութիւններին եւ Թուրքիայում իր դէմ սկսուած արշաւը որակելով որպէս «բարբարոսութիւն»՝ աշխարհահռչակ ռեժիսորը յայտարարել է.

«Ես որեւէ քաղաքական կուսակցութեան անդամ չեմ: Այս փառատօնի ժամանակ բախուեցի մի բանի, որն ինձ հետ երբեք չէր պատահել: Այս կապակցութեամբ ինձ պաշտպանել անգամ չեմ ցանկանում, սակայն որոշ բաներ պարզաբանման կարիք ունեն: Անթալիայի քաղաքապետին ջերմ ընդունելութեան համար ցանկանում եմ շնորհակալութիւն յայտնել: Սակայն, միեւնոյն ժամանակ, ցանկանում եմ յայտարարել, որ Թուրքիայի մշակոյթի նախարարին ընկալում եմ որպէս թշնամի: Երբ մի երկրի մշակոյթի նախարար նման յայտարարութիւններ է անում, այդ երկրի փողոցներից մէկում ռեւէ քաղաքացի ինձ կարող է ուղղակի գնդակահարել»,- յայտարարել է Կուստուրիցան՝ քննադատելով նաեւ թուրք ռեժիսոր Սեմիհ Քափլանօղլուին, ով նոյնպէս իր «Մեղր» ֆիլմով հրաժարուել էր մասնակցել կինոփառատօնին:

«Եթէ ցեղասպանութիւնների նկատմամբ այդպէս զգացմունքային էք, ինչո՞ւ չէք խօսում Առաջին աշխարհամարտի տարիներին հայերի դէմ իրականացուած ցեղասպանութեան մասին: Ես միշտ դէմ եմ հանդէս եկել Բոսնիայում մարդկութեան դէմ կատարուած յանցագործութիւններին: Եւ եթէ հազար տարի էլ ապրեմ, հազար տարի էլ դէմ եմ լինելու ցեղասպանութիւններին»,- յայտարարել է Էմիր Կուստուրիցան:

Յիշեցնենք, որ Թուրքիայի մշակոյթի եւ զբօսաշրջութեան նախարար Էրթուղրուլ Գիւնայը, ինչպէս նաեւ Սեմիհ Քափլանօղլուն յայտարարել էին, որ չեն մասնակցելու «Ոսկէ նարինջ» կինոփառատօնին, որովհետեւ այնտեղ է Կուստուրիցան:

ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԸ ԿՐԿՆԱԿԻ ՄԵԾԱՑՆՈՒՄ Է ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՊԻՒՏՃԷՆ

2011թ. Ադրբեջանը կ՚աւելացնի պաշտպանութեան ոլորտի բիւջէտային ֆինանսաւորման ծաւալները 89,7 տոկոսով՝ հասցնելով 2 մլրդ 511 մլն մանաթի:

Ինչպէս յայտնում է news.az*-ը, այս մասին յայտարարել է Ադրբեջանի ֆինանսների նախարար Սամիր Շարիֆովը Ադրբեջանի խորհրդարանի լիագումար նիստում:*

«Պետական բիւջէի նախագծում 2011թ. պաշտպանութեան համար նախատեսուած է 1 մլրդ 325 մլն մանաթի յատկացում: Նաեւ երկրի ռազմական պոտենցիալի ուժեղացմանն ուղղուած յատուկ նախագծերի ֆինանսաւորման համար ծրագրւում է յատկացնել 1 մլրդ 87 մլրդ մանաթ՝ Ադրբեջանի նախագահի հրահանգի համաձայն: Նաեւ որոշակի միջոցներ կը յատկացուեն պետական ներդրումային ծրագրի շրջանակներում»,- ասել է ադրբեջանցի նախարարը:

«ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԵՏ ԿԱՆԳՆԵՑԱՒ ԻՐ ԽՈՍՏՈՒՄԷՆ»

Շարունակուած էջ 1-էն

մերձեցման երկարատեւ գործընթացում», - կը յայտնէ Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարը:

«Մեր դիրքորոշումը արտայայտուած էր առանց նախապայմանների յարաբերութիւնների կարգաւորման յայտնի մօտեցմամբ: Այդ սկզբունքի վրայ էր հիմնուած Թուրքիայի հետ բանակցային գործընթացի մեկնարկը: Եւ հենց այս ընդհանուր փոխըմբռնմամբ մենք սկսեցինք, վարեցինք գործընթացը եւ եկանք պայմանաւորուածութիւնների: Միջազգային հանրութիւնը՝ Ջուիցերիացի միջնորդները, ՄԱԿ-ի Գլխաւոր Քարտուղարը, ԵԱՀԿ-ն, ԵՄ-ն, ԱՄՆ-ն, Ռուսաստանը, Ֆրանսիան եւ շատ այլ երկրներ, գործընթացի սկզբից մինչ օրս համամիտ են այս մօտեցման հետ», - կը գրէ Էդուարդ Նալբանդեան՝ աւելցնելով. - «Դժբախտաբար, Թուրքիան ետ կանգնեց պայմանաւորուածութիւնների: Անկարան ոչ միայն մերժեց արձանագրութիւնները վաւերացնել, այլեւ վերադարձաւ այն նախապայմանների լեզուին, որը նա օգտագործում էր մինչեւ գործընթացի մեկնարկը»:

«Թուրքիան փորձում է հայ - թուրքական կարգաւորման գործընթացը կապել ղարաբաղեան հիմնախնդրի հանգուցալուծման հետ», - կը յայտնէ Նալբանդեան՝ պնդելով. - «Ղարաբաղեան գործընթացին միջամտելու կամ Հայաստանի հետ իր յարաբերութիւնների կարգաւորումը ղարաբաղեան բանակցութիւններում առաջընթացի սեփական ընկալման հետ կապելու թուրքական կողմի ցանկացած փորձ վնաս է հասցնում երկու գործընթացներին էլ: Սա այն դիրքորոշումն է, որը բազմիցս ընդգծել են Հայաստան - Թուրքիա կարգաւորման եւ ղարաբաղեան հիմնախնդրի հանգուցալուծման բանակցութիւնների մէջ ներգրաւուած բոլոր հիմնական դերակատարները, ողջ միջազգային հանրութիւնը: Միջազգային հանրութիւնը խօսում է մէկ լեզուով, իսկ թուրքական կողմը՝ մէկ այլ լեզուով»:

«Թուրքիան նաեւ կեղծօրէն օգտագործում է կարգաւորման գործընթացը՝ որպես շղարշ այն անհիմն պնդման համար, թէ տարբեր երկրներում Հայոց Ցեղասպանութեան վերաբերեալ բանաձեւերի ընդունումը կարող է վնասել կարգաւորման գործընթացին: Մինչդեռ, մենք յարաբերութիւնների կարգաւորման գործընթացի սկզբից ի վեր թէ՛ թուրք գործընկերների հետ շփումներում, թէ՛ հրապարակաւ պարզ ասել ենք, որ Հայաստանը երբեք հարցականի տակ չի դնի Հայոց Ցեղասպանութեան իրողութիւնը կամ դրա միջազգային ճանաչման կարեւորութիւնը», - կը շեշտէ Նալբանդեան՝ աւելցնելով. - «Չնայած նրան, որ Թուրքիան 95 տարի շարունակ ժխտում է Հայոց Ցեղասպանութիւնը, հայկական կողմը չպահանջեց Ցեղասպանութեան ճանաչումը՝ իբրեւ յարաբերութիւնների կարգաւորման նախապայման: Պարադոքսալ է, որ հենց Թուրքիան է փորձում ուղղակիօրէն կամ անուղղակիօրէն շահարկել այս հարցը՝ դարձնելով այն նախապայման»:

«Այսօր աշխարհի տարբեր մայրաքաղաքներից ասում են, որ գնդակը թուրքական կիսադաշտում է, որ Հայաստանը ճանապարհի իր բաժինն անցել է, եւ որ Թուրքիան պէտք է ձեռնարկի այն քայլերը, որ նա խոստացել էր կատարել», - իր յօդուածի վերջաւորութեան կ՚եզրակացնէ նախարար Նալբանդեան:

massisweekly.com

ԼՈՒՐԵՐ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՐԱՒ-ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ՝
ԽՈՂՈՎԱԿԱՇԱՐԻ՞ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ (ՌՈՒՍ-ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՈՒԺԱՆԻՒԹԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ)

ՄԻՍԱԿ ԱԴԱՄԵԱՆ

Այսօր Եւրոմիութիւնը տակաւին մեղադրուած կը սեպուի...

Երկար եւ սպառիչ բանակցական գործընթացէ մը ետք, Ատրպէյճան Յունիս 2010-ին Թուրքիոյ հետ ստորագրեց երեք նոր համաձայնագրեր որոնք կը նպատակադրեն բնական կազի վաճառքն ու փոխադրումը դէպի Եւրոպա: Կայացած այս գործընթացը անպայման որ յատկանշական եւ անկիւնադարձային նկատուի Եւրոպական Միութեան համար, որուն հիմնական նպատակն է նուազեցնել եւրոպական շուկայի կախեալութիւնը Ռուսիոյ ազդեցութեան գօտիէն՝ գէթ ուժանիւթի տեսակէտէ (Ներկայիս Եւրոպայի բնական կազմի 50 տոկոսը իսկ քարիւղի 30 տոկոսը ռուսական աղբիւրէ է): Այսպէս ծնունդ առաւ «Նապուքօ» նախագիծը, որը կը միտի Կասպից ծովու բնական կազը հասցնել մինչեւ Եւրոպա. մօտաւորապէս 8 միլիառ եւրօ արժողութեամբ ծրագիր մը, 3300 քմ. երկարութեամբ խողովակաշարի միջոցաւ, որը Ատրպէյճանը պիտի կապէ Թուրքիոյ (Վրաստանի ճամբով) եւ ապա Եւրոպայի (Պուլկարիա, Ռումանիա, Հունգարիա եւ ապա Աւստրիա) անցնելով անշուշտ Արեւմտահայաստանէն:

«Նապուքօ» նախագծի առաջին գործնական քայլերը արդէն իսկ կարելի էր ամբողջացած նկատել երբ տարի մը առաջ Թուրքիա եւ Եւրոպական Միութեան անդամ չորս պետութիւններ (Ռումանիա, Պուլկարիա, Հունգարիա եւ Աւստրիա) ստորագրեցին միջպետական համաձայնագիր մը: Սակայն այս վերջինը որոշ չափով կախեալ մնաց Թուրք-ազերիական յարաբերութեան մէջ ի յայտ եկած կնճիռէն, որը արդիւնք էր հայ-թուրք »յարաբերութեանց« կարծեցեալ ձիւնհալին:

Մեկնելով այս իրականութենէն, կարելի է ըսել թէ ԵՄ-ը գալիք օրերուն պիտի ջանայ վերագնահատել իր քաղաքականութիւնը հարաւ-կովկասեան տարածաշրջանի նկատմամբ, զայն կառուցելով երկու հիմնական առանցքներու վրայ.- Եւրոպայի «էնէրկեթիկ» անվտանգութիւնը ապահովել ռուսական աղբիւրներու կախեալութենէն ձերբազատելով եւ այլընտրանքային աղբիւրներ որոնելով, ինչպէս նաեւ ուժեղ եւ յստակ ռազմավարութիւն մշակել Հարաւային Կովկասի տարածաշրջանէն ներս Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցին մէջ իր դերակատարութիւնը ամրապնդելով: Ուստի, հետաքրքրական է իմանալ, թէ ԵՄ որքանով պատրաստ է դիմագրաւելու իր առջեւ դրուած այս մարտահրաւէրները:

Չնայած տարբեր ծրագիրներու եւ նախագիծերու իրականացումը անցած քանի մը տարիներու ընթացքին, այսօր Եւրոմիութիւնը տակաւին կը մեղադրուի Հարաւային Կովկասի տարածաշրջանէն ներս

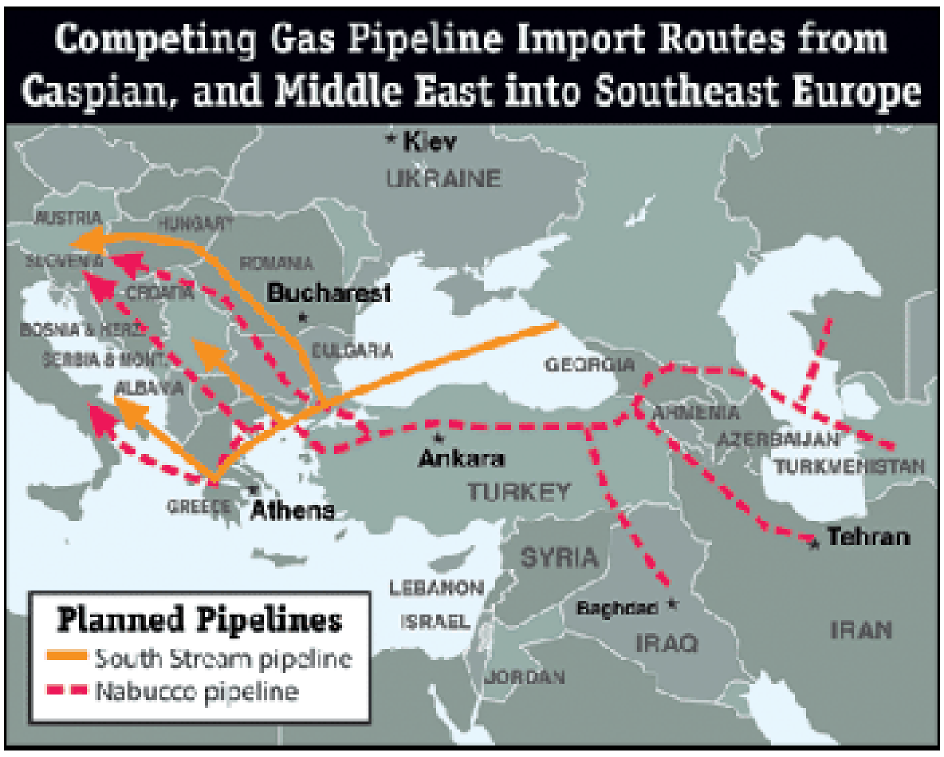

կազմակերպուած ռազմավարութեան բացակայութեամբ: Որոշ քննադատական ձայներ ու կարծիքներ տակաւին կը լսուին ԵՄ անդամ երկիրներու դիւանագէտներու կողմէ, որոնց կարծիքով ԵՄ-ի գործունէութիւնը ինքզինք խճողած է աւելի «պիւրոկրատական» թղթածրարներու արտադրութեամբ եւ հաստատութենական համակարգի ամրապնդմամբ քան ստոյգ ու գործնական քայլերով եւ աշխոյժ դիւանագիտութեամբ սոյն տարածաշրջանէն ներս:

Ներկայիս, ԵՄ քաջ կը գիտակցի թէ «Նապուքօ» կազատարի շինարարութիւնը մէկ կողմէ ուղղակի եւրոպական շուկան պիտի կցէ ատրպէյճանական կազին եւ անկէ՝ ընդհանրապէս կասպեան աւազանի բնական հարստութեանց, իսկ միւս կողմէ ան պիտի ամրապնդէ Եւրոմիութեան (եւ Արեւմուտքի) դերը կովկասեան տարածաշրջանի հակամարտութեանց մէջ, ի մասնաւորի՝ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցին, այն տրամաբանութեամբ թէ Ղարաբաղի չլուծուած հակամարտութիւնը թաքնուած սպառնալիք մը կը ներկայացնէ «Նապուքօ»ի անվտանգութեան, միշտ աչքի առջեւ ունենալով 2008-ի ամառուան դառն փորձառութիւնը՝ ռուս-վրացական պատերազմին օրոք:

Այս իմաստով՝ ԵՄ չուզեր Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան լուծման գործընթացի «խաղի կանոնները» փոխուած տեսնել, եւ բնականաբար դէմ է այս գործընթացը ՄԱԿ-ի բեմահարթակ տեղափոխելու, ինչպէս նաեւ պատերազմի ճամբով այս հակամարտութիւնը լուծուած տեսնելու նոյնինքն Ատրպէյճանի ճիգերուն, քաջ գիտակցելով որ «սթաթիւս քոյ»ի որեւէ փոփոխութիւն ոչ անպայման բարենպաստ պիտի ըլլայ ԵՄ շահերուն համար, նկատի ունենալով Ռուսիոյ ձեռք ձգած խաղաքարտերու առաւելութիւնը այս տարածաշրջանէն ներս ի դէմս Եւրոպայի ամչկոտ դիւանագիտութեան: Արդարեւ, Ռուսիոյ էս-300 տիպի հակաօդային պաշտպանական հրթիռներ Ատրպէյճանի վաճառելու «առասպելը» եւ միեւնոյն ժամանակ Հայաստանի մէջ Կիւմրիի ռուսական ռազմակայանի պայմանագրի երկարաձգումը այլ բան չէին փաստեր եթէ ոչ այդ՝ որ Ռուսիա կը մնայ տարածաշրջանի տիրական ուժը:

Այսպէս ուրեմն՝ Լեռնային Ղարաբաղի «թղթածրարը» պահելով Մինսքի խմբակի շրջագիծին մէջ, Եւրոպա ոգի ի բռին կը ջանայ «օրը նոր - ծրագիրը նոր» այլընտրանքային ուղիներ որոնել Կասպից ծովու հարստութիւնները մատչելի դարձնելու համար ԵՄ շուկային: Եւ բախելով Թուրք-ատրպէյ-ճանական վերոնշեալ թնճուկին, ահա արդէն կեանքի կը կոչուի իբրեւ թէ «Նապուքօ»ն ամբողջացնող, բայց խորքին մէջ անոր մրցակից, այլ ծրագիր մը՝ ԱԿՐԻ-ն (AGRI կամ Azerbaijan-Georgia-Roumania Interconnection) որ Կասպից ծովու բնական կազը պիտի հասցնէ մինչեւ Եւրոպա առանց անցնելու Թուրքիայէն, բան մը որ դուրս պիտի ձգէ այս վերջինը տարածաշրջանի «էնէր-կեթիկ» քարտէսէն եւ աւելի պիտի կնճռոտէ Թուրք-ատրպէյճանական յարաբերութիւնները:

Իրերու այս կացութեան մէջ, կը մնայ որ Հայաստան՝ Ռուսաստանի Դաշնութեան «առանձնաշնորհեալ եւ ռազմավարական գործընկերը» կարենայ բարենպաստ պայմաններով ամուր պահել իր դիրքը Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան լուծման գործընթացին մէջ, անկախ այն հանգամանքէն թէ կազատար կամ քարիւղատար ցանցերը ինչ-ինչ դուներ կը բանան տարածաշրջանին մէջ:

«ԱՐԱՐԱՏ»

Հայ news am

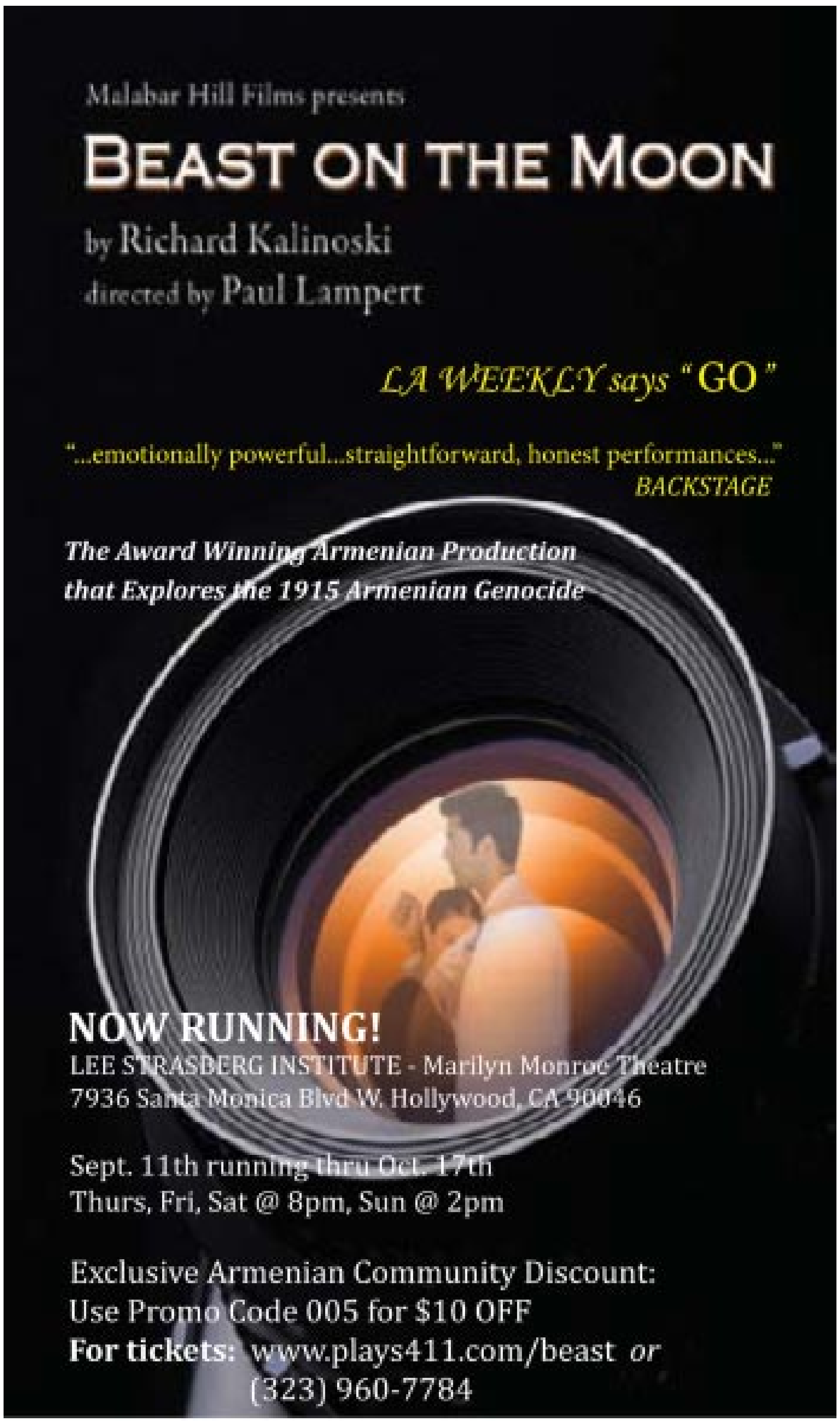

90-ԱՄԵԱԿ ՍԵՒՐԻ ԴԱՇՆԱԳՐԻՆ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԱՐԴԱՐ ԴԱՏԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹԷ ՇԵՐԵՓ ՄԸ

ԱՐԱ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

Զարմանալի իրողութիւն է, երբ կ՚իմանանք որ նախագահ Ուիլսընի անուան միջազգային կեդրոնը, որ կը գործէ մայրաքաղաք Ուաշինկթըն Տի Սիի մէջ, որոշած էր Թուրքիոյ արտաքին գործերու նախարար՝ Տաւուտօղլուին շնորհել Ուիլսընեան շքանշան՝ իր հանրային ծառայութեան համար:

Վուտրօ Ուիլսըն Միացեալ Նահանգներու 28րդ նախագահն էր: Ան որպէս Սեւրի դաշնագրի որոշումներուն իրաւարար՝ հրապարակեց Հայաստանի վիճակուած քարտէսը՝ Նոյեմբեր 22, 1920ին:

Իսկ իր անուան յիշատակումը յաւերժացնելու համար, 1968ին Միացեալ Նահանգներու Գոնկրէսը ստեղծեց իր անունը կրող միջազգային կեդրոնը:

Այսօր այդ կեդրոնի նախագահ տնօրէնն է, նախկին գոնկրէսական՝ Լի Համիլթըն, որ անցնող Մայիսին յայտարարած է, թէ Ահմէդ Տաւուտօղլուն կը մարմնաւորէ Ուիլսընի կեդրոնի առաջադրանքները, եւ մանաւանդ կը դրսեւորէ Թուրքիոյ յստակ քաղաքականութիւնը: Ակներեւ դարձած է, որ Ուաշինկթըն Տի Սիի մէջ Թրքամէտ ընկերութիւններ լապինկի միջոցով ներկայացուցած են Տաւուտօղլուի անունը: Անցնող 41 տարիներու ընթացքին, շուրջ 150 վարձատրուողներ ստացած են կեդրոնի շքանշանը, որոնք ընդհանրապէս եղած են բժիշկներ, ճարտարապետներ, գիտնականներ, բարերարներ, նախկին դիւանագէտներ, գոնկրէսականներ եւ կամ համբաւաւոր արուեստագէտներ ու դերասաններ:

Զարմանալին այն է, որ նախագահ Ուիլսընի կառավարութեան օրով Հայոց Ցեղասպանութիւնը ճանաչում գտնելու ճամբուն վրայ էր ու հայկական փոքր բայց անկախ պետութիւնն ալ իր իրաւարարութեամբ մօտ 68,000 քառ քլմ. հողամասի մը վրայ պիտի կազմաւորուէր, եթէ քաղաքական զարգացումները բնական ընթացք ունենային Կովկասի մէջ:

Այսօր, երբ Գոնկրէսը կը պատրաստուի լման նիստի, որոշելու համար ճակատագիրը Թիւ 252 առաջադրութեան, որ պատրաստուած է գոնկրէսի Հայկական խմբակցութեան կողմէ, Տաւուտօղու այդ առաջադրութեան ամենաուժեղ հակառակորդն է: Ու Ուիլսընի միջազգային կեդրոնը յարմար տեսաւ շնորհելու «արժանաւոր» դիւանագէտին այդ պարգեւատրումը: Հետաքրքրականը այն է, որ կատարուած յայտարարութենէն քիչ ետք, Լի Համիլթըն իր հրաժարականը ներկայացուց: Արդեօ՞ք տարիքի բերմամբ, թէ անդրադարձած էր կեդրոնի առած սխալ քայլին:

Ցախճապակիի նման դիւրաբեկ եղաւ Սեւրի դաշնագիրը, որուն անունը ֆրանսացի յախճապակի արտադրող ամենէն նշանաւոր քաղաք Սեւրէն կու գայ: Մուսթաֆա Քեմալի նման գազան մը կրցաւ անոր վերջ դնել, անշուշտ հայերու բարեկամ կարծուած դաշնակիցներու օգնութեամբ: Անհրաժեշտ է պատմական յետադարձ ակնարկ մը նետել Վերսայլի մէջ աւարտած դաշնագիրին, որ 1919, Յունիս 28ին ստորագրուեցաւ:

Պատմական կարեւորութիւն ունեցող այդ դաշնագիրը վերջ պիտի դնէր Գերմանական, Աւստրօ-Հունգարական եւ անշուշտ, Օսմանեան կայսրութեանց: Մեծ դաշնակիցներու հետ գործող փոքր դաշնակիցները՝ Լեհաստան, Յունաստան եւ Հայաստան նոյնպէս փորձեցին օգտուիլ այս դաշնագրէն: Ինչ կը վերաբերի Հայկական Հարցին, Վերսայլի համաձայնութեան տրամաբանական շարունակութիւնը հանդիսացող Սեւրի դաշնագրով, կարելի եղաւ Թուրքերուն ընդունիլ տալ Օսմանեան կայսրութեան քայքայումը: Սեւրի դաշնագիրը, Օգոստոս 10, 1920ին Հայաստանի հանրապետութեան կողմէ ստորագրեց Աւետիս Ահարոնեան, իսկ Օսմանեան կայսրութեան պատուիրակութիւնը կը գլխաւորէր Համտի փաշան:

Ա. Հայկական պետութեան կառավարութիւնը կը ճանչցուէր իբրեւ փաստական (de facto) կառավարութիւն:

Բ. Այս ճանաչումը չի կանխորոշեր այդ պետութեան ապագայ սահմաններու խնդիրը:

Հայաստանի ապագայ վիճակին կ՚առնչուէին Սեւրի դաշնագիրին վեց յօդուածները՝ Թիւ 88-93: Այս յօդուածներուն համաձայն, պարտուած Թուրքիան կը ճանչնար Հայաստանը որպէս ազատ եւ անկախ պետութիւն, եւ պատրաստակամ էր նաեւ յանձնելու հայկական չորս վիլայէթները: 89րդ յօդուածը կ՚ընդունէր Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու նախագահին իրաւարարութեանը յանձնել Էրզրումի, Տրապիզոնի, Վանի ու Պիթլիսի նահանգները, որոնցմով ծովեզերեայ երկրի պիտի վերածուէր Հայաստանի Հանրապետութիւնը իր Տրապիզոն նաւահանգիստով: Իսկ 92րդ յօդուածի համաձայն, Վրաստանի եւ Ատրպէյճանի հետ Հայաստանի սահմանները պիտի ճշդուէին շահագրգռուող կառավարութեանց կողմէ՝ հաւաքական համաձայնութեամբ մը:

Ուիլսընեան սահմանները հրատարակուեցան ըստ Սեւրի դաշնագրի պայմաններուն, որ Հայաստանի Հանրապետութեան պիտի տար շուրջ 27,000 քառ. մղոն եւ կամ 68,500 քառ. քլմ. նոր տարածութիւն մը Արեւմտեան Հայաստանի տարածքէն:

Բայց Թրքական նոր կառավարութիւնը քեմալական Թակարդ մը կը պատրաստէր՝ Սեւրի դաշնագիրը ձախողութեան մատնելու համար, որովհետեւ դաշնագիրը ստորագրող պետութիւնները չէին վաւերացուցած իրենց ներկայացուցիչներու ստորագրած դաշնագիրը: Նոյն տարուան Յունիսին, հայկական զօրքին կողմէ՝ Օլթի ածխահարուստ քաղաքին անիմաստ գրաւումը պարտուած դարձնելով, Սեպտ. 23ին, Քեազիմ Գարապեքիր փաշայի զօրքերը գրաւեցին Օլթին ու շրջակայքը եւ առանց դիմադրութեան տիրացան Կարսին:

Հայաստանի անհեռատես ղեկավարներուն նուէրն էր այս կորուստը հայ ժողովուրդին: Թրքական այս յառաջխաղացքը արդէն անիմաստ պիտի դարձնէր Ուիլսընեան սահմաններու յայտարարութիւնը նոյն տարուան Նոյեմբեր 22ին, որմէ երեք օր ետք Գարապեքիր Հայաստանի խեղճացած կառավարութեան պիտի պարտադրէր Ալեքսանդրապոլի դաշնագիրը, զոր ստորագրեց Հայաստանի Հանրապետութեան կողմէ Ալեքսանդր Խատիսեան:

Ալեքսանդրապոլի դաշնագիրը ստորագրուեցաւ 1920, Դեկտ. 2ին, վերջ դնելով Սեւրի դաշնագիրի վաւերականութեան: Եւ արդէն Խորհրդային 11րդ բանակը տեղաւորուած էր Հայաստանի Հանրապետութեան սահմաններէն ներս... Ու Հայաստան կը խորհրդայնանար այդ Թուականէն սկսեալ, իր 29, 800 քառ. քլմ. տարածութեամբ:

Այս բոլորէն ետք, կ՚արժէ հարց տալ արդեօ՞ք Սեւրի դաշնագիրը Հայ ժողովուրդի արդար դատին համար կարելի է նկատել երկրորդ Թուղթէ շերեփ մը: Կը յուսանք որ մեր գիտակցութիւնն ու հասկացողութիւնը՝ դիւանագիտական բարձր խաղերու նկատմամբ արթնութիւն ու հեռատեսութիւն պիտի պարգեւէ մեզի՝ Թուղթէ շերեփով ճամբայ չելլելու այլեւս:

Սեւրի դաշնագրի ստորագրութեան 90-ամեակին առիթով, անհրաժեշտ է շեշտել կարեւորութիւնը՝ մեր պատմութիւնն ու անմիջական անցեալի իրականութիւնները հասկնալու եւ առաջնորդուելու իրագործելի ծրագիրներով, խուսափելու համար երազային սայթաքումներէն:

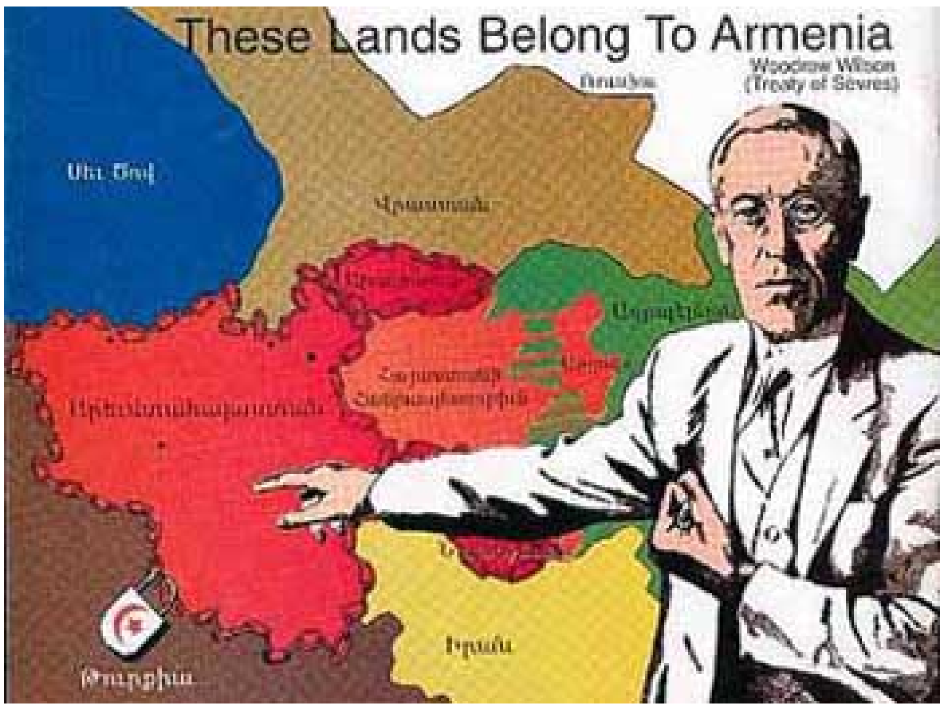

massispost.com
daily news updates

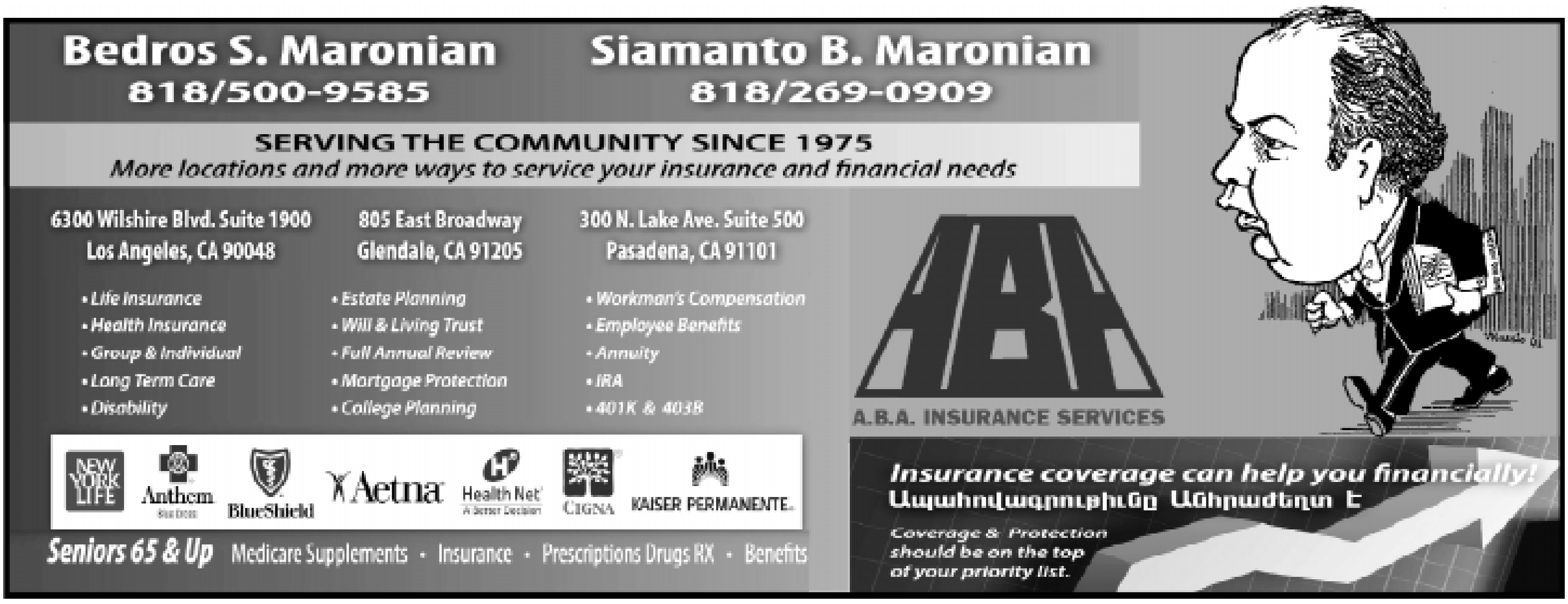

ՊՈԼՍԱՀԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ ՇԷՆՔԻ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՆԵՐԸ ՄԵԾԱՐՈՒԵՑԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱՆՔԻ ՇՔԵՂ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹՈՎ

ՄԱՐԻԷԹ ՄԻՆԱՍԵԱՆ-ՕՀԱՆԷՍ

Պոլսահայ Միութեան Պաշտօնական բացման հանդիսութենէն մօտ երեք շաբաթներ վերջ, Միութիւնը անգամ մը եւս ուրախութեան շողերով լեցուեցաւ Շաբաթ, Հոկտեմբեր 2, 2010ին, գնահատանքի ճաշկերոյթով մը պատուելով այն բոլոր անդամները, համակիրներն ու բարեկամները, որոնք իրենց սրտաբուխ նուիրատուութիւններով նեցուկ կանգնեցան Միութեան նորակառոյց կեդրոնին շինարարութեան ծախսերուն:

Ժամը 7:30 սկսաւ «Քոքթէյլ»ի սպասարկութիւնը, անդամներ, համակիրներ ու բարեկամներ զոյգ-զոյգ կը ժամանէին, վարի յարկը գտնուող «Հրանդ Տինք Դասախօսական Սրահ»ը, կամ վերը՝ գլխաւոր սրահին առջեւ պատշգամի ձեւ ունեցող բաժինը, «Անի» երեակի մելանոյշ մեղեդիներու ընկերակցութեամբ, ուրկէ ժամ մը վերջ առաջնորդուեցան դէպի «Գրիգոր եւ Աւետ Քիւրքչիւօղլու» ճաշկերոյթի սրահը:

Ձեռնարկին հանդիսավարն էր Տիկ. Այլին Քէօսէեան որ ձեռնհասութեամբ վարեց երեկոն, նախ բարի գալուստ մաղթելով բոլորին, Հայկական ու Ամերիկեան քայլերգներէն ետք, հանդիսավարը հրաւիրեց բոլորը յոտնկայս յարգանքի տուրք մատուցանելու Միութենէն անդարձ բաժնուած անդամներուն: Երախտագիտութեան հաստատումով ծանօթացուց հիւրերը՝ գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան՝ Բարեխնամ Առաջնորդ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմի, Հայաստանի Հանրապետութեան հիւպատոս՝ Գրիգոր Յովհաննիսեան, Ս. Պետրոս Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Հովիւ՝ Տ. Շնորհք Ա. Քհնյ. Տէմիրճեան եւ երէցկինը Լիտիա, ինչպէս նաեւ նոյն եկեղեցւոյ Ծխական Խորհուրդի ատենապետ Տէր եւ Տիկ. Պարգեւ Համալեան, մամլոյ խմբագիրներ եւ քոյր միութիւններու ներկայացուցիչներ:

Ճաշօրհնէքը կատարեց Արժ. Տ. Շնորհք Ա. Քհնյ. Տէմիրճեան: Գեղարուեստական բաժնով բեմ հրաւիրուեցան Վարդան եւ Սիրանոյշ պարի ակադեմիան որոնք ներկայացուցին շատ գեղեցիկ հայկական աւանդական պարեր: Ներկաները դիտեցին slide show *Միութեան ծնունդէն մինչեւ նորակառոյց շէնքին բացման արարողութիւնը՝ պատկերներ ու յիշատակներ, որոնք մեծագոյն ապացոյցներն են, թէ այսպիսի Միութեան մը հանդէպ մեր բոլորին գոհողութիւնն ու աջակցութիւնը, իւրաքանչիւրս իր լուման տալով որքանով օգնած է մեր յոյսն ու հաւատքը գործի վերածելու:*

Հանդիսավարը հրաւիրեց Պոլսահայ Միութեան ատենապետ՝ Սիմոն Աճիլաչօղլուն որ իր պատգամին մէջ ուրախութիւն յայտնեց որովհետեւ մեր բոլորիս 34 տարուան երազը իրականացաւ սոյն շէնքին կառուցումով, որպէսզի մեր յաջորդ սերունդները կարենան աւելի դիւրին պայմաններով շարունակել ու յաջողցնել Միութեան առաքելութիւնը: Ան վարչութեան անունով իր ամենասրտագին շնորհակալութիւնն ու գնահատանքը յայտնեց բոլոր նուիրատուներուն անխտիր, առանց որոնց նիւթական օժանդակութեան կարելի պիտի չըլլար այս վսեմ գաղափարը իրականացնել: Ատենապետը փափաք յայտնեց որ այդ օրուընէ սկսեալ նոր էջ մը բանալ ու տէր կանգնիլ նորակառոյց այս Հայ կեդրոնին, վստահ ըլլալով որ մեր յաջորդ սերունդները պիտի գիտակցին մշակութային եւ ընկերային Միութեան մը դերը համայնքի մէջ եւ պիտի շարունակեն տէր կանգնիլ Պոլսահայ Միութեան: Բացատրութիւն տուաւ Միութեան վեց տարիներու աշխատանքին ընթացքին մասին: Շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ միութեան իւրաքանչիւր հիմնադրին, նախկին եւ ներկայ մայր վարչութեան եւ յանձնախումբերու բոլոր ատենապետ եւ ատենապետուհիներուն եւ անոնց գործակից ընկերներուն, որոնց շնորհիւ Միութիւնը հասած է նախանձելի մակարդակի մը: Նաեւ շնորհակալութիւն յայտնեց Միութեան աշխատանքներուն իրենց բաժինը բերող ճարտարագէտ Արեթ Պինաթլըին եւ Փօլ Պէզիրկանեանին, գրքոյկի եւ ճաշկերոյթի պատրաստութեան պատասխանատու անձերուն, Միութեան ֆոնտերու տէրերուն, օրուան հանդիսավար Տիկ. Այլին Քէօսէեանին, Րուպինա Զատէրէրին եւ Տէր եւ Տիկ. Էտի եւ Թալին Սարաֆօղլուին: Շնորհաւորութիւններ յայտնեց Տէր եւ Տիկ. Սարօ եւ Տէր եւ Տիկ. Րաֆֆի Մարութեաններուն որոնք արժանի տեսնուելով ստացան Գրիգոր Լուսաւորիչ Շքանշանները ձեռամբ՝ Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի: Շնորհակալիքներ նաեւ Տիար Բէքլար Փիլաւճեանին որ քաղաքապետութեան կարգ մը անլուծելի պահանջքները լուծելի դարձուց, նաեւ Ս. Պետրոս Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Ծխական Խորհուրդի անդամներուն ատենապետութեամբ՝ Տիար Պարգեւ Համալեանին, որոնք սիրայօժար տրամադրեցին սենեակ

Շար.ը էջ 19

ԿՀԳՄ ՏՕՆՈՒՄ Է ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ

Գրողները համախմբուել են Կլենտէյլի Հանրային Գրադարանի դահլիճում: Տօնակատարում են Հայ Մշակոյթի Օրը իրենց ստեղծագործութիւններով: Պահը տօնական է, գեղուն հպարտութեան զգացումով, նուիրումի խոստումով, արտայայտութիւնների հաւաստութեամբ: Երեկոն մեկնարկում է ԿՀԳՄ նախագահ բանաստեղծ Գրիշ Դաւթեանը: Ողջունում է ներկաներին, շնորհաւորում է Մշակոյթի Օրը. շնորհաւորում է գրող Ռ. Կորիւնի «Արեւմուտ իմ երկիր» խորագրով հատորի նոր լոյս ընծայումը. ուրախութեամբ է ողջունում անակնկալ հիւրի... Պոլսոյ Մարմարա Օրաթերթի փոխխմբագիր, Պոլսոյ Սբ. Փրկիչ Հայոց Հիւանդանոցի Պարբերաթերթի խմբագիր, գրող Մաքրուհի Յակոբեանի այցը Լոս Անճելոս, եւ վարչութեան հրաւէրով նրա ներկայութիւնը երեկոյթին. հրաւիրում է նրան ամպիոն իր խօսքը ուղղելու ունկնդիրներուն: Հիւրը արժանանում է ներկաների ողջոյնին. ջերմանում է մթնոլորտը: Մաքրուհի Յակոբեանը ողջլերուքի սրտագին նախաբանից յետոյ կարդում է «Հայկական հետքեր եւ անցեալի ապրումներու ոգեկոչում՝ Վանի փողոցներուն մէջ» խորագրով ուղեգրութիւնը. պատմական աղերսները իւրովի են յուզում իւրաքանչիւրին: Այնուհետեւ, ԿՀԳՄ քարտուղար, բանաստեղծ Գարուշ Հարեանցի նախագահութեամբ նիստը շարունակւում է: Սեփական ստեղծագործութիւնների ընթերցումով ելոյթ են ունենում գրողներ՝ Արաքս Նաւասարդեանը, Ներսէս Տէր-Մեսրոպեանը, Արծրուն Ալեքսանեանը, Մարի Գարալեանը, Կիմա Կիրակոսեանը, Ժագ Յակոբեանը, Նշան Բաղդասարեանը, Գրիշ Դաւթեանը, Երուանդ Իսկանդարեանը, Պօղոս Գուբելեանը, Հրաչ Մանուկեանը, Հենրիկ Անասեանը, Ջանիբեկ Ջանիբեկեանը, Վազգէն Աբովեանը, Սոնա Դաւթեանը... Գրողների խուռներամ բոյլը... Եւ դեռ դժգոհութիւն է ծաւալւում, որ ոմանց հերթ չհասաւ: ԿՀԳՄ վարչութեան անդամ բանաստեղծ, գրականագէտ Գէորգ Քրիստինեանի եզրափակիչ խօսքով աւարտւում է նիստը:

ԿՀԳՄ յառաջիկայ միջոցառումներն են.

Շնորհանդէս գրող Խորէն Արամունիի «Խրամատից դուրս» գրքի: Գրական արժեւորում կը ներկայացնի գրականագէտ Ալվարդ Ուզունեանը: Տեղի կ'ունենայ Զորեքշաբթի, Հոկտեմբերի 20ին երեկոյեան ժամի 7ին, Հայ Կաթողիկէ Առաջնորդարանի սրահում, 1510 East Mountain St, Glendale CA 91207*: Մուտքը ազատ է. հիւրասիրութիւն:*

Յուշ յոբելեան բանաստեղծ Նշան Շահէնի, տեղի կ,ունենայ Շաբաթ, Հոկտեմբերի 30, երեկոյեան ժամի 6ին, Կլենտէյլի Հանրային Գրադարանի դահլիճում, 222 East Harvard St, Glendale CA 91205*: Մուտքը ազատ է, հիւրասիրութիւն:*

ԿՀԳՄ

ArmenienInfo.net
News. Informationen. Kommentare.

Ընկերային Խրախճանք

Կազմակերպութեամբ՝
Ս.Դ.Հ.Կ.
ՓԱՐԱՄԱԶ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

Երեկոն կը խանդավառէ՝
Վաչէ Յակոբեան
եւ իր նուագախումբը

Շաբաթ, 16 Հոկտեմբեր 2010
երեկոյեան ժամը 8:00-էն սկսեալ
«Կարօ Սողանալեան» սրահին մէջ
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

Մուտքի Նուէր՝ $25.00

Տոմսերու համար դիմել՝
ՓԻՐԱՅՐԻՆ
(626) 833-4871

«ԵՐԵԿՈՅ ՄԸ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆԻ ՄԸ ՀԵՏ» ՀԻՒՐ՝ ՌԱՖՖԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Հ.Բ.Ը.Մ.-ի Ասպետներու Համախմբումը հպարտութեամբ կը ներկայացնէ հանդիպում՝ Նորին գերազանցութիւն Տիար Ռաֆֆի Յովհաննիսեանի հետ, որ մաս կը կազմէ Ասպետներու ամենամեայ «Երեկոյ մը Մտաւորականի մը հետ» ծրագրին: Ծնունդով ամերիկահայ քաղաքագէտ եւ Հայաստանի Հանրապետութեան առաջին արտաքին գործոց նախարար Ռաֆֆի Յովհաննիսեան յատուկ ելոյթ մը պիտի ունենայ Հ.Բ.Ը.Մ.ի Մանուկեան-Տէմիրճեան Վարժարանի հանդիսասրահին մէջ, Ուրբաթ, Նոյեմբեր 4, 2010ին, երեկոյեան ժամը 8:00ին, հրաւէրովը Հ.Բ.Ը.Մ.ի Ասպետներու վարչութեան:

Դասախօսութեան խորագիրն է՝ «Հայաստան Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ, ժողովրդավարութեան, ինքնիշխանութեան եւ ազգային շահերու մարտահրաւէրները»:

Դասախօսութեան աւարտին ներկաները իրենց հարցումները պիտի կարենան ուղղել օրուան հիւրին: Մուտքը ազատ է եւ յայտագիրի աւարտին տեղի պիտի ունենայ հիւրասիրութիւն:

Ռաֆֆի Յովհաննիսեան շրջանաւարտ է UCLAի, Georgtown University Law Centerէն եւ The Fletcher School of Law and Diplomacy Tufts University-էն: Իր շարք մը կոչումներուն կողքին, ան ղեկավարն է Հայաստանի «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան, հիմնադիրը Հայաստանի Իրաւաբաններու Ընկերակցութեան եւ հիմնադիր-տնօրէնը Հայաստանի Ազգային Ռազմավարական Կեդրոնին՝ Երեւանի մէջ:

Հ.Բ.Ը.Մ.ի Ասպետներու Շրջանակի հովանաւորները պիտի ստանան Ռաֆֆի Յովհաննիսեանի որդւոյն Կարին Յովհաննիսեանի «Family of Shadows» նորատիպ հատորէն մակագրուած օրինակներ:

Այս միջացառումին առիթով Ասպետներու ՇՐՋանակին անդամագրուելու համար, կը խնդրուի կապուիլ Հ.Բ.Ը.Մ.ի Փասատինայի Կեդրոնի գրասենեակ, հեռ. (626) 794-7942, e-mail՝ asbeds@agbuca.org

«ԱՍՊԱՐԷԶ» ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՊՍԱԿԵՑ ԻՐ ՏԱՐԵԿԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԸ

Կիրակի 3 Հոկտեմբեր 2010-ին «Ասպարէզ» օրաթերթը կազմակերպած էր իր տարեկան ճաշկերոյթը, որ տեղի ունեցաւ Մոնթեպելլոյի Ս. Խաչ Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ «Բաղրամեան» հանդիսասրահին մէջ, եւ որուն հանդիսավարութիւնը վարեց Քնար Քորթոշեան:

Մշակոյթի օրուան զուգադիպող ներկայ ձեռնարկին՝ օրաթերթի խմբագրութեան յատուկ գնահատանքին արժանացան «Ասպարէզի» եւ Հորիզոն» հեռուստատեսիլի կայանի անձնակազմէրէն ներս երկար տարիներ ծառայութիւն մատուցած Յասմիկ Փանոսեան, Շաքէ Աճէմեան, Արմինէ Զարիֆեան, Գէորգ Մանոյեան, Րաֆֆի Ղորղորեան, Ալիս Պետրոսեան եւ Մարօ Քէշիշեան:

Իրենց համառօտակի ելոյթներով խօսք առին «Ասպարէզ»ի գլխաւոր խմբագիր Աբօ Պողիկեան եւ անգլերէն բաժնի խմբագիր Արա Խաչատուրեան, որ գնահատեց «Ասպարէզ»ին եւ «Հորիզոն»ին նեցուկ կանգնած բոլոր անձերուն ու հաստատութիւններուն զօրակցութիւնը: Տեսաերիզի վրայ իր ողջոյնը փոխանցեց ԱՄՆ-ի Ներկայացուցչական Տան անդամ Էտըմ Շիֆ:

Այնուհետեւ, Մշակոյթի Օրուան տօնական առիթով, Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան կողմէ առաքուած կոնդակի արժանացած՝ հայ մշակոյթի եւ կրթական կեանքի երախտաւորներ Անահիտ Մէյմարեանի, Յասմիկ Թաշճեանի (յետ մահու), Ռիթա Որբերեանի, Հայկուշ Գեղինեան Քոհլըրի եւ Քնար Մանճիկեանի լամբակները Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշանով զարդարեց Բարձր. Տ. Մուշեղ Արք. Մարտիրոսեան: Շնորհակալական ամփոփ սրտի խօսքով հանդէս եկան յարգելի շքանշանակիրները, խոստանալով իրենց կարելիութեան սահմաններուն մէջ շարունակել իրենց ծառայութիւնները համայնքին եւ ազգին:

Նաեւ, իր հայաբոյր երգացանկով եւ մեղմ այլ դիւթիչ կատարողութեամբ, գաղութիս ծանօթ «Էլէմէնթ» նուագախումբը բերաւ իր գնահատելի գեղարուեստական բաժինը:

Հայ մամուլը եւ անոր ծառայողները փառաբանող գնահատելի ձեռնարկ մը, արդարեւ: Շնորհաւորութիւններ:

Տ.Ա.Գ.

ԼՈՍ ԱՆՃԵԼՈՍՈՒՄ ՀՀ ԳԼԽԱՒՈՐ ՀԻՒՊԱՏՈՍ ԳՐԻԳՈՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ ԱՅՑԸ ԿԼԵՆՏԷՅԼԻ «ՆԱՐԵԿ» ՇԱԲԱԹՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑԻՆ

Լոս Անճելոսում ՀՀ գլխաւոր հիւպատոս Գրիգոր Յովհաննիսեանը հիւրընկալուել էր Կլենտէյլի «Նարեկ» հայկական շաբաթօրեայ դպրոցի սաներին: Նպատակը՝ ամերիկեան միջավայրում ապրող եւ օտար կրթութիւն ստացող, նաեւ՝ հայկական արմատներից չհեռացող հայ երեխաների հետ զրոյցն էր՝ անմիջական, անկաշկանդ մթնոլորտում:

Գ. Յովհաննիսեանը պատասխանեց աշակերտների հարցերին, որոնք վերաբերում էին Հայաստանին եւ երկրից դուրս ՀՀ-ն ներկայացնող կառոյցի գործառոյթներին:

ՀՀ գլխաւոր հիւպատոսի այցելութեան յաջորդ նպատակը հայերէն դասագրքերի մասին ուսուցիչների եւ աշակերտների կարծիքը լսելն էր:

Յիշեցնենք, որ ՀՀ Գլխաւոր հիւպատոսութեան ջանքերով Լոս Անճելոս է բերուել հայերէն դասագրքերի մեծ խմբաքանակ:

ՀՀ Կրթութեան եւ գիտութեան Նախարարութեան կողմից ամէն տարի հայերէն դասագրքեր են յատկացւում սփիւռքի հայկական կրթօճախներին, բայց, ճանապարհածախսի պատճառով դրանք աշակերտները ստիպուած են լինում գնել դպրոցից:

Այս տարի առաջին անգամ, դասագրքերի պահանջուող ամբողջ քանակը տեղափոխուել է ՀՀ Գլխաւոր հիւպատոսութեան ջանքերով, որ հայերէն դասագիրքն աշակերտին հասնի անվճար:

Երեւանից բերուած դասագրքերը տեղի հայկական դպրոցներին յանձնուեցին մինչեւ ուսումնական տարուայ սկիզբը: Դրանք ամբողջութեամբ ապահովում են Լոս Անճելոսի հայկական կրթօճախների պահանջարկը:

ԽՐԱԽՃԱՆՔ
եւ
ՁՈՒԿԿԵՐՈՅԹ

Կազմակերպութեամբ՝
ԿԼԷՆՏԷՅԼԻ ԱՐՍԷՆ ԿԻՏՈՒՐ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

Շաբաթ, 30 Հոկտեմբեր 2010
երեկոյեան ժամը 8:00-էն սկսեալ
1060 North Allen Avenue
Pasadena, CA 91104

Տոմսերու համար դիմել՝
(626) 797-7680

833 W. Glenoaks Blvd. Glendale, CA 91202 (818) 240-0065

Dr. Missak Ekmekdjian
Chiropractor
Dr. Anahid Ekmekdjian
Chiropractor

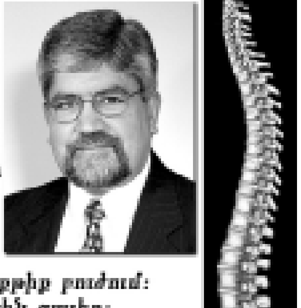

Մեծահասակներու և մանուկներու Քայրոփրաքթիք բուժում:
Գլխացաւ, վզի, մէջքի, յօդային և մկանային ցաւեր:
Ինքնաշարժի վթարի հետեւանքով պատահած
վնասուածքներու բուժում:
Ձեր առողջութիւնը մեր մտահոգութիւնն է

Massis Weekly

Volume 30, No. 37 **Saturday, OCTOBER 16, 2010**

SD Hunchakian Party Meets with US Ambassador to Armneia Marie L. Yovanovich

Glendale CA -- A delegation of SDHP Western Region of the U.S. headed by Chairman Vasken Khodanian along with SDHP Central Committee member Harry Sarafian met with U.S. Ambassador Marie L. Yovanotvich on October 12, 2010.

During the hour-long meeting, wide ranging topics were discussed, with primary emphasis being placed on the current political situation in Armenia.

The SDHP delegation was concerned that since the 2008 elections, the Armenian authorities had done very little to address the repeated violations of human rights, the trampling of democratic principles and the rule of law in Armenia. In that respect, the delegation urged the U.S. State Department to continue to stress upon the Armenian authorities the need to release all political prisoners, establish an environment conducive to free and fair parliamentary elections by first and foremost facilitating the return of the independent A1Plus TV Station back on the air.

The delegation was also concerned that by not meeting with the opposition during her last visit to Armenia, Secretary of State Hilary Clinton might have sent the wrong message to the Armenian authorities and the opposition alike. The ambassador assured the SDHP delegation members, that the United States is consistent with its policy toward the establishment of democratic principles in Armenia and that it is doing more toward that goal that what the public might be aware of. She also commended SDHP for championing democracy in Armenia.

On the issue of Nagorno Karabakh peace process, the delegation reiterated its belief that the right to self determination should be the guiding principle in the negotiations and to that end, the NK representatives must return to the negotiation table as an active participant.

The delegation also pointed to the dishonest and insincere approach exhibited by the Turkish government during its negotiations with the Armenian side, thus deepening the distrust and misgivings between the two countries. Other issue discussed during the meeting with Ambassador Yovanotvich included the state of US financial assistance to Armenia and Nagorno Karabakh. All sides agreed to the need of regional stability based on democracy and the rule of law.

ACA Endorses Senator Boxer

WASHINGTON, DC -- The Armenian Council of America Political Action Committee announced its official endorsement of US Senator Barbara Boxer who is running for reelection in November. Boxer is challenged by Republican businesswoman Carly Fiorina.

Senator Boxer's longstanding record of her involvement in the Armenian American community was recognized by the ACA-PAC. The ACA-PAC's decision to endorse Senator Boxer stemmed from both her dedication to serving her constituents and her close working relationship with the people she represents in the State. California has the highest population of Armenians in the nation.

The Senator is a true and loyal friend to Armenian Americans and has been committed to advancing issues of concern to the Armenian-American community, including affirming support year after year for the Armenian Genocide through co-sponsorshipships of legislation affirming the official recognition of the Genocide by the U.S. government.

Senator Boxer has visited Armenia and has fought against the illegal blockade of Armenia by Turkey. She has been an advocate of the Armenian Cause and continues to show her loyalty to her Armenian-American constituency by standing up for the rights of Armenian Genocide advocates like Hrant Dink. Boxer co-sponsored legislation in 2007 condemning the murder of the slain Armenian journalist in Turkey.

Feds Arrest Dozens in Medicare Scheme

LOS ANGELES -- Dozens of people have been arrested in Los Angeles and New York in a massive Medicare fraud scheme.

Federal agents served search warrants across Southern California Wednesday morning and in New York City in the coast-to-coast crackdown on healthcare fraud, id theft and organized crime.

An estimated three dozen people were served with arrest and search warrants in Southern California. 44 people were charged in New York.

Authorities say some of the suspects have links to an Armenian organized crime group that has tentacles reaching overseas.

The group, known as the Mirzoyan-Terdjanian Organization, was taken down as part of a nationwide health-care fraud sweep that included arrests in Ohio, New Mexico and Georgia. In New York, prosecutors charged more than 40 people in schemes that allegedly fraudulently billed Medicare for more than $100 million and receiving $35.7 million in payments.

Continued on page 4

International Mediators Want 'Thorough' Probe Of Armenian Captive's Death

The U.S., Russian and French diplomats seeking to broker a solution to the Nagorno-Karabakh conflict called on Monday for international involvement in what they said should be a thorough inquiry into the death of an Armenian captive in Azerbaijan.

The man, Manvel Saribekian, was found hanged in his prison cell last week nearly a month after being captured by Azerbaijani troops in disputed circumstances. While pledging to investigate the death, the Azerbaijani authorities claimed that the 20-year-old "saboteur" committed suicide and had no traces of violence on his body.

Armenian officials dismissed these claims, saying that he was tortured to death or "driven to suicide." They also insist that Saribekian was a civilian resident of an Armenian border village who accidentally strayed into Azerbaijani territory.

Igor Popov, the Russian co-chair of the OSCE Minsk Group, offered his and the two other mediators' condolences to the victim's family. "We believe that this incident must be investigated in the most meticulous way and that relevant international organizations, notably the International Committee of the Red Cross, must be involved in that process," he told journalists in Stepanakert.

Turkish Politicians Claim to Cross Armenia-Turkey Border

According to a report in Turkish Zaman newspaper, leader of Strong Turkey Party (GTP) Tuna Beklevic, deputy chairperson Baybars Orsek, Head of the party's provincial office in Kars Dundar Gultekin and other officials crossed the Armenia-Turkey border along the River Araxs and entered Armenia as a sign of protest.

According to the newspaper, Beklevic stated if the border remains closed till 2011, over 1000 Armenians and 1000 Turkish youths will cross the border this way. "We demand a posi-

Continued on page 4

Armenian-Turkish Relations Depend On People, Not Protocols

By Richard Giragosian

Most historical anniversaries are marked by either solemn commemorations or festive celebrations. Others, despite their initial significance, quickly fade from the public mind. The first anniversary of the historic "protocols" between Armenia and Turkey resembles the latter — with little discussion and even less fanfare in either country.

The October 10, 2009, Armenian-Turkish protocols sought to chart a course toward a "normalization" of relations, but the initial optimism of opening long-closed borders and establishing diplomatic relations has now been proven premature, if not unfounded.

The breakdown of the Armenian-Turkish normalization process was largely due to two factors. First, Turkey made a strategic mistake in underestimating Azerbaijan's vehement opposition to the protocols. For Turkey, the protocols represented an important effort to correct a failed policy, as well as a bid to regain more options for Turkish policy, which had become subservient to Azerbaijan's interests.

Turkish policy in the region had become narrowly defined by the parameters of maintaining closed borders with Armenia and withholding diplomatic relations. Such a policy is not a policy, and it clearly failed to force any concessions from Armenia. Rather, it tended to be counterproductive, serving to unite Armenians and encouraging Armenia to adopt tactical responses to overcome its isolation.

The second factor that abruptly ended the process was the fact that the protocols themselves shifted from being a diplomatic effort to normalize relations with Armenia to become a domestic political issue within Turkey. The protocols became hostage to domestic Turkish politics, taking on a new context of accusation and insinuation, whereby Turkey's ruling Justice and Development (AK) Party was attacked by the opposition for supposedly betraying Turkey's traditional ally, Azerbaijan. Turkish-Azerbaijani relations were transformed from an important element of Turkish foreign policy to an essential component of domestic Turkish politics.

Informal Starts

Nonetheless, beyond the doomed protocols, a process of engagement has emerged between Armenia and Turkey. This engagement has taken place on several tracks, including expanding people-to-people contacts and cooperation between civil-society organizations, as well as more limited efforts in the cultural field.

Civil-society and people-to-people contacts have become quite dynamic, with regular exchanges and visits on both sides of the closed border. Within this context, although Turkey has yet to open the closed physical border, the mental border between Armenia and Turkey has opened, at least partially.

This opening can be seen in this week's (October 14-17) visit to Armenia of over two dozen Turkish civil-society activists and leaders, participating in the so-called Ani Dialogue , featuring several days of events with their Armenian counterparts. Organized by the Istanbul-based Hrant Dink Foundation (named in memory of the slain Turkish-Armenian journalist) and implemented by the Caucasus Institute in Yerevan with the support of the Heinrich Boell Foundation, the Ani Dialogue represents an important form of engagement, despite the lack of formal diplomatic progress.

Moreover, in terms of facing the legacy of the genocide issue, the 1915-16 mass killing of Armenians by Turkish forces, Turkish society has also been moving, albeit too slowly at times. On April 24, when Armenians mark the anniversary of what they believe should be officially recognized as genocide, one of the most significant commemorative events was held not in Armenia, but in Istanbul itself, with Turkish participants.

Mixed Result

But there have also been missed opportunities — especially in the cultural area, most recently involving the Turkish government's planned reopening of an Armenian church in Van. After many months of expectation and preparation, several thousand people attended a special ceremony marking the restoration of the historical Armenian Holy Cross Church on the island of Aghtamar at Lake Van. Most notably, Armenian priests were able to conduct services in the ancient church for the first time in 95 years.

Yet despite the emotional buildup to the ceremony, the long-awaited event turned out quite differently than expected. In many ways, the ceremony was a disappointment. It was also a missed opportunity. Only about 50 guests were able to attend the service in the small church, and about 1,500 Armenians, including 700 from Istanbul and about 200 from outside Turkey, watched nearby.

But many more were expected. And perhaps many more would have come, but things went wrong. Despite promises by various Turkish officials, the ceremony was held in a church with no cross. The cross itself was not the only problem, but the failure to erect it was seen by Armenians as a test of Turkish sincerity and goodwill. And, unfortunately, the way the event transpired meant the Turkish side failed that test.

The selection of this particular Armenian church by the Turkish officials was no accident. It has a special place in Armenian history, both as a religious symbol and because of its architecture. It was also the subject of an emotional appeal by the late Hrant Dink, who argued in 2005 that the church should be used "to restore our spent souls."

All this suggests that the best hope for real normalization is on the lowest level, people-to-people exchanges instead of state-to-state negotiations. But it also requires a reaffirmation of sincerity and commitment from the Turkish side. Otherwise, the October anniversary of the Armenian-Turkish protocols will remain nothing more than a footnote to a shared history whose interpretation remains anything but shared.

Richard Giragosian is the director of the Yerevan-based Armenian Center for National and International Studies (ACNIS).

They in Armenia Cleaning Diaspora Out While Government Keeps Silence

By Elita Babayan
ArmInfo

Editorial Note: For the past 19 years that Armenia has been independent, many Diasporan Armenians have embarked on projects to help strenghten its economy. Regretfully, more often than not, they've been cheated, robbed and left the country in disappointment. A few even lost their lives. Needless to say, the economy is the backbone of any independent state. When it falters, so does the country. A week economy is also a major cause of emigration. The next interview sheds some light why foreign (Armenian or other) investment in Armenia is lagging. It's a pity that the short term gains of uscrupulous individuals is outweighing the long term benefits of the state and the population at large.

ArmInfo's exclusive interview with Christian Gelici, German-Armenian WKS Armenia Director General

WKS Armenia - is the Armenian subsidiary of German WKS Textile Solutions, part of German Huniel Group

Mr. Gelici, the Armenian Economy Ministry told ArmInfo that WKS Armenia is expected to open a new textile factory on the basis of the old plant "Electron" in Vanadzor. As far as we know, reconstruction of the factory should have been launched already.

If opening of the new textile factory on the basis of the former "Electron" plant in Vanadzor depended mostly on WKS Armenia, the factory would have been put into operation already, I assure you. It would become one of the biggest factories and not only in the region and would employ over two thousands of people in the country. However, after privatization 51% of the factory's shares were distributed among privates and the remaining 49% was owed by the government. We had an arrangement with the government for trust management of the 51% stake.

Thanks to the government's efforts, we achieved an agreement with the director of the "Electron" factory who promised to acquire all the 51% shares and transfer them to us. Of course, we paid both for the services of the director and the whole process of the factory's liquidation. At the very beginning of the negotiations the factory was more or less subject to modernization, whereas now it has been fully ruined, more precisely, devastated by the shareholders and is no longer subject to reconstruction. Only the walls are still standing there.

Have you applied to the government for resolution of this problem?

In October 2009 we applied to the government for suspension of the factory's demolition and the German party even threatened to freeze the project. The government demanded that demolition is stopped but the process is still continued. The government as the holder of the 49% stake in the factory could ban illegal actions by the privates, but didn't! The leadership of the German WKS Textile Solutions has decided to freeze this project and it is not known when it will be resumed. After it all, Economy Minister of Armenia Nerses Yeritsyan took the liberty to call me and our German company unserious partners.

I have brought you all the facts. Choose for yourself who is unserious our company or the Economy Ministry of Armenia.

I have no right to blame the government for this situation. I do not blame the president either. He has the same problems as any other businessman in Armenia. I employ hundreds of people and there are irresponsible employees among them who constantly violate the labor discipline. Our president and prime minister face the same problem and many of their people just do not deserve their positions.

What is the way out of the situation? How to settle the problem?

I welcome Prime Minister Tigran Sargsyan's position who has repeatedly tried to submit a bill on the state property privatization program to the parliament saying that the enterprises privatized in early 90s must be returned to the government if not used. Yet 15 years ago I asked for one of such plants for temporary use and not for privatization by our company, but my request was rejected. No one needs these plants today and no one is going to launch production at these plants for lack of sales markets. However, sales markets can be found if desired. But there is no desire, unfortunately, because it is much easier to devastate than create something new. Besides me, many other foreign businessmen Armenians by origin repeatedly tried to develop the light industry sector in Armenia, but all they left. Why?

They were deceived and even cleaned out.

A few months ago we planed to set up an Association of Armenian Diaspora Representatives in Armenia. The association could become a peculiar bridge linking two extremely different wings of the Armenian people: the Armenians of Armenia and Diaspora. If we want our Motherland to prosper and it we want to introduce our production in the global market and be competitive, our people should, first of all, unite around these goals. The problems of our country will not be finally resolved by Russia, America or through opening of the border with Turkey. Armenians worldwide must unite to settle these problems.

We planned also to create an Asso-

Continued on page 4

DSA Development Services for Armenia Annual Trip to View Completed Projects for 2009 & 2010

Los Angeles, CA -- DSA, after not being in Armenia for two years, this trip was to review and check the projects that were completed in 2009 and 2010. With times being what they are, DSA had decided not to have their Annual Fund Raiser due to the weak economy. However, thanks to our past donors and benefactors we were able to raise over $70,000, which allowed us to continue various projects we had started, emphasizing schools.

Reporting on their trip was Flora Dunaians, Secretary DSA, Dusa Dontcho, long time supporter, her first trip to Armenia, and Gegham Minasyan, DSA Fields Director.

Our first visit was to School #154 (Shingavit District) which DSA has been supporting for over 9 years. This past year we renovated the entrance with a new mosaic lobby floor and new stairs to the second floor. Entrance doors were replaced previously. The changes made were a big improvement on the over all appearance of the school. As always a great sense of pride goes into viewing the improvements. This school is very unique as it is maintained with the support of the parents, teachers, staff and the principal, Mrs. Susana Arshakian, who has done an outstanding job working with the surrounding community who also supports the school. This is an example of what can happen when parents, teachers and community get together for the betterment of the children.

Our next visit was to Mkhitar Sepastatsi Hamaleer (Bangledesh Region). This school is part of a large complex with grades 1 - 12th with over 1800 students. It is one of the largest vocational schools in Armenia. DSA just renovated the large Gym (sports Hall) which is used for basketball and volleyball, along with the smaller gym which is used for gymnastics, badminton and folk dancing. For our benefit a basketball practice was put on for us. They are "good", who knows maybe one day we will have a "Kobe"!

Our new project for Mkhitar Sepastatsi Hamaleer School this year is the renovation of the old social hall which also can be used as an extra gym. The workers were on the job when we arrived. We witnessed work in progress, new walls, ceiling and lights. The Director, Ashot Bleyan said he will take care of the floors. The renovation was to be completed for the school year, the first bell (zankag), September 1st, 2010.

Another project we viewed was School #27 Derenik Demerjian School. This school, like most schools in Armenia, needed the gyms renovated, which includes large and small sports halls and the bathroom. This particular school took much pride in their athletes and had a long history of being first amongst city wide competitions. We were honored to meet the first place students in Archery, Badminton and Basketball. Of all the schools we have helped, this was definitely one of the better schools. They also provide education for the physically handicapped and those who have hearing and sight problems.

DSA plaques were placed at all three schools we visited.

Our newest project for 2010, is the poorest and most needy School #158. Our purpose for visiting here was the dedication and ribbon cutting of the new DSA renovated computer room. This school was named after a national hero and freedom fighter, Movses Gorkzyan who passed away January, 1990. The principal Mrs. Arevik Gulumyan stated that "Independence" began at this school. Movses was a graduate and was the first to carry the Armenian Flag during the demonstrations for Karabagh Independence. They are very proud of this fact and hope to have a grand celebration next year on Movses's 50th birthday. The school is in the outer part of Yerevan city and does not draw much attention. They need help and we would like to be able to renovate the gym and social hall by January 2011. While there, we purchased two additional computers, desks, a teacher's desk and chair and a large chalk board, completing the computer room. The principal and the children were so grateful, it was like a new beginning for them.

We paid a quick visit to other projects we continue to support. The Erebuni College of Nursing which now has 900 students. This college has now been privatized and we will have to decide whether or not to continue tuitions for needy students.

The Kharberd Orphanage for the mentally and physically handicapped, which we have supported since 1997,

Continued on page 4

Gharibian Brothers, Win Gold Medals in All 2010 Taekwondo Competitions

Sarkis Gharibiasn (right) and Nareg Gharibian (left) holding the gold medals

Armenian Athletic Association (Homenmen) members, the Gharibian brothers, earned Gold Medals in all of the 2010 taekwondo competitions that they participated in. Sarkis and Nareg Gharibian competed in three tournaments: Golden State Open Taekwondo Championship on March 27, 2010, the 27th Camarillo Mayor's Cup Championship on August 7, 2010, and the Jimmi Kim Invitational Taekwondo Championship on October 2, 2010. The youngest brother, Nareg won by a technical knockout at the Golden State, while elder Gharibian; Sarkis won by a knockout at the Mayor's cup.

All of the fights were in the Red belt division 18-32 years old. Nareg fought middle weight and Sarkis fought heavy weight. While the brothers are avid taekwondo competitors, they both continue to excel in their academic studies along with devoting their time to public service with Southern California's Armenian American community. Next year the Gharibian brothers will be fighting in the black belt divisions of their respective weight class.

Actor Garen Boyajian Can Do It All

By Kin Labrin

A Canadian actor of Armenian descent, commonly recognized for his portrayal of young Arshile Gorky in Atom Egoyan's Ararat, Garen Boyajian is rapidly making a name for himself in the Hollywood film industry. Success has not always come quickly. But with two movies slated for release, undergirded by a visionary long-term plan, life is in motion according to "my goals and dreams."

However put, it appears that Garen Boyajian can truly do it all.

"Armenians love identifying me as the boy in Ararat. But I was 14 and that was eight years ago. I hope that doesn't mean I've already peaked," he jokes. It may come as a surprise to some that Garen has a diverse resume with roles spanning many genres and media. He had a recurring role on the popular television sitcom "Radio Free Roscoe"; he is a recipient of the Best Actor Award at the 2008 Monaco International Film Festival. Garen also speaks fondly of his experience in theatre mentioning his starring role in A Crooked Man, written by Richard Kalinoski (Beast on the Moon).

Three Veils is a film about the individual journeys of three women who confront their cultural issues. Garen's character is wedged between two of those women as the brother to one and the love interest to another. "Above all, I think it's a brave film. The writer-director of the project, Rolla Selback, didn't pull any punches while addressing controversial topics and taboos that touch my generation," he says. The movie will go to film festivals before being released in theatres.

The second movie Garen filmed this year is a dramatic love story titled The Son of An Afghan Farmer. "It's a beautiful piece about a student who earns a scholarship from Afghanistan to Stanford University then fights feelings of responsibility to return when his family's only source of survival, their poppy field, is threatened," he explains. Garen spent weeks filming on farmlands located on the outskirts of Santa Barbara, California.

Where other actors fill their time between projects with extended periods of leisure, Garen "unintentionally became a producer" to facilitate his acting career.

"Developing projects has taught me a lot about the industry and how it really works," he says. He wouldn't disclose the details of one current project. But when pressed, he revealed that he has "a political thriller being read right now by some well-known directors, and a film adaptation of a book written by one of the most celebrated American writers of the 20th and 21st century."

Feds Arrest Dozens in Medicare Scheme

Continued from page 1

It was the latest in a string of Medicare fraud busts nationwide by the Department of Justice over the past three years. In July, authorities announced charges against 94 people in separate schemes, including one involving Russian immigrants in Brooklyn, that allegedly submitted $251 million in phony billings.

The Armenian group allegedly stole the identities of doctors and patients, including thousands from the Orange Regional Medical Center in upstate New York. The names were allegedly used to file reimbursement requests from Medicare for procedures that weren't performed at 118 nonexistent clinics in 25 states.

According to one of the indictments, some of the fraudulent Medicare billings were from a forensic pathologist, who normally does autopsies, supposedly for office visits; an ophthalmologist billing for bladder tests; an obstetrician billing for skin tests.

The charges filed Wednesday include allegations of racketeering, health-care fraud, identity theft, money laundering and bank fraud. Prosecutors said members of the Armenian group allegedly used threats of violence to collect money they were owed. One alleged leader of the group, Robert Terdjanian, allegedly threatened to "disembowel" someone who owed him money.

FBI agents arrested 20 people in New York early Wednesday and others were taken into custody around the country, said Richard Kolko, a spokesman for the agency's New York office. Lawyers for the defendants could not be immediately identified.

Turkish Politicians Claim to Cross Armenia-Turkey Border

Continued from page 1

tive response on the border opening from the Turkish and Armenian Governments," the GDP leader said.

The frontier department of the Russian Federal Security Service in Armenia has refuted the information, saying no such incident could have happened.

"Armenia's border is protected better than that of any other place," Deputy Chief of the frontier department of the Russian Federal Security Service in Armenia, Colonel Andrey Guzeev told "Radiolur." "Should such an incident take place, the Turks crossing the border would have already been arrested," he said.

Guzeev assured that even the picture of Akhuryan River presented in Turkish media was false. According to him, the river is not that broad along the Armenian-Turkish border.

The Russian border guards intend to present a complaint to their Turkish counterparts with regard to the misinformation disseminated in Turkish media.

According to him, situation on the Armenian-Turkish border is controlled, all attempts to cross it illegally are thwarted.

Under inter-state agreement the Armenian-Turkish border is guarded by Russian border troops. The border was unilaterally closed by Turkey that supported Azerbaijan on Karabakh issue.

DSA Development Services for Armenia Annual Trip

Continued from page 3

now receives much attention from various organizations. Also upon our arrival we saw the new million dollar building the government has constructed. It has 9 bedrooms and recreation and physical therapy rooms. The Kharberd Orphanage has come a long way. There have been so many improvements that Dr. Balasanian, the Director, states that he has requests from parents who are having financial difficulties to house their non-handicapped children to reside in this facility. Dedication of the new building will take place on September 27, 2010 with the presence of the Ministry of Health and Social Services, and representing DSA will be Gegham Minasyan, Field Director.

DSA was asked to plant 2 trees on the grounds since we were one of the first supporters of Kharberd.

Our final visit was to the Nork Military Military Academy, dental clinic. DSA has been providing complete dental care for over 1500 cadets and officers since 1996. This is a privately funded project. The clinic looks great and is handled very professionally.

When the time had come to leave, we left feeling good about what we had accomplished, proud of our commitments, and hoping to be able to complete our last project for 2010. Our motto has always been "Helping to make a Difference"!. After 20 years and over 25 flights to Armenia, some things never change. Viewing Mt. Ararat with it's snow capped mountains, and the blue skies. is truly breathtaking and it somehow re-energizes you and confirms the reason we are there and why we will return.

To continue the existence of DSA and their projects, we rely on the Armenian Community and individual donations which will allow DSA to act as a conduit for those who wish to have projects in their name or in the name of a "loved one" in Armenia.

DSA is a 501-C3 non profit organization and registered NGO in Armenia. For those who would like to participate, donations may be sent to DSA, P.O. Box 660849, Arcadia, California 91006. For more information call the DSA office at (626) 445-4749.

Board members are: George Dunaians, Chairman, Elizabeth Agbabian, Charlene Asdourian, Roubina Begoumian, Lily Balian, Tamara Dimitri, Flora Dunaians, Serge Grakasian, Hermine Janoyan, Gary Kevorkian, DDS., Richard Mushegain, Esq., Eduard Taranian, and Savey Tufenkian.

They in Armenia Cleaning Diaspora Out While Government Keeps Silence

Continued from page 2

ciation in the sphere of light industry to unite entrepreneurs engaged or willing to be engaged in the sphere and develop it.

Did you give up your plans to unite into associations?

There are several reasons. First, this plan must be coordinated with the government and local businessmen, which will take rather long time. There is another serious problem: local industrial enterprises lack infrastructure meeting the requirements of foreign businessmen. Imean the state of industrial equipment and buildings. In addition, local businessmen lack the culture of business communication so far.

Perhaps, this is the most serious problem.

An exhibition had been recently held in Yerevan under slogan "Support Local Producers". Our company also participated in the event and in the Roundtable organized on sidelines of the exhibition. I voiced the problems of local businessmen and the necesity of infrastructures for doing business. For their turn, representatives of the economy ministry of our country offered a program of light industry development and the project of free economic zone in Gyumri has become one of this program's components. I visited Gyumri and made sure that nothing specific has been done under the given project yet, whereas at the exhibition the economic power representatives were speaking of the final stage of that program. I do not think that industry is developed by empty rhetoric.

As far as we know you are going to implement a number of big investment projects in the sphere of light industry and machine building.

German Huniel Group having 27 billion US dollars annual turnover is making big investments in textile industry and in motor-car industry.

I offered some businessmen engaged in German automobile industry to move their production to Armenia and have achieved certain serious arrangements with several of them. I will not name those businessmen but I can say that they are going to make big investments in Armenia if the Association of Diaspora Representatives is established to control over financial flows.

WKS Armenia is a tolling operation company. Why the company's production has not been introduced in the local market yet?

The company is producing uniforms made of expensive raw-materials imported from Germany. In fact, the production is too expensive for the local market. However, in 2011 we are likely to open the first WKS Armenia brand fashion shop. We plan regional expansion in future.

Clothes are imported in Armenia mostly from Turkey, China, and Dubai which is, to put it mildly, far behind fashion trends. We want to offer our citizens high quality cloths and follow the global fashion trends. WKS Armenia shops will offer products made in Armenia. I hope we will activate the factory in Amasia besides the one in Yerevan.

Would you please tell a little more about that factory? How many jobs will it open?

The new textile factory in Amasya will allow opening nearly 150 jobs.

It is the largest factory in the region of Shirak. Head of the State Revenue Committee Gagik Khacha-tryan provided us with the premises for the factory. But we did not avoid problems there either. We were seriously short of human resources. Gyumri Employment Center could not help us settle that problem. It has turned out that in the country with so big number of the unemployed few people want to work. Most of the unemployed prefer being on the dole in the amount of 18,000 drams and earn a bit on the side. People working at almost all the enterprises in the region are not registered officially, which is violation of the law and the State Employment Center is well aware of that.

Have you settled the problem with human resources after all?

Yes, and we did that independently without support of the state structures. If a foreign businessman has a problem with any state structure in Armenia, he has to apply to the prime minister to settle it. The prime minister, for his part, charges relevant department to settle the problem. But, even in this case one cannot be sure in settlement of the problem.

Back to the new project of factory, how much have you invested in this project? What production volumes do you plan for the first year of activity?

We plan monthly production capacity of nearly 18,000 units of garment.

In two-three years we will double this figure. Within the first months the factory will make men's shirts. In future, we will produce other garments for men and women. I'd like to say to our government, in particular, Economy Minister Nerses Yeritsyan that we are a serious company that will not rest on its laurels. The next step will be acquisition or construction of a factory in Charentsavan.

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ
1060 North Allen Ave
Pasadena, CA 91107

Գրասենեակները վերանորոգուած
եւ յարմար վարձքերով
Հետաքրքրուողներէն հեռաձայնել՝
(626) 398-0506

ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԱՖԵԱՆ «ՀԱՅ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏՔԵՐՈՎ»Ը

ՀԱՅԿ ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

Վերոյիշեալ խորագրով կողքի մը տակ, խորհրդանշական գծանկարներով կը ներկայացուի այս համազգային Միութեան պատմութիւնը՝ 1921-էն, իր հիմնումէն սկսեալ: Կողք մը, որ իր գծանկարներով կը պատկերացնէ անոր բազմակողմանի գործունէութիւնը, հեղինակի մը կողմէ, որ անձամբ կը մարմնաւորէ Հայ Մարմնամարզական Միութիւնը՝ Հ.Մ.Մ.: 2007ին Լիբանան հրատարակուած այս գիրքը կը բացուի հանգուցեալ վաստակաւոր միութենականներուն եւ իր հարազատներուն յիշատակին նուիրուած հեղինակին ձօնովը, որուն կը հետեւի Ժիրայր Նայիրիի ներածականը «Հ.Մ.Մ. միշտ պատրաստ» նշանաբանով: Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցութեան (Ս.Դ.Հ.Կ.) հեղինակաւոր ղեկավարներէն եւ վաստակաւոր լրագրող, տէր եւ խմբագիր «Նայիրի» շաբաթաթերթին, անշուշտ նաեւ Հ.Մ.Մ.ի ազգային հայրենասիրական մթնոլորտին մէջ հասակ առած նախկին մարզիկ մը, ներկայիս կը մարմնաւորէ նոյն Միութեան ու կուսակցութեան մտաւորական մարզը, հոգ չէ թէ որեւէ ղեկավար պաշտօն չի գրաւեր ան՝ երեւան բերելով սերնդափոխութեան կենսանորոգ սկզբունքին հաւատացող մը ըլլալը:

Մինչեւ այս գիրքին հրատարակութիւնը իբրեւ տիպար մարզիկ ճանչցուած Տիգրան Սարաֆեանը երեւան կու գայ նաեւ պատմելու շնորհքով օժտուած իբրեւ յուշագրող: Արդարեւ, Ժ. Նայիրիի եւ այլ ընկերներու առաջարկին ու հետապնդումներուն տեղի տալով եւ երկարատեւ վարանումներէ յետոյ, Տիգրան Սարաֆեան կը սկսի Հ.Մ.Մ.ի պատմագրութիւնը, անոր ընդմէջէն ընթերցողը առաջնորդելով, մասնաւորաբար, Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Միջին Արեւելքի գլխաւոր քաղաքները, ուր Հ.Մ.Մ.ական ժողով, հաւաքոյթ կամ ֆութպոլի մրցումներ տեղի ունեցած են: Այս առթիւ կը յիշեմ անեքդոտի վերածուած զրոյց մը, որ կատարուած է Պոլիս այցելող Հ.Մ.Մ.ականի մը եւ Թուրք ֆութպոլիստի մը միջեւ: Հ.Մ.Մ.ի յաղթական արդիւնքէն տպաւորուած Թուրքը կը հարցնէ թէ ինչպէ՞ս կը մարզուին: Հ.Մ.Մ.ականը կը պատասխանէ.

- Հէր Զորեքշաբթի փորձ էտերիք (ամէն Չորեքշաբթի փորձ կ՚ընենք):

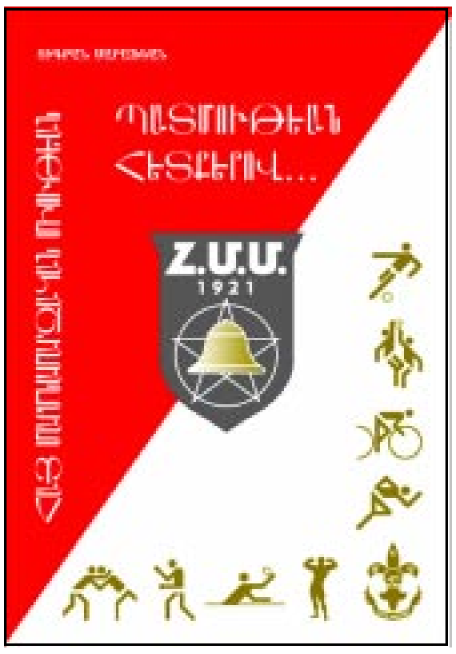

Թուրքը, ի հարկէ, չհասկնալով ոչ Զորեքշաբթին եւ ոչ ալ փորձը, կը շարունակէ հարցապնդել:

Էֆենտի՞մ... (այսինքն ինչպէ՞ս):

Հայն ալ անշուշտ, Զորեքշաբթին եւ փորձին թրքերէնը չգիտնալով, երկար բացատրութիւններ կը ստիպուի տալ իր ըսածը հասկցնելու համար:

Քանի մը անգամներ Սուրիոյ եւ Լիբանանի ախոյեան հանդիսացած Հ.Մ.Մ. բազմաբնոյթ գործունէութիւն ունեցող կազմակերպութիւն մը եղած է՝ այլազան մարզաձեւերով, սկաուտիզմով եւ փանփառ-փողերախումբով:

413 էջերու վրայ տարածուող այս պատմագրութիւնը, պատկերազարդ իր նկարագրականներով, ամենէն հայահոծ աշխարհագրական շրջանի մը եւ ժամանակահատուածի մը պատմութիւնը կու տայ, ամբողջացնելով ցեղասպանութենէն վերապրած եւ Միջին Արեւելք ապաստանած հայ համայնքներուն պատմութիւնը:

Համազգային միւս միութիւններուն՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ին եւ Հ.Ե.Ը-ն զուգահեռաբար, մեծ եղած է Հ.Մ.Մ.ի դերը իր հայրենիքէն տարագրուած հայու բեկորներու իբրեւ ազգային համայնքներ կազմակերպուելու կենսական գործին մէջ: Վերջացնելով գիրքին ընթերցումը, ինծի իբրեւ տիպար մարզիկ եւ մարզական ղեկավար ծանօթ Տիգրան Սարաֆեանը, նոր կերպարանք մը առաւ երեւակայութեանս մէջ՝ Հ.Մ.Մ.ը խորհրդանշող ղեկավարի կողքին իբրեւ լայնախոհ եւ առաքինի մարդը:

ՎԱՀԱՆ ՏԷՐԵԱՆ. 125-ԱՄԵԱԿ ԲԱՅՑ ԵՐԲԷՔ ՉԾԵՐԱՑՈՂ ԵՒ ՄԻՇՏ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ ՏԷՐԵԱՆ

Ի վերջոյ, Ստալինը գտել է Տէրեանից ազատուելու ձեւը՝ նրան գործուղել են Պարսկաստան եւ Թուրքիա՝ Թուրքեստանով: «Ժողովուրդների հայրն» ըստ երեւոյթին հաշուարկել էր, որ Տէրեանին չի յաջողուի դիմանալ ճանապարհի դժուարութիւններին: Չէ՝ որ տուբերկուլիոզով ծանր հիւանդ Տէրեանի համար դա իսկական մահուան ճամբայ էր, քանի որ իրականում Թուրքեստան տանող ճանապարհ այդ օրերին գոյութիւն չունէր՝ փակ էր, քաղաքացիական կռիւների պատճառով, իսկ վագոնները չէին տաքացւում:

Այդպէս էլ եղաւ, Վահան Տէրեանը վախճանուեց ճանապարհին՝ ձիւնածածկ Օրենբուրգում:

Վերացնելով Վահան Տէրեանի նման սկզբունքային, ազնիւ եւ հայրենասէր կոմունիստներին, Ստալինին յետագայում յաջողուեց հայկական հարցը լուծել ըստ իր հայեցողութեան...

Խորհրդային ղեկավարների համար առաջնահերթ դեր էր խաղում մարդու գաղտնի դոսյեն եւ նրանք, ի տարբերութիւն հասարակայնութեանը, քաջատեղեակ էին, որ Վահան Տէրեանը հեռացուած է եղել իր պաշտօնից: Դա էր, երեւի, պատճառը, որ պոէտի արձանը Երեւանում կանգնեցուեց անկախութեան նուաճումից յետոյ միայն:

Այսօր, սակայն, Հայաստանի մայրաքաղաքում կայ նրա ոչ թէ մէկ, այլ երկու արձան, ինչը սիրոյ արտայայտութեան աննախադէպ երեւոյթ է: Բացի քաղաքի կենտրոնի բոլորին յայտնի քանդակից, նախանցեալ տարի կանգնեցուել է եւս մէկը, որ գտնւում է Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքում: Դա Օգիւստ Ռոդէնի ոճով քանդակուած արուեստի մի իսկական գլուխգործոց է, որ ստեղծել է մոսկուաբնակ հայ քանդակագործ Նիկողայոս Նիկողոսեանը:

Նիկողոսեանի քանդակը գեղարուեստական իմաստով ոչ միայն գերազանցում է Նորայր Կարգանեանի Երեւանի կենտրոնում կանգնեցուած արձանին, այլ նաեւ աւելի ճշմարտացիօրէն է ներկայացնում Տէրեան-մտածողի կերպարը, մինչդեռ Կարգանեանի քանդակը պատկերում է յուսալքուած, «վիզը ծուռ», իր հանդէպ խղճահարութիւն առաջացնող մի մարդու, որպիսին Տէրեանը երբեք չի եղել:

Կարծում ենք, որ ճիշտ կը լինի տեղափոխել Նիկողոսեանի արձանը քաղաքի կենտրոն եւ տեղադրել Տէրեան փողոցում: Իսկ եթէ յարմար տեղ չլինի, լաւ կը լինի փոխատեղել քանդակները, որպէսզի երեւանցիները եւ մայրաքաղաքի հիւրերը կարողանան տեսնել Նիկողոսեանի գլուխգործոցը, որ, մեր կարծիքով, Երեւանի լաւագոյն արձաններից է: Հայ կոմպոզիտորները շարունակում են երգեր գրել Տէրեանի խօսքերով, ասմունքողները՝ կազմակերպել երեկոներ, բոլոր տարիքի մարդիկ՝ կարդալ եւ անգիր անել պոէտի բանաստեղծութիւնները, իսկ քաղաքական գործիչները վերընթերցում են նրա յօդուածներն ու ելոյթները եւ համոզւում, որ Վահան Տէրեանի մտորումները նոյնքան արդիական են ու կարեւոր, որքան՝ նրա կեանքի օրօք էին, երբ հարիւր տարի առաջ՝ 1908 թուականին հրատարակելով Մթնշաղի անուրջներ բանաստեղծութիւնների առաջին իր ժողովածուն նա յայտնի դարձաւ հայ հասարակայնութեանը:

Ի դէպ, Վահան Տէրեանն իր կեանքի ընթացքում հասցրել է հրատարակել ընդամէնը երկու ժողովածու:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ ձեր տրամադրութեան տակ ունիք
հայերէն գիրքեր,
եւ կը ցանկանաք զանոնք նուիրել
Կայծ Երիտասարդական Միութեան գրադարանին`
հաճեցէք կապ պահել մեզի հետ:
G.Y.O. 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA, CA 91104

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀ

ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ
(200 ՀՈԳԻԻ ՀԱՄԱՐ)
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA
ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՈՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)
*** $50,00 for USA**
*** $60,00 (second class), $ 75,00 (Air Mail) for Canada.**
*** $85,00 (second class), $ 125,00 (Air Mail) Overseas.**
Name: --
Address: --
City: --------- State:--------- Zip Code:------
Country: -------------
Tel :------------------------ Fax : ------------------------

ՓԱՆՈ՞Ս, ԹԷ՝ ՓԱՐՈՍ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
(ԲԱՐՁՐԱՁԱՅՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆԻ ՓՈԽԱՐԷՆ)

ԳԱՐՈՒՇ ՀԱՐԵԱՆՑ

Շուրջ մէկ ամիս է, ինչ գրասեղանիս են հանգրուանել միանգամից չորս բանաստեղծական ժողովածուներ՝ անուանական ընծայականներով: Բաները վաստակաշատ բանաստեղծ Ներսէս Տ. Մեսրոպեանն է, ինձ յիշող տուեալ գրչակցի վաղեմի ընկերն ու բարեկամը, ում վստահուել է հեղինակի անունից մակագրել գրքերը եւ նուիրել: Ես միտումնաւոր չեմ տալիս Իրանում բնակուող այս բանաստեղծի անունը հիմա, որ հետաքրքրութիւնն աճի, ճշմարիտ լարում առաջանայ: Զմոռանամ ասել, որ ժողովածուները, որոնք հրատարակուել են հայրենիքում, նկարչական ձեւաւորումների առումով կարծես թէ բերուած են երանգային մէկ ընդհանուր յայտարարի: Գերիշխում է երկնագոյն կապոյտը, որ կը նշանակէ, թէ ստեղծագործողը հեռու չէ երկնքից ու նրա անսահման ազատութիւնից: Ժլատ, բայց բաւարար սեւ գոյնն էլ յուշում է, որ նա հողի զաւակ է, իր պարագայում՝ հայրենաբաղձութեան հիմնահողի որդի, որ գիտակցում է հայրենիքից հեռու բնակուողի, հայոց սրբազան թռչուններից մէկի՝ կռունկի հետ գրուցակցողի տուայտանքներն ու տագնապները...

Եւ միշտ մնա այս հիւրընկալ
Խաղաղասէր Հայաստանում

(Երրորդ՝ «Կռունկ» գիրքի բնաբանից)

Ինչպէս նկատեցիք, բանաստեղծը, որ ճակատագրով առայժմ չի կարող մնալ հայրենիքում, պաղատագին խնդրում է գարնան թեւաւոր աւետաբերին՝ իր փոխարէն գնալ եւ ապրել Հայաստանում: Մի տեսակ, թէեւ «կոպիտ» է հնչում «այս» ցուցադրական դերանուան կիրառումը, սակայն տողատակում ապահովուած է միւս հաւաքական Հայաստանի գերխնդիրը, որ դեռ ազատագրուելու է Թրքական, Նախնադարեան լծից՝ մի համազգայնօրէն երջանիկ օր: Եւ չի սխալւում պայծառատես-լաւատես բանաստեղծ ***ՓԱՆՈՍ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԸ***... *Ահա ես տուեցի չորս գրքերի հեղինակի անուն-ազգանունը: Անմոռանալի կը լինի դա աշխարհում տիտիկ չտուող հայ ընթերցողը համար, որովհետեւ նա էլ է գրողներիս նման փնտռում մեր պատմական հայրենին... Կարծում ենք, որ եօթ սարի ետեւում չի համաժողովրդական ցնծութեան այդ օրը: Եօթ դար էլ անցնի, Մասիս-Արարատը արիացի կը մնայ ու փաստացի մերը կը լինի կրկին՝ յաւիտենութեան ծանրաբարոյ կնիքով վերահաստատուած, Արարչի ձեռամբ էլ վաւերացուած: Յոյսի, Հաւատի ու Սիրոյ ժայռեղէն մատուռի նման պիտի երկինք խոյացած մնայ ու կանչի մեզ դէպի մեր հայեցի ու պապենական օճախները... Տեսնո՞ւմ էք, թէ ինչ լուսաւոր թախիծով են ինձ խօսեցնում իրանահայ բանաստեղծի տողերը: Ինչպիսի՜ հպարտութեամբ է համակւում ընթերցող հայի հոգին: Զանադրաբար հաշուարկելով ազգային ռազմավարութեան իւրաքանչիւր մանրամասնը, ի շահ՝ շահերի երկրում դեգերող մեր շիտակ մնացած հայրենակիցների վերջնական տունդարձ-վերադարձի: Իմ բարձրաձայնուող տպաւորութիւնները պարունակւում են կենարար ուժանիւթ, որ բխում է առաջին հերթին շնորհաշատ բանաստեղծ Փանոս Վարդանեանի չափածոյ ներաշխարհից: Զգիտեմ ինչու, Փանոս բառի «ն»-ն հիմա ցանկանում եմ «ր-ը» դարձնել ու ձեռք ետ եմ բերում: Երեւի Թումանեանական համանուն կերպարի ձախորդութեան մեղքո՞վ, որ իր անկարողութեամբ ինձ հեռակայ խանգարում է, կամ էլ ա՞յլ մի հանգամանք... չգիտեմ: Ցանկութիւնս մնում է սոսկական ցանկութիւն ու հիմնաւորումս պահում եմ ինձ, չեմ պարտադրում: Բանաստեղծականօրէն վատ չի հնչում Փարոս Վարդանեան կապակցութիւնը, շատ էլ յարիր է մտածելակերպին ու դաւանանքին, միայն թէ նման մօտեցում լինում է սկսնակի դէպքում, բայց մենք գործ ունենք վաստակաշատ գրող հետ, որ չորս յուզաթաթախ գրքեր է լոյս աշխարհ հանել, յանձնել ժամանակի ու տարածութեան անաչառ դատին: Մի էդքան էլ անտիպ ունի: Ինչո՞ւ չնշել, որ հենց առաջին՝ «Սրտի Մրմունջներ» (Երեւան, 2001 թ.) ժողովածուով է բացուել Փանոս Վարդանեան հեղինակի բանաստեղծական ներկայ լայնահուն ճանապարհը, որ խորն է Խոր Վիրապից ու Մասսեաց վիհից էլ, քանզի զուլալ է նրա արձագանքը, հայեցի է հեւքը, հոսքը համաչափ է, տեւական կրկնաբանութեամբ չի տառապում, բացարձակ ձանձրախտ չի պարունակում, ազդեցութեան կիսամարսելի եզրեր գրեթէ չունի, ինչպէս մերօրեայ հայրենի ու սփիւռքեան բազում հայ ու վայ գրողները... Կարդացածութեան, տաղաչափութեան, վարպետութեան առումով դեռեւս անելիքներ կան, որոնք այս ուշիմ ու ջանադիր, աշխատասէր ու շնորհալի մարդու համար յաղթահարելի են: Աստուած էլ անսխալական չի: Սարի թերութիւնն այն է, որ համր է: Անտառի թերութիւնն այն է, որ հրդեհի հանդիպելիս՝ լրիւ է տրւումայրւում, իսկ բանաստեղծների համընդհանուր թերութիւնն էլ այն է, որ միմեանց չեն հանդուրժում... Թէեւ նրանց ողջախոհութիւնը յապաղում է, բայց ձեռքն ու շրթունքները բարի են.*

Աշխարհում, երբ մարդիկ սաստում են,
թռուցք են անում,
իսկ մեր թռուցքը լիքն է եղել միշտ
միրգ ու ցորենով... (էջ 110)

Համամարդկային լաւատեսութեան վառ օրինակ է այս մէջբերումը, որ պատիւ է շնորհում ոչ միայն հեղինակին, այլեւ շատերիս՝ արդար քրտինքով բարեկեցութեան ձգտողներիս, իսկ զարտուղի ընչաքաղցութեամբ տառապող քչերի հերն էլ անիծած նրանցով թող կարգալոյծ սատանան շարունակի զբաղուել: Մեր գործը գլխավերեւում Աստուած ունի... մենք այս հեղինակի նման խիղճ ու պատիւ վաճառողներից չենք:

Նրբերանգների իւրօրինակ հաւաքածու է յիշեցնում «ՆՇԵՆԻ» ժողովածուն: «Նախաբանի փոխարէն» ինքնակենսագրական համառօտ ակնարկում բանաստեղծը նշում է մի քանի անցքեր, որոնք վճռորոշ դեր են խաղացել իր բանաստեղծական ձեւաւորման գործընթացում, երբ խոստովանում է, թէ «քսաներկու տարեկան հասակում ունէի դերձակատուն Թեհրանում:... երբ կտորը փռում էի սեղանին ձեւելու համար, նախ մի տուն գրում էի, եթէ յաջող էր գտնւում, քաշում էի տետրակիս մէջ...»: Դերձակն էլ ինչո՞վ պիտի գրէր, եթէ ոչ կաւիճով, էլ ինչի՞ վրայ պիտի գրէր այդ պահին, եթէ ոչ կտորի... Դիպուկ յիշողութեան մտաբերում է սա, որ մատնանշում է նուիրուածութիւնը հայեցի բառ ու բանի հանդէպ: Պարզ ու հասարակ թուացող մի յիշեցում եւս՝ անուրանալի կեանքից, որին պարտական է մնացել հեղինակն առ այսօր: Անկեղծութեան չափաբաժինը բաւարար չէր լինի, եթէ մէջբերում չանէինք հետեւեալն էլ: Երբ բանաստեղծը լինում է 15-16 տարեկան անհանգիստ պատանի, որոշում է ջութակահար դառնալ: Հնոտիների խանութից ճարում է մի ջութակ: Առնում-բերում է տուն եւ սկսում պարապել: Երեւի ուղեղ սղոցող ճզրվզրի պատճառով մեծ եղբայրը ջարդում է երաժշտական գործիքը: Ապագայ բանաստեղծը որոշում է զբաղուել այնպիսի մի բանով, որ էլ եղբայրը չկարողանայ ջարդել... ուստի եւ սկսում է գրել... գրողի ի՞նչը ջարդես, գրի՞չը, մատիտով կը գրի, մատի՞տը ջարդեցիր, կաւիճով, քարածուխով կը գրի, այն է՞լ խլեցիր, իր մտքում կը գրի, դէ գնա ու միտքը ջարդիր, տեսնեմ՝ կը յաջողուի՞... հեղինակային համեստութիւնը գրաւոր հաւաստելու համար պնդենք, որ աւելորդ ճիգ ու ջանք չկայ: Խորամանկութիւն էլ չկայ անկեղծութեան հարցում, որով առաջնորդւում են ոմանք, որ դուր գան ընթերցողին, համակրանք շահեն: Սակայն ի տարբերութիւն գրչակից ոմանց, Փանոս Վարդանեան հեղինակը հայրենասէրի քաղաքացիական պատասխանատուութեամբ շարունակում է խօսել մեր ժամանակների քաղաքական բարքերի մասին եւս, դա լիիրաւ վկայում է նրա «Իշխանաւորներին» վերնագրեալ բանաստեղծութիւնը.

Ինչո՞ւ թռչունները
Հեռացան կանաչ
Մեր մարգագետնից,
Խռով գնացին:
Ինչո՞ւ սէրը դուք
Սրտին չտուիք,
Վարդը սոխակից,
Սոխակները ելան,
Կարօտ գնացին:
Ինչո՞ւ փակեցիք
Ակն աղբիւրի,
Տոչոր սրտերը
Ծարաւ գնացին:
Ինչո՞ւ չհաշտուեցիք
Որդիների հետ,
Սրտները խոցուած՝
Անդարձ գնացին:
....
Ասէք, ա՜խ, ինչո՞ւ (էջ59)

Սուրբ հարցադրման դիրքորոշում է սա, որ ստոյգ պատասխան է ակնկալում, ոչ թէ մի հերթապահ ու խաբուսիկ մօտեցում, բարբառով ասած՝ «գելթօղի»: Ահաւասիկ, նման անթաքոյց դատողութիւն որդեգրած բանաստեղծի հետ ինչպէ՞ս չհամաձայնես ու չսեղմես նրա աջը, թէկուզ Ամերիկեան ովկիանոսային այս բարեխառն հեռաւորութիւնից: Զէ, Սայաթ-Նովայի ասածի պէս՝ Փանոս Վարդանեան բանաստեղծի «բունիաթըն աւազ չիմանաս, քարափ է, քարուկըրեն է» «Նշենի» ժողովածուն թէեւ 168 էջերում անհաւասար է ծաղկում, բայց փորձում է պտղակալել յաջորդաբար, համ ու բոյր տարածել իր չորսդին...

Հայրենասիրութեան ու հայրենաբաղձութեան հետաքրքիր մի համանուագ է «Կռունկ» ժողովածուն (Երեւան, 2004 թ.), որ լրացնում է ասես նախորդ երկու գրքերի գերխնդիրը՝ նպատակը մղելով առաջին հորիզոնական: Փառք Աստծոյ, յոյզերը չեն թակում լալկանութեան դարպասները: Աւելին, չափածոյ համարձակութիւնը հեռու է պահում ընթերցողին՝ նաեւ մտավախութիւնից: Սայթաքումները հազուադէպ են: Հաւասարակշռուած են միջանցիկ եւ հակամիջանցիկ գործողութիւնները, որոնց հաշուեկշռի շնորհիւ էլ իրականում բանաստեղծի ներաշխարհի ամբողջականութիւնն է ապահովագրուած: Հայ ժողովրդի բազմադարեայ պատմութեան մէջ կարեւոր դեր ու նշանակութիւն ունեն ներգաղթն ու արտագաղթը: Անգամ Տիգրան Մեծի օրօք կազմակերպուած ռազմաքաղաքական ներգաղթն իր հետ բերել է նաեւ գերեվարուած այլազգիների՝ հրեաների, յոյների, բուլղարների, ասորիների հոծ խմբեր: Գուցէ դա է եղել արքայից արքայի պատմական սխալը, որ այսօրուայ հայ վանեցիների նախահայրերը կասկածւում են օտարազգի կենցաղավարութեան մէջ, առաջին հերթին՝ հրէական... Մեր ազգի էթնիկ մաքրութիւնը կասկածի տակ է հենց այս պատճառով, բայց ի՞նչ արած, մենք էլ այսօր ենք ապրում Մեծն Տիգրանի ծննդից 2150 տարի անց, այն ժամանակուած 385 հազար քկմ տարածքի փոխարէն՝ ժառանգելով խղճուկ մի մասը միայն՝ 29 քկմ.ը... որի ազատագրման հարցում դիտմամբ մեղաւոր են ճանաչում յաղթող կողմին: Համաշխարհային պատմութիւնը դեռեւս չի արձանագրել նման զաւեշտալից փաստ, որ յաղթանակ տարած երկրին, մեր հայրենիքին պայմաններ առաջադրուեն, աւելին՝ պարտադրուեն... Ոչ, բացականչում է բանաստեղծը,

Հայրս դու ես ու իմ մայրը՝ ծովն է Վանայ,
Մեր սրբավայր ու վեհաշուք Աղթամարից ես պիտի գամ... (էջ 37)

Հայրենասիրութեան բաղձալի հանգրուան, որի շուրջն այսօր էլ բանակցութիւններ են վարւում, որ լեգենդար եկեղեցին խաչ ունենայ նորէն: Թուրքիոյ կառավարութիւնը (մեր երկիրը ներխուժած սինլքոր սելճուկ Տուղրիլի ծոռնծոռի ծոռը) «բարեհաճել» է թոյլ տալ տանտիրոջը՝ մոմ վառել՝ իր նախնեաց յիշատակի առջեւ... սրանից մեծ խեղկատակութիւն անհնար է պատկերացնել: Եւրոպա սողոսկելու Թուրքիոյ ճիգերը Շահ Աբբասի վարած բռնակալ քաղաքականութեան նման մի օր կը գգետնուեն հայոց միասնականութեան յարուցեամբ: Այդ են վկայում ներքոնշեալ տողերը.

Հիմա էլ յառաջ մենք կամքով արի՝
Վասն քաջերի թափած արիւնի
Յաւերժ պահպանենք յոյսերով յաման
Մեր հայ աշխարհի արեւը պայծառ...
(էջ 55)

Հեղինակի լաւատեսութիւնը դարձել է հաւատամք, յանուն որի արարւում են գրեթէ բոլոր տողերն ու տողատակերը: Խորագրերը ոչ թէ մտացածին են, այլ մտածուած են, նպատակայնօրէն կշռադատուած՝ իրենց անսայթաք լուծումներով: Զես կարող չզարմանալ Փանոս Վարդանեանի աշխատասիրութեան վրայ: Չնայած իր խոստովանութեանը, թէ «շատ կարդում էի, քիչ գրում», անհնար է կռահել, չգիտենք որքան ժամանակ է ընթերցանութեանը յատկացնում, բայց որ շատ է գրում, դա հիմա փաստ է: Թեմաները թէեւ կրկնւում են, սակայն ասելիքը որոնում-գնում է արտայայտուելու ի՛ր եղանակը, քանզի «մարդ աւերիչը»

Շար.ը էջ 17

ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ ՅՈՒԼԻՍ 6, 7, 2010

Այս տարի կրկին Կիւլպէնկեան Մատենադարանին մէջ կայացաւ հերթական միջազգային համագումարը Սուրբ Երկրի Հայոց Պատմութեան ջուրջ:

Այս տարի իբր նիւթ ընտրուած էր, "Հայերը Պաղեստինի մէջ 19-րդ դարուն":

Համագումարը տեւեց երկու օր՝ Մասնակցութեամբ 20 գիտնականներու: Համագումարին զեկուցումները սկսան երեքշաբթի առաւօտ, 6 Յուլիսին, Գալուստ Կիւլպէնկեան Մատեդարանի սրահին մէջ: Բացումը կատարեց Ս. Աթոռոյս Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Նուրհան Արք. Մանուկեան: Նուրհան Արք. գոհունակութեամբ նշեց կարեւորութիւնը նման ձեռնարկի մը եւ գնահատեց կազմակերպիչներու աշխատանքը: «19-րդ դարը Պաղեստինի մէջ հանդիսացաւ անկիւնադարձ մը քրիստոնէական հաստատութիւններու կազմաւորման մէջ: Հայեր յատուկ դեր խաղցան կարգ մը մարզերու մէջ նաեւ Հայոց Պատրիարքարանը ենթարկուեցաւ մեծ փոփոխութիւններու եւ 5 նոր հաստատութիւններ ստեղծուեցան...», ան ըսաւ իր խօսքին մէջ: Ան նաեւ իր երախտագիտութիւնը յայտնեց Կիւլպէնկեան հաստատութեան եւ ս. Սարգիս հիմնարկին, այս ձեռնարկը հովանաւորելուն համար: Ան նաեւ շնորհակալութիւն յայտնեց Աստղիկ Զամքէրթճեանին, իր մշտական աջակցութեան համար եւ գնահատեց իր անձնական ներկայութիւնը եւ մասնակցութիւնը:

Մատենադարանին տնօրէնը՝ Հոգշ. Տ. Նորայր Վրդ. Գազազեանը, իր շնորհակալութիւնը յայտնեց գիտնականներուն, իրենց մասնակցութեան համար այս կարեւոր հաւաքին եւ յոյս յայտնեց, որ յաջորդ երկու օրերը արդիւնաւոր կ՛ըլլան: Տիար Գէորգ Հինդլեան, համագումարին համադրողը, յոյս յայտնեց, որ այս մտաւորական հաւաքը զգալիօրէն պիտի նպաստէ 19-րդ դարու մեր հասկացողութեան՝ աւելցնելով մեր պատմական գիտելիքները այդ ժամանակաշրջանին շուրջ: Իր շնորհակալութիւնը յայտնեց, նաեւ, արտասահմանեան մասնակիցներուն, որոնք յատուկ ճիգ ըրին ներկայ գտնուելու համագումարին, նոյնիսկ բացակայելով իրենց դասընթացներէն:

Առաջին զեկուցողն էր Պրոֆ. Այտա Պուճիգանեան, հանրածանօթ գիտնական մը, որ կը մասնագիտանայ սփիւռքի ներքին կառուցներու տինամիքայի շուրջ: Պրոֆ. Պուճիգանեան ընտրած էր հետեւեալ նիւթը՝ "Երուսաղէմի Առանձնայատկութիւնը Հայոց Պատմութեան համար": Տիկին Պուճիգանեան շատ հետաքրքիր ձեւով նկարագրեց, թէ որքան կեդրոնական տեղ կը գրաւէր Երուսաղէմը հայ հաւատացեալի երեւակայութեան եւ գիտակցութեան մէջ, նաեւ բացատրեց, թէ ինչպէս ամէն հայկական քաղաք եւ գիւղ յատուկ գանձանակ ունէր Երուսաղէմի համար եւ մանաւանդ Ս. Տեղեաց պայծառութեան ահամր: Ան մանրամասնեց հայ հասարակութեան տարբեր խաւերու զօրակցութիւնը՝ իբր տիպար ունենալով Յարութիւն Ամիրա Պէզճեանը, որ խորհրդական էր սուլթան Մահմուդ Բ-ի, կեդրոնանալով իր բազմաթիւ ծառայութիւններուն ի շահ Երուսաղէմի Ս. Տեղեաց պաշտպանութեան: Տիկին Պուճիգանեան աւելցուց, որ շատ հայ ազգայիններ հետեւեցան իր օրինակին եւ նպաստեցին Երուսաղէմի հարցերու լուծման:

Երկրորդ զեկուցողն էր Գէորգ Հինդլեան, որ մանրամասն նկարագրեց փոփոխութիւնները, որ կերպարանափոխեցին Հայոց Պատրիարքարանը: Թուեց նաեւ արտաքին նոր ազդակները, որ փոխեցին միջավայրը, մարդկային մթնոլորտը եւ նպաստեցին քաղաքաշինութեանը: Հայոց Պատրիարքարանը նոր թափով ձեռնարկեց շինութիւններու եւ հաստատեց նոր ենթակառոյց: Ամփոփելով, պրն. Հինդլեան աւելցուց. «19-րդ դարը Հայոց արդիականացման եւ հաստատութիւններու ամրապնդման շրջանն է, որուն բարիքները մինչեւ այսօր կը վայելենք: Շնորհիւ այս խորաթափանց փոփոխութիւններուն Հայոց Պատրիարքարանը կրցաւ դիմանալ յետագայ ցնցումներուն եւ փոձութիւններուն»:

Տօքթ. Թոմաս Համէլ անդրադարձաւ յատուկ յարաբերութեան, որ Հայոց Պատրիարքարանը ունէր Երուսաղէմի Եւրոպական հիւպատոսարաններու հետ իրենց հաստատումէն քիչ մը վերջ 19-րդ դարուն: Տօքթ. Համէլի ուսումնասիրութիւնը ցոյց տուաւ, որ հայերը աւելի բարւօք եւ առանձնայատուկ մշակութային, քաղաքական եւ էքումէնիք յարաբերութիւններ ունէին, քան թէ միւս եկեղեցիները յայտնի պատճառներով: Ան նշեց, որ այն հիւպատոսարանները, որ Ս. Տեղեաց մտահոգութիւններ չունէին աւելի դրական եւ անշահախնդիր յարաբերութիւններ ունէին Հայոց Պատրիարքարանին հետ: Աստուածաբանական պատճառներով հայերը լաւ յարաբերութիւններ ունէին բողոքական մարմիններու հետ եւ չունէին պրկուած յարաբերութիւններ ինչպէս որ գոյութիւն ունէին Օրթոտոքսներու եւ Լատիններու հետ: Տօքթ. Համէլ թուեց արքայական պաշտօնական այցերը Երուսաղէմ քաղաքի եւ իրենց այցելութիւնները Հայոց Պատրիարքարան: Տօքթ. Համէլ, որ զեկուցումը վերջացուց յիշելով Եսայի Պատրիարքի դերը Եթովպիոյ դեսպանին ազատագրման գործին մէջ՝ Վիքթորիա Թագուհիին խնդրանքով, եւ այս ալ միջ-եկեղեցական խողովակներով:

Կէսօրը մասնակիցները հիւրասիրուեցան ս. Յակոբեանց միաբանութեան սեղանատանը, ուր համտեսեցին հայկական ճաշեր:

Յետ միջօրէին, առաջին զեկուցողն էր Հոգշ. Տ. Կորիւն Վրդ. Պաղտասարեան, որ շատ փայլուն ձեւով ամփոփեց իր համալսարանական թէզը Հայ համայնքի կրթական համակարգին մասին 19-րդ դարուն: Հայր Կորիւն մանրամասն վերաքաղ մը ըրաւ յիշելով ինչպէս հաստատուեցաւ առաջին դպրոցը 1863-ին, ան շեշտեց որ Հայոց Վարժարանը հանդիսացաւ առաջին երկսեռ դպրոցը Երուսաղէմի հին քաղաքին մէջ: Հայր Կորիւն խօսեցաւ վարժարանի սկզբնական տարիներու շուրջ, հասաւ մինչեւ երկրորդական մակարդակին, երբ վարժարանն ունէր 500 ուսանողներ: Ան դրուատեց երջանկայիշատակ Կիւրեղ Եպս. Գաբիկեանի վաստակը եւ ջանքերը, եւ անոր նկատեց որպէս գլխաւոր ճարտարապետը վարժարանի բարգաւաճման եւ ուսման մակարդակի բարձրացման:

Հոգշ. Տ. Գուսան Վրդ. Ալճանեան անդրադարձաւ ս. Փրկչի գերեզմանատան շիրիմներու արձանագրութիւններուն՝ շեշտելով 19-րդ դարը: Հայր Գուսան յիշեց իր ընծայարանի ուսանող եղած ատենը, երբ մասնակցած էր ֆրանսահայ արշաւախումբի մը շիրմաքարերու արձանագրութիւնները հաւաքելու աշխատանքներուն: Հայր Գուսան նշեց, որ այս արձանագրութիւնները ունին բանաստեղծական եւ բարեպաշտական խորք: Այս շիրմաքարերը կը հիւսէին փառքը անթիւ ուխտաւորներու, որ մեծ երանութիւն կը զգային իրենց յաւիտենական հանգիստը գտնելու Երուսաղէմի մէջ: Շատեր զոհ գացին համաճարակներու, ուրիշներ, որպէս վանական, իրենց ամբողջ կեանքը նուիրեցին Ս. Տեղեաց ծառայութեան: Յուզիչ տողանցք մըն էր Աստուծոյ համեստ սպասաւորներու եւ նուիրեալներու նախընտրանքը մեռնիլ յԵրուսաղէմ:

Մարիա Վալսթէն, նախկին տնօրէնուհին Շուէտական ուսումնասիրական կեդրոնի, զեկուցեց շուէտացի ուղեգիրներու մասին եւ անոնց հանդիպումները հայոց հետ Ս. Երկրին մէջ: Տօքթ. Վալսթէն ընտրած էր վեց Շուէտացի ուղեգիրներ, որոնց մեծամասնութիւնը կը նկարագրեն լուսաւորեայի արարողութիւնը, եւ իբր բողոքական՝ անոնք քիչ մը շփոթած են արեւելեան ծիսակատարութիւններէն: Ամէնէն հետաքրքրական դէմքը՝ Ֆրետերիք Հասելքուիսթն է (1750-ի մօտերը), որ սիրելի աշակերտն էր Լինէոսի: Հասելքուիթ մօտ երկու տարի ճամբոր-

Շար.ը էջ 16

Թէքէեան Մշակութային Միութեան
Լոս Անճելըսի մասնաճիւղը
Սիրով կը հրաւիրէ Ձեզ
ՍՏԵՓԱՆ ԱԼԱՋԱՋԵԱՆԻ
ՎԵՐՋԻՆ ՀՈՒՆՁՔԻ (2005-2009)
Ներկայացումին
Զեկուցողներ՝
ԳԷՈՐԳ ՔՐԻՍՏԻՆԵԱՆ - «Պատմուածքներ»
ՀՐԱՉ ՍԵՓԵԹՃԵԱՆ - «Հայ Մամուլի Էջերում»
ՍԱՐԳԻՍ ՄԱՀՍԵՐԷՃԵԱՆ - «Յորձանուտը»
Հանդիսավար՝
ՎԱՉԷ ՍԵՄԵՐՃԵԱՆ
ՈՒՐԲԱԹ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 5, 2010
Երեկոյեան ժամը 8:00-ին
ԳԼԵՆՏԵՅԼԻ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
222 E. Harvard Avenue - Glendale
Validated parking at Marketplace parking structure
Harvard & Maryland
ՀԻՒՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ

ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ ՅՈՒԼԻՍ 6, 7, 2010

Շարունակուած էջ 15-էն

դեց արեւելքի մէջ, յատկապէս Փոքր Ասիա՝ հաւաքելու բոյսերու նմուշներ: Իր ուղեւորութեան ընթացքին հանդիպեցաւ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք Յակոբ Արք. Նալեանին՝ Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս՝ Երուսաղէմ: Հասելքուիթ շատ ջերմ զգացումներ ունէր Հայոց նկատմամբ եւ կ'ընէ քանի մը հետքրքրական նշմարներ: Հասլեքուիթ կ'որակէ Հայերը որպէս Թուրքիոյ գլխաւոր ճարտարապետները՝ ըսելով, որ Հայերը յատուկ յակում ունին այս արուեստի նկատմամբ: Հասլեքուիթ մեծ գովաբանութեամբ կը նկարագրէ Հայոց Պատրիաքը եւ կարօտով կ'անդրադառնայ իր բնակութեան մասին՝ Հայոց Վանքին մէջ:

Երեքշաբթի օրուան նիստը լի էր յայտնութիւններով: Տօքթ. Խատէր Սալամէ, Ալ Աքսա տաճարին գրադարանի տնօրէն, թուրկեց ականաւոր Հայերու անուններ, որ կարեւոր դեր խաղցած են Երուսաղէմի հասարակական կեանքի մէջ 19-րդ դարուն, իբր երկրաչափներ, ճարտարապետներ, ջրաբաշխման մասնագէտներ եւ վարչական պաշտօնեաներ: Այս Հայ պաշտօնեաները մեծ դեր խաղցան բարւոքելու Երուսաղէմի առօրեայ պայմանները 19-րդ դարուն: Տօքթ. Սալամէ նաեւ յիշեց, որ Հայերը աչքառու էին արհեստներու մէջ եւ նպաստեցին քաղաքաշինութեան:

Փրոֆ. Բէն Արիէ, Եբրայական Համալսարանի նախկին ռէքթօր, մանրամասն նկարագրեց, թէ ինչպէս հաստատուեցաւ Պաղեստինի 19-րդ դարու ուսումնասիրութեան դաշտը: Ան յիշեց, որ հարկաւոր եղած է ընթերցել 5 000 ուղեգիրներու հատորներ, որպէսզի կրնայ ուսումնասիրել Երուսաղէմի առօրեան: Բրոֆ. Պէն Արիէ գնայատանքով յիշեց Հայոց դերը տպագրութեան եւ լուսանկարչութեան մէջ: Ան շեշտեց, որ հայերը հանդիսացան ռահվիրաները այդ մարզերու մէջ: Փրոֆ. Բէն Արիէն յիշեց, որ ուղեգիրներու մեծամասնութիւնը շատ դրական գնահատանք ունին Հայոց մասին:

Պարոն Տէյվիտ Քրօյանքէր, ճարտարապետութեան հանրածանօթ պատմաբան եւ մեծ ախոյեան յուշարձաններու պահպանման, յիշեց Հայոց դերը քաղաքաշինութեան մէջ: Մեծ հիացումով խօսեցաւ Յովհաննէս Պատրիարք Զմիւռնացիի մասին, որուն կոչեց տեսիլքի տէր անձնաւորութիւն: Պարոն Քրօյանքէր Յովհաննէս Պատրիարքը որակեց ռահվիրաններէն մէկը, որ առաջիններէն եղաւ գնելու հողամսեր քաղաքի պարիսպներէն դուրս: Միայն չորս տասնամեակ յետոյ Հայոց Պատրիարքարանը կարողացաւ կառուցել հաստութաբեր շէնքեր: Քրօյանքէր աւելցուց, որ Յովհաննէս Պատրիարք Հայոց Պատրիարքարանի տնտեսութիւնը դրաւ կայուն հիմերու վրայ: Ի տարբերութիւն հին շրջաններէն հիմնուած մնացած տնտեսութիւնը հիմնուած էր ուխտաւորներու եւ փոփոխական թուանշաններու վրայ, որ ենթակայ էին քաղաքական վերիվայրումներու: Չորեքշաբթի, 7 Յուլիս, աւելի յստակ սահմանուած նիւթեր շօշափուեցան:

Տօքթ. Հէրպէրթ Մավրէր, Վիէննայէն հանրածանօթ գրող մը, որ սահուն գրաբար եւ աշխարհաբար կը խօսի, զեկուցեց, "Հայրեր իբր ռահվիրաներ արեւելքի մէջ Աւստրիական հաստատութիւններու ծառայութեան մէջ": Տօքթ. Հէրպէրթ, որ երեք տասնամեակներէ ի վեր կ'ուսումնասիրէ Հայ-Աւստրիական յարաբերութիւնները նշեց, որ հայեր բարձր դիրքեր գրաւեցին շնորհիւ իրենց լեզուական կարողութիւններուն եւ իրենց մշակութային յատկութիւններուն եւ մակարդակին: Հայերը լաւ դիրքեր կը զբաղեցնէին մասնաւորաբար Աւստրիական ծովային եւ նամակագրական հաստատութիւններու մէջ: Տօքթ. Հէրպէրթ աւելցուց, որ Հայրեը կարեւոր ծառայութիւններ մատուցեցին դիւանագիտական ծիրէն ներս: Տօքթ. Մավրէր բացատրեց, որ այս յարաբերութիւնը զարգացաւ եւ խորացաւ երեք հարիւր տարուայ ընթացքին եւ դրուած էր ամուր հիմքերու վրայ, որ յետոյ վերածուեցաւ մնայուն յարաբերութեան մը: Տօքթ. Մավրէր յիշեց շատ մը հայ պաշտօնակատարներու անուններ, որոնք եղած են Աւստրիոյ Եաֆայի եւ Երուսաղէմի հիւպատոսարաններու մէջ: Պր. Մավրէր թելադրեց յաւելեալ արխիւային ուսումնասիրութիւններ այս մարզին մէջ:

Մարի Պաղպուտարեան-Հանանիա ներկայացուց Տիգրան Սաւալանեանցի կենսագրութիւնը, որպէս 19-րդ դարու Երուսաղէմի տիրական անձնաւորութիւններէն մին: Տօքթ. Պաղպուտարեան, որ կ'ուսուցանէ գերմանական համալսարաններու մէջ, կեդրոնացաւ Սաւալանեանցի ամենակարեւոր իրագործումին վրայ: Իր համապարփակ 1200 էջնոց հատորը՝ «Ժամանակագրական Պատմութիւն Երուսաղէմի»: Տիկին Մարի հարց տուաւ. «Նկատի առնելով սիսթեմաթիք արխիւի եւ արդիական գրադարաններու չգոյութիւնը, ինչպէս Սաւալանեանց յաջողեցաւ գլուխ հանել նման վիթխարի եւ քննական հատոր մը»: Տօքթ. Մարի աւելցուց իր Երուսաղէմ կարճ կեցութեան շրջանին (12 տարի) կրցաւ ցուցակագրել 1700 ձեռագրեր, վերակազմակերպել տպարանը եւ հրատարակել տասը հին բնագրեր եւ նաեւ կատարել քարտուղարական եւ արխիւային աշխատանքներ: Տօքթ. Մարի Պաղպուտարեան ցաւ յայտնեց, որ Տիգրան Սաւալանեանց կը մնայ անծանօթ հերոսներէն մէկը: Տիկին Մարի թելադրեց մանրամասն կենսագրութիւն մը պատրաստել Սաւալնեանցի մասին, որ ծառայէ իբր տիպար նուիրումի եւ անձնուրացութեան ապագայ սերունդներուն համար:

Համագումարի կարեւոր յայտարարութիւններէն մէկն էր՝ զեկոյցներ հայ լուսանկարչութեան պատմութեան շուրջ: Այս նիստը կեդրոնացաւ հայ նկարչութեան երկու սիւներուն շուրջ, մէկը, որ կ'ապրէր Երուսաղէմ եւ միւսը՝ Պոլիս: Որոնք մշտական կապի մէջ էին, փոխանակելով նամակներ եւ թէքնիք տեղեկութիւններ գաղտնապահութեան պայմանով: Երկու զեկոյցներու հեղինակները մասնագէտներէն են լուսանկարչութեան պատմութեան մէջ:

Ռութ Համէլ, որ կը դասաւանդէ Վաշինկթոն, հետաքրքրական զեկոյց մը ներկայացուց Եսայի Պատրիարքի լուսանկարչական վաստակի շուրջ անձնաւորութիւն մը, որ այսօր Պաղեսինի մէջ կը դասուի լուսանկարչութեան ռահվիրայ (pioneer): Տիկին Համէլ խորացաւ Եսայի Պատրիարքի լուսանկարչական ասպարէզի մասին, եւ յիշեց իր յատուկ կապերը եւ մասնաւորաբար իր ջանքերը ստեղծելու լուսանկարչական դպրոց մը: Տիկին Համէլ յայտնեց, որ իր ուսումնասիրութիւններու ընթացքին գտած է Եսայիի մօտ ուսանած տասը աշակերտներու, որոնք հասած են մեծ յաջողութիւններու իրենց ասպարէզին մէջ: Յետոյ նկարագրեց պարունակութիւնը չորս տետրակներու խմբագրուած Եսայի Պատրիարքի կողմէ, որ կը գտնուին ձեռագրատան մէջ, որոնք ուղեցոյցներ են սկսնակ լուսանկարիչներու համար: Ռութ Համէլ ներկայացուց 19-րդ դարու ժամանակակից քանի մը նկարագրողներ, որոնք այցելած են իր աշխատատեղին եւ հանդիպած Եսայի Պատրիարքին: Զուգադիպաբար նոյն ժամանակամիջոցին (1855-ին), երկու եղբայրներ Ապտուլլահեան մականունով կը վարէին լուսանկարչական աշխատանոց մը Պոլսոյ մէջ: Գաթէրին Բիկուէ, որ երկարաշունչ արխիւային ուսումնասիրութիւններ կատարած է Պոլիս, Գահիրէ եւ Փարիզ, շատ ընդարձակ կենսագրական մը ներկայացուց երկու եղբայրներու վաստակին շուրջ: Յետագային Ապտուլլահեանները հանդիսացան Միջին Արեւելքի ամէնէն նշանաւոր լուսանկարիչները: Պոլսոյ մէջ նկարեցին աւագանին եւ ականաւոր այցլուները. եւ կարճ ժամանակէն եղան Սուլթանի պալատի լուսանկարիչները: Ապտուլլահեան եղբայրները մարզեցին լուսանկարիչներու ամբողջ սրունդ մը եւ տարածեցին Օսմանեան կայսրութեան մէջ այս նոր արուեստի բարիքները: Գաթէրին Բինկուէ արեւելագէտ է եւ արդէն ամբողջացուցած է գիրք մը Ապտուլլահ եղբայրներու մասին: Այս նիստին երրորդ զեկուցողն էր Ահմէտ Մուրուվադ, որ ունի հսկայական լուսանկարչական արխիւ մը Սուրբ Երկրի մասին: Պր. Մուրավադ խօսեցաւ առաջին կին ռահվիրայ՝ Գարիմա Ապուտի մասին: Տիկին Ապուտ ծնած էր Նազարէթ, առաջին համաշխարհային պատերազմէն առաջ: Գործած է 20-րդ դարու առաջին տասնամեակներու ընթացքին (դարու առաջին կիսուն): Գարիմա Ապուտ ուսանած է Հայֆայի մէջ՝ հայ նկարիչի մը մօտ եւ անկէ յետոյ ունեցած է իր սեփական գործատեղին: Տիկին Ապուտ կը յաճախէր բնակարաններ եւ կը լուսանկարէր: Նկատի առնելով, որ իգական սեռը կը խուսափէր շուկայ իջնելէ, Գարիմա կը հրաւիրուէր լուսանկարելու ընտանեկան յարկերէն ներս, ինչպէս հարսանիքներ եւ այլն: Քարիմա այցելած է Պաղեստինի շատ վայրեր եւ լուսանկարած է գիւղական կեանքը եւ յուշարձաններ: Յաճախ կ'այցելէր Անդր-Յորդանան եւ կը լուսանկարէր հագուագիւտ տեսարաններ: Տիկին Ապուտի արխիւը ընդարձակ է եւ հանք մըն է ընկերային գիտելիքներու: Գարիմա կանուխ կնքեց իր մահկանացուն եւ թաղուած է Բեթղեհէմի լուդերական գերեզմանատան մէջ:

Վերջին նիստը կը պարունակէր այլազան զեկոյցներ:

Կիլ Կորտօն, Երուսաղէմացի ծանօթ ճարտարապետ եւ պատմաբան մը, զեկուցեց հայ որբերու՝ Երուսաղէմի Լուտվիկ Շնէլլըր գերմանական որբանոցի ժամանումը 1896-ին: Նկարագրեց, թէ ինչպէս Լուտվիկ Շնէլլըր պայքարեցաւ իր կեդրոնական վարչութեան առարկութիւններու դէմ, բայց իր մահուան մահիճին մէջ էր, երբ յանկարծ լուրը ստացաւ Գերմանիայէն, որ իր կեդրոնական վարչութիւնը վերջապէս ընդունած էր առաջարկը: Այս որբերը, որ մեծամասնաբար կուգային Մարաշէն եւ Տիգրանակերտէն, ժամանակի ընթացքին ձեռք ձգեցին արհեստներու եւ ապագային քաղաքին ծանօթ վարպետներ եւ արուեստագէտներ դարձան՝ պատիւ բերելով հայ համայնքին:

Նուրիդ Քէնան, Թէլ Ավիվի համալսարանի արուեստի պատմութեան պետը եւ հեղինակ, «Երուսաղէմի արդի հայ յախճապակին", հետաքրքիր զեկոյց մը ներկայացուց, "19-րդ դարու սրբանկարները Երուսաղէմի հայ եկեղեցիներու մէջ»: Փրոֆ. Քէնան կեդրոնացաւ տասը սրբանկարներու վրայ եւ խօսեցաւ Սեբաստիոյ 40 մանկանց աւանդութեան թեմայի եւ անոր տարբերակներու մասին: Ան խօսեցաւ իւրայատուկ իքօնակրաֆայի մը մասին եւ շեշտեց որոշ թեմատիկ գծեր: Տօքթ. Քէնան ըսաւ, թէ իր զեկոյցը նախնական եւ փորձառական է եւ ան մտադիր է գրել աւել ընդարձակ գիրք մը Երուսաղէմի հայկական սրբանկարներու մասին, իրենց սպառիչ պատասխաններով:

Տօքթ. Ալպէրթ Աղազարեան, Պաղեստինի ծանօթ պատմաբաններէն, խօսեցաւ Նափոլիոն Բոնապարտի եւ Մուհամմէտ Ալիի դէպի Պաղեստին զինուորական արշաւանքներու մասին: Ան պատկերաւոր ձեւով նկարագրեց Նափոլէոնի զինուորները եւ իրենց վայրագ կենցաղը Պաղեստինի մէջ: Տօքթ. Աղազարեան մանրամասն նկարագրեց Նափոլէոնի կեցութիւնը Յոպպէի մէջ եւ յատկապէս Հայոց վանքին մէջ, ուր իր զինուորները կը մահանային ժանտախտէ: Առ ի երախտագիտութիւն հայ վանականներու հիւրասիրութեան եւ ազնիւ վերաբերմունքին՝ Նափոլէոն նուիրեց իր վրանը, որ ընտիր ձեռագործուած էր, հիմա կը գործածուի իբր շուրջառ Ս. Յակոբեանց Տաճարին մէջ: Մուհամմէտ Ալի շատ հայ խորհրդականներ ունէր Եգիպտոսի մէջ: 1830-ի եւ 1840-ի միջեւ, Եգիպտոս եւ Պաղեստին վերածուեցան մէկ երկրի եւ մէկ համայնքի: Հայոց Պատրիարքութիւնը օգուտ քաղեց ձեռք ձգելով շինութեան արտօնագրեր՝ Մուհամմէտ Ալիի շրջանին: Տօքթ. Աղազարեան յայտնեց, թէ Հայոց վերաբերեալ բաւական հում նիւթ գտած է արխիւներու մէջ եւ թելադրեց ատոնց մէջ խորանալ:

Համագումարի եզրափակիչ ընթրիքը կայացաւ Երուսաղէմի յայտնի պանդոկի մը մէջ:

Նուրհան Սրբազան մեծ գոհունակութեամբ նշեց, որ բոլոր նիստերու ընթացքին ներկաները մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւեցան դասախօսութիւններուն եւ համագումարը նկատեց յաջող բոլոր տեսանկիւններէ:

Նուրհան Սրբազան պատուեց Տիկին Պուճիգանեանը՝ յախճապակիէ պնակ մը նուիրելով, առ ի գնահատանք իր հայագիտութեան մատուցած ծառայութիւններուն համար: Նմանապէս երկու արուեստի գործերով պատուեց Աստղիկ Զամքէրթէնին եւ Զաւէն Եկաւեանին, իրենց մշտական հովանաւորութեան համար: Յատուկ շնորհակալութեան խօսք ունէր Ս. Սարգիս փօնտին եւ Պարոն Մարթին Եսայեանին: Նուրհան Արք. լոյս յայտնեց, որ այսպիսի համագումարները պիտի շարունակէն նոյն կորովով եւ եռանդով:

ՀԱՄԵՄՈՒՆՔՆԵՐ ԵՒ ԴԵՂԱԲՈՅՍԵՐ

ԹԱՐԽՈՒՆ: Ամենալաւը Թարմ Թարխունն է: Այն օգտակար է ատամների համար, օգնում է բոլոր տեսակի չարորակ խոցերի դէպքում: Թարխունն ամրացնում է ստամոքսը, վերացնում բերանի տհաճ հոտը:

Ժանտախտի համաճարակի ժամանակ Թարխունի հիւթ խմելը կը պահպանի հիւանդութիւնից:

ԱՆԱՆՈՒԽ (ԴԱՂՁ): Ամէնից օգտակարը նօսր տերեւներով անանուխն է: Այն փափկացնող յատկութիւն ունի: Օգնում է խոցերի, ականջներում աղմուկի դէպքում:

Բերանից վերացնում է սոխի եւ սխտորի հոտը: Օգնում է դժուար չնչառութեան եւ կրծքի ցաւի դէպքում: Տարրալուծում է սեւ մաղձը, բուժում է դեղնախտը, ջրգողութիւնը:

Անանուխը զսպում է սեռական ցանկութիւնը եւ քրտնեցնում:

Եթէ անանուխի Թուրմով շփէք մարմինը, ապա կարող էք բուժել էկզեման եւ քորը: Չափաբաժինը՝ 4,4 գրամ: Սակայն անանուխը վնասակար է երիկամների համար: Նրա վնասակար յատկանիշները վերացնում է մատատուկի հիւթը:

ՔԱՑԱԽ: Ամենալաւը գինու քացախն է: Այն օգնում է գլխացաւերի դէպքում: Հեռացնում է մազերի Թեփը, նպաստում մարսողութեանը, ամրացնում ստամոքսը: Այն մեծացնում է սեռական ցանկութիւնը, դադարեցնում լորձի արտադրութիւնը, օգնում է ջրգողութեան ժամանակ: Քացախը կոտրում է նաեւ ծարաւը: Սակայն մեծ քանակով օգտագործելու դէպքում այն հիւծում է օրգանիզմը: Քացախի վնասակար յատկանիշները վերացնում է մեղրը:

Քացախին կարող է փոխարինել խակ խաղողի հիւթը:

ՀԱՄԵՄ: Ամենաօգտակարը բանջարանոցային համեմն է՝ դեղին ծաղիկներով: Այն հանգստացնում է մարդուն, ունի նաեւ քնաբեր յատկութիւն: Օգնում է գլխացաւերի, ինչպէս նաեւ ականջացաւի դէպքում: Կրծքով կերակրող մայրերին խորհուրդ է տրւում համեմ ուտել, քանի որ այն աւելացնում է կաթը: Համեմն օգտակար է նաեւ մէջքացաւերի դէմ, փափկացնում է կարծր ուռուցքները:

Սակայն այն վնասակար է աչքերի համար: Համեմին կարող է փոխարինել երիցուկը: Մի Թեթեւ խաշած համեմը դրէք դուրս եկած Թութքի վրայ. դա կը հանգստացնի եւ կը Թեթեւացնի ցաւերը: Չափաբաժինը՝ 14,7 գրամ:

ՔՐՄՈՆ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ: Օգտակար է սրտխփոցի, մրսածութեան ժամանակ: Ամէնից լաւ ազդում է ստամոքսի վրայ: Վերացնում է կլոր եւ տափակ ճիճուները: Քրմոնի չափից դուրս շատ գործածութիւնը չորացնում է օրգանիզմը: Չափաբաժինը՝ 5,88 գրամ: Նրան կարող են փոխարինել անիսոնն ու ֆենխելի սերմերը:

ԱՆԻՍՈՆ: Անիսոնի գոլորշիները օգնում են գլխացաւերի դէպքում, մաքրում Թոքերը աւելորդ խոնաւութիւնից, բուժում հազը: Անիսոնը լուծում է սեւ մաղձը եւ դուրս հանում օրգանիզմից:

Այն բացում է լեարդի, փայծաղի եւ երիկամների խցանումները, նպաստում դաշտանի նորմալացմանը: Անիսոնը վերացնում է Թունաւոր նիւԹերի վտանգաւոր ազդեցութիւնը, ունի քրտնաբեր յատկութիւն: Չափաբաժինը՝ 2,94 գրամ: Սակայն անիսոնը վնասակար է միզապարկի համար: Նրա վնասակար յատկութիւնները վերացնում է մատատուկի օշարակը: Անիսոնի հիւԹով կարելի է ողողել ատամները:

ՄԱՆԱՆԵԽ: Ամենաօգտակարը Թարմ մանանեխն է: Այն օգնում է կաԹուածի ժամանակ, վերացնում ոտքերի եւ ձեռքերի դողը, վերացնում կոկորդում լորձի հաւաքուելը, լաւացնում է դէմքի գոյնը: Մանանեխը սպանում է մեծ ու մանր ճիճուներին, դաշտանը դարձնում է առատ, մեծացնում սեռական պոտենցիան: Այն նպաստում է նաեւ մարսողութեանը, բացում է արգանդի խցանումները: Մանանեխի իւղը օգնում է նստանեարդի հիւանդութեան, մկնատամի, նաեւ էկզեմայի դէպքում: Չափաբաժինը՝ 1,47 գրամ: Սակայն այն վնասակար է ուղեղի համար: Նրա վնասակար յատկութիւնները վերացնում է քացախը:

ԾՈՎԱԲՈՂԿԸ օրգանիզմը մաքրում է լորձից, բացում խցանումները, լաւացնում աղեստամոքսային տրակտի աշխատանքը, լաւացնում ախորժակը: Ծովաբողկն օգտակար է ցածր ԹԹուայնութեան, լեղապարկի հիւանդութեան դէպքում: Այն հիանալի միզամուղ է, այն օգտագործում են ջրգողութեան, միզապարկի քարերի, ռեւմատիզմի ժամանակ: Ծովաբողկն օգտակար է նաեւ սիրտ-անօԹային հիւանդութիւնների՝ ստենոկարդիայի եւ իշեմիայի դէպքում: Դրա համար 1 Թէյի գդալ քերած Թարմ ծովաբողկին աւելացնում են այնքան մեղր, որ խառնուրդը կազմի 1 ճաշի գդալ: Այս խառնուրդն ուտում են սոված փորին, նախաճաշից մէկ ժամ առաջ: Կուրսը 30 օր է: Տհաճ զգացողութեան դէպքում ծովաբողկի քանակը քչացնել, ապա աստիճանաբար կրկին հասցնել 1 Թէյի գդալի: Բուժումը կարելի է կրկնել 21 ամսից ոչ շուտ:

Բուժման ընԹացքում չի կարելի ծխել, խմել եւ գերլարուել:

Խորհուրդ է տրւում 5-6 կուրս՝ 3 տարուայ ընԹացքում: Ծովաբողկը նաեւ հզօր հակաբորբոքային յատկութիւններ ունի: Անգամ մի փոքրիկ կտոր եԹէ դնէք ԹԹուների, մարինադի մէջ, ապա դրանք չեն փչանայ: Ծովաբողկի սուր համը կոտրելու համար այն խառնում են ընկոյզի, կիտրոնի հիւԹի, քերած հում բողկի հետ:

Ահա օրգանիզմը լորձից մաքրելու հիանալի միջոց. 150 գ քերած ծովաբողկին խառնել 2-3 կիտրոնի հիւԹ, խառնուրդն ընդունել օրը 2 անգամ՝ սոված փորին, կեսական Թէյի գդալ: Սկզբում ծովաբողկը կարող է արցունք առաջացնել, գլխում տհաճ զգացողութիւններ, սակայն, եԹէ խառնուրդը մի քանի օր ընդունելուց յետոյ այդ զգացողութիւնն անցնի, ուրեմն օրգանիզմն ազատուել է լորձից:

Դրանից յետոյ ուտելուց առաջ խմել գազարի Թարմ հիւԹ:

ՓԱՆՈ՞Ս, ԹԷ՝ ՓԱՐՈՍ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Շարունակուած էջ 14-էն

(Նրա բառերով ասած) դեռ քանդում-աւերում է արարչի ստեղծած աշխարհը.

Հազար անէծք, Թեզ, ով մարդ աւերիչ,
Ջինջ ջրերը՝ դու դարձրիր ճահիճ,
Քո անզօր ձեռքով, Թունաւոր շնչով
Դու կոյս բնութեան դահիճը դարար:
(էջ 126)

Բանաստեղծի քաղաքացիական սրտացաւութիւնը ոչ միայն հայրենիքի համար է ըմբոստանում, այլեւ՝ համայն աշխարհի... հիմնականում «Նշենի» գրքին ձօնուած ողջոյններով է փակւում «Կռունկ» ժողովածուն, սակայն ճշմարիտ, սրտացաւ, հայեցի ընԹերցողի համար Փանոս Վարդանեան բարեգութ, ժրաջան, շնորհաշատ բանաստեղծի ստեղծագործութիւնները միշտ բաց են ու գրասեղաններին դրուած: Այս գաղափարն արդէն վկայակոչւում է նրա չորրորդ հոգեմատեանը՝ Յուշեր կեանքիս էջերից» (Երեւան, 2009 Թ.): Խոժոռադէմ հեղինակի լուսանկարն է կազմի վրայ՝ մի փունջ վարդերի, աշխարհի քաղաքական-տարածքային քարտէզի Թիկունքային հարեւանութեամբ: Աւել է, Թէ կարող էին ֆոն ծառայել նաեւ բահը, ծառը, պատը, գետը, ինքնաշարժը, Արարատը..., բայց ոչ, դպրութեան մի մասնիկն է լուսանկարում «խօսուն լռութեամբ» համրացել, կոտրել ու մեղմել հեղինակի կապ հանգոյց փողկապի չոր հանդիսաւորութիւնը... Ես որոշեցի հերԹական գրքի «դուրսը» նկարագրել, որ ընԹերցողն էլ չունչ քաշի: 240 էջերի վրայ դրոշմուել են նրա չափածոյ եւ արձակ ստեղծագործութիւնները, Թարգմանութիւնները, ճանաչողների կարծիքները, Երեւանեան տուն-Թանգարանների «գոհաբերած» պատուոգրերը եւ այլն... Ապրելով Թեհրանում, բանաստեղծը հաւասար ճանաչելի է Թէ՛ հայրենիքի գրասէր հասարակութեանը եւ Թէ՛ Լոս Անճելոսի հայերէն լրագրերի ու շաբաԹաԹերԹերի բազմաԹիւ ընԹերցողներին: Այստեղ գաղտնիք չկայ: Աշխատասիրութիւնն ու գրական շնորհքն են բացել բոլոր հոգու դռները: Նրա մարդասիրութիւնն ընդունելի է ամենուրեք.

Սէրս մի քանտիր... (էջ 59)

Իսկ հայրենասիրութիւնը չի վիճարկւում, շիտակ է, Թարմ ու ինքնատիպ.

...Ձեռքերս եմ բացում
Ու տեսնում եմ ափերիս մէջ
Ծովից մինչեւ ծով քարտէզը մեր՝
Ծուատուած է ու սրատուած...
(էջ 13)

Առանձին քաջալերանքի են արժանի Փանոս Վարդանեանի արձակ էջերն ու Թարգմանութիւնները: Վերջինները բնագրի հետ չենք կարող համեմատել, քանզի պարսկերէն չգիտենք: Իմացողից էլ չհարցրեցինք, մէկ այլ արատաւոր բան մէջտեղ չգար: Մնացինք մեր ու բանաստեղծի խղճի հետ: Հայերէնը բաւական սահուն է: Պիտի ասել, որ սեփական արձակ էջերից որակով առանձնանալու եւ պատմուածք կոչուելու յայտ ունեն «Բժիշկը», «Հայուհին», «Պառաւի գդալները»...

Գեղարուեստական ակնարկի ձիրքը պարզապէս զգացնել է տալիս: Բանաստեղծն ունի նաեւ արձակագրի հոտառութիւն, նրբերանգներ որսալու կարողութիւն: Իսկ հոգուն ու ոգուն հարազատացած չափածոյ տնանքի մասին մեր նոյնքան համեստաշունչ տպաւորութիւնները կ'ուզենք աւարտել այս լուսաւոր հեղինակի հետեւեալ համամարդկային, յաւիտենական տագնապ-հարցադրումով.

...Գետինը խուլ է, երկինքը՝ կոյր,
Մեռնել չեմ ուզում, ումի՞ն պիտ ասեմ: (էջ 216)

Այո, յիրաւի, բանաստեղծներին մահը չի կարող մօտենալ, որովհետեւ նրանք Աստծոյ զաւակներն են եւ պարուրուած են անձեռնմխելի անմահութեամբ:

ՊՈԼՍԱՀԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ ՇԷՆՔ

Շարունակուած էջ 1-էն

մը ուր հինգ տարիներ վարչութիւնն ու ենԹայանձնախումբերը գումարեցին իրենց ժողովներն ու կատարեցին գրասենեակային աշխատանքները Միութեան շէնքի շինարարութեան ընԹացքին:

Յաջորդ պատգամախօսն էր Միութեան փոխ-ատենապետ Իրաւաբան Ժոզէֆ Մինասեան որ իր ուրախութիւնը յայտնեց երազի մը իրականութիւն դառնալու տօնախմբութիւնը տեսնելու, հակառակ շատ մը դժուարութիւններու որոնց հանդիպեցանք բոլորս: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր նուիրատուներուն, ատենապետի պաշտօն ստանձնող անձերուն եւ վարչական անդամներուն: Խօսք առաւ նաեւ Փրոֆ. Օշին Քէշիշեան: Ան իր անկեղծ շնորհաւորութիւնները յայտնեց Պոլսահայ Միութեան կեդրոնին բացման առԹիւ, մաղԹելով յաջողութիւն:

Հանդիսավարը հրաւիրեց Հայաստանի պետական օփերայի մեներգիչ Անդրանիկ Մովսէսեանը որ մեներգեց «Սեւ Աչեր», «Ձայն մը Հնչեց Էրզրումի Հայոց Լեռներէն», «ՍանԹա Լուչիա»ն եւ այլ երգեր դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Յովիկ Ոսկանեանի:

Բեմ հրաւիրուեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեան Հիւպատոս Գրիգոր Յովհաննիսեանը որ շեշտեց Թէ այս կեդրոնը պէտք է ներկայացնէ ոչ միայն Պոլսահայ մշակոյԹը, այլ բոլոր հայկական մշակոյԹը: Խօսք առաւ նաեւ Միութեան բացման Յանձնախումբի անդամներէն տիար Գուրգէն Պէրքչանլար: Ան ներկայացուց Միութեան հակիրճ պատմութիւնը սկսելով առաջին ատենապետներէն մինչեւ ներկայ ատենապետ Սիմոն Աճիլաչօղլուն, որոնց յանձնուեցան յուշանուէրներ ձեռամբ Տիկնանց եւ Ընկերային Ձեռնարկներու Յանձնախումբի ատենապետուհի՝ Թալին Սարաֆօղլուի, Տիգրան Գուրեանի եւ բացման կարգադիր յանձնախումբի անդամ Գուրգէն Պէրքչանլարի:

Յայտագրին վերջին բաժնով հրաւիրուեցաւ Գերշ. Սրբազան Հայրը որ իր պատգամին մէջ շնորհաւորեց եւ քաջալերեց որ այս նորակառոյց շէնքը միայն շէնք չմնայ այլ դառնայ լոյսի փարոս ապագայ սերունդներուն:

Նուիրատու անդամներ Պոլսահայ Միութեան հանդէպ իրենց ունեցած սիրոյն ու նուիրումի զօրութենէն մղուած՝ կատարեցին սրտաբուխ նուիրատուութիւններ: Ճաշկերոյթը լրիւ յաջողութիւն մըն էր զոր փաստեց Պոլսահայոց ուժեղ ներկայութիւնը Լոս Անճելըսի մէջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՍԼՈՎԱԿԻԱ՝ 3:1.
ԳԵՂԵՑԻԿ ՅԱՂԹԱՆԱԿ ԽՄԲԻ ԱՌԱՋԱՏԱՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

Վազգէն Սարգսեանի անուան «Հանրապետական» մարզադաշտում Հայաստանի հաւաքականը հիւրընկալել էր Սլովակիայի հաւաքականին:

Խաղն աւարտուեց 3:1՝ յօգուտ Հայաստանի: Սլովակիայի դարպասը գրաւեցին Եուրա Մովսիսեանը, Գէորգ Ղազարեանը, Հենրիխ Մխիթարեանը: Իսկ հիւրերից կոլ խփեց Ռադոսլավ Զաբավնիկը:

«Հանրապետական» մարզադաշտին յարակից փողոցներում խաղից յետոյ լսւում էին երկրպագուների՝ Հայաստան, Հայաստան վանկարկումները:

Աշխարհի առաջնութեան մասնակից Սլովակիայի հաւաքականը երեւանեան խաղից առաջ ունէր հարիւր տոկոսանոց արդիւնք՝ 6 միաւոր երկու խաղում եւ զբաղեցնում էր երկրորդ տեղը: 6 միաւոր ունի նաեւ խմբի առաջատար Իռլանդան:

Սլովակիայի հաւաքականը Վլադիմիր Վայսի գլխաւորութեամբ աշխարհի առաջնութեան մասնակցի խաղ չցուցադրեց եւ արդէն 23-րդ րոպէին գնդակ բաց թողեց: Գերազանց հարուածով աչքի ընկաւ Եուրա Մովսիսեանը: Առաջին խաղակէսում սլովակները հաւասարեցրին հաշիւը գլխաւոր մարզչի որդու՝ Վլադիմիր Վայսի գոլի շնորհիւ:

Երկրորդ խաղակէսում Հայաստանի հաւաքականը շարունակեց խաղալ յարձակողական ոճով եւ շատ արագ յաջողութեան հասաւ: 50-րդ րոպէին Գէորգ Ղազարեանն առաջ մղեց Հայաստանի հաւաքականին: Հանդիպման նախավերջին րոպէին իր գնդակը խփեց Հենրիխ Մխիթարեանը, որ տուգանային հրապարակի գծից հուժկու հարուածով ոչ մի առիթ չտուեց դարպասապահ Մուխային: Հայաստանի հաւաքականն առաջին յաղթանակը տարաւ Եվրօ-2012-ի ընտրական մրցաշարում եւ 4 միաւորով բարձրացաւ երրորդ տեղ:

Հետխաղեայ մամուլի ասուլիսին Հայաստանի հաւաքականի մարզիչ Վարդան Մինասեանին դահլիճում դիմաւորեցին ծափահարութիւններով:

«Չեմ ցանկանում երկար խօսել: Ցամենայն դէպս արդիւնքը համապատասխանում էր խաղին: Ամէն ինչի հիմքում ընկած է լաւ խաղը: Եթէ լաւ խաղ չլինի, ապա արդիւնք եւս չի կարող լինի:

Մրցաշարային աղիւսակից խօսել չէի ցանկանայ: Ես հեռուն չեմ գնում: Իհարկէ, որքան լաւ ենք խաղում, այնքան մեծանում է բարձր տեղում յայտնուելու հաւանականութիւնը:

Հրայր Մկոյեանի Արարատ Առաքելեանի փոխարէն հիմնական կազմում յայտնուելը պայմանաւորուած էր նրանով, որ սլովակներն ի տարբերութիւն Իռլանդայի աւելի ցածրից են գործում: Արարատ Առաքելեանը լաւ է խաղում 2-րդ յարկում, իսկ ներքեւում աւելի յուսալի է Մկոյեանը:

Մարզիչը նշեց, որ ընդմիջմանը տղաներին հաւաստիացրել էր, որ 2-րդ խաղակէսում անպայման կոլ են խփելու: Բացի այդ, Մինասեանը որոշ շտկումներ էր կատարել հաւաքականի խաղում: Նշուեց նաեւ, որ Ռոբերտ Արզումանեանի վնասուածքը լուրջ չէ եւ նա կը մասնակցի յաջորդ խաղին:

Սլովակիայի հաւաքականի գլխաւոր մարզիչ Վլադիմիր Վայսը ընկճուած ներկայացաւ մամուլի ասուլիսին:

«Ցանկանում եմ շնորհաւորել տանտէրերին լաւ խաղի համար: Այսօրուայ խաղը տանտէրերի ձեռքերում էր: Դուք ողջ հանդիպման ընթացքում տիրում էիք նախաձեռնութեանը եւ արժանիօրէն յաղթեցիք: Դուք կարող էք լաւ արդիւնքների հասնել:

Այն ինչ ձեռք բերեցիք Ռուսաստանում՝ կորցրինք Հայաստանում: Բայց կրկնում եմ, Հայաստանը յաղթեց արժանիօրէն:

2-րդ խաղակէսում մենք յաճախակի էինք սխալւում: 13 համարը (Էդգար Մանուչարեանը-խմբ) նման էր Հաջիին: Նա շատ խնդիրներ ստեղծեց մեզ համար:

Իհարկէ, Վիտեկը չէր խաղում, բայց նման դէպքեր եղել էին: Կան նաեւ խաղացողներ, որոնք կարող ենք փոխարինել: Խաղից առաջ ասել էի, որ դուք ունենք լաւ խաղացողներ՝18, 14, 13 համարները, սակայն այսօր ողջ թիմը լաւ խաղաց:

Մրցավարութիւնը բնական էր: Մենք ինքներս ենք մեղաւոր»,- ասաց Վլադիմիր Վայսը:

ՔԱՋ ՆԱԶԱՐ

ՌԻԴԻԴ ԵԹԵՐ ՇՕ

Ամէն Կիրակի երեկոյեան ժամը 10:00-ից 12:30

Կլէնտէյլի 380-րդ կայանից

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԱՆԴՈՐՐԱ՝ 4:0

Ֆուտպոլի Եւրոպայի 2012 թուականի առաջնութեան ընտրական մրցաշարում Հայաստանի հաւաքականը տարաւ երկրորդ անընդմէջ եւ առաջին խոշոր հաշուով յաղթանակը, Երեւանի Վազգէն Սարգսեանի անուան Հանրապետական մարզադաշտում Երեքշաբթի օրը 4:0 հաշուով առաւելութեան հասնելով Անդորրայի խումբի նկատմամբ:

Կոլերը խփեցին Գէորգ Ղազարեանը՝ 4-րդ րոպէին, Հենրիխ Մխիթարեանը՝ 16-րդ րոպէին, Եուրա Մովսիսեանը՝ 33-րդ րոպէին, Մարկոս Պիզելլին՝ 52-րդ րոպէին:

Գէորգ Ղազարեանի խփած գնդակը Հայաստանի ազգային հաւաքականի 100-րդ կոլն է պաշտօնական հանդիպումներում:

Ընտրական մրցաշարի 3-րդ փուլում Հայաստանը 3:1 հաշուով յաղթել էր Սլովակիայի ուժեղագոյն խումբին:

Հայաստանի խումբը ընտրական մրցաշարի 4-րդ փուլից յետոյ 7 միաւորով ժամանակաւորապէս գլխաւորեց ընտրական B խմբի մրցաշարային աղիւսակը:

Այդուհանդերձ, ժամեր անց Ռուսաստանի հաւաքականը 1:0 հաշուով յաղթեց Մակեդոնիային եւ 9 միաւորով զբաղեցրեց առաջին տեղը, իսկ Իռլանդան, Հայաստանը եւ Սլովակիան 7-ական միաւորով կիսում են երկրորդ, երրորդ եւ չորրորդ տեղերը: B խմբի մրցաշարային աղիւսակի այս տեսքը կը պահպանուի մինչեւ 2011 թուականի Մարտի վերջը, երբ նախատեսուած են 5-րդ փուլի հանդիպումները:

Ընտրական մրցաշարի յաջորդ հանդիպումը նոյնպէս Հայաստանի հաւաքականը կ՚անցկացնի Երեւանում՝ եկող տարուայ Մարտի 26-ին ընդունելով Ռուսաստանի խումբին:

Հրապարակի վրայ է

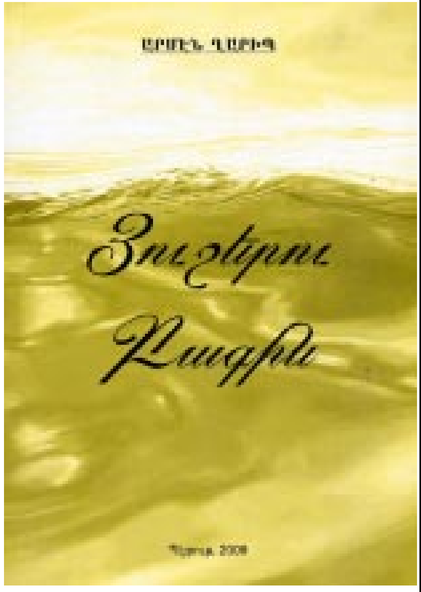

«Յուշերու Բագին» հեղինակ՝ Արմէն Ղարիպ (տպ. Պէյրութ 2009) Գինը՝ $20

Ստանալու համար դիմել «Մասիս» Շաբաթաթերթին 1060 N Allen Ave Pasadena, CA 91104 626-797-7680

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք «Մասիս» Շաբաթաթերթին

T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863
massis2@earthlink.net

REQUEST FOR PROPOSALS
(RFP #7538)
INFORMATION TECHNOLOGY (IT) SOURCING

The Housing Authority of the City of Los Angeles invites proposals from qualified firms interested in providing IT Sourcing. A copy of the RFP may be obtained beginning September 27, 2010 at www.hacla.org/ps or call (213) 252-5405 or (213) 252-1832. Proposals will be accepted until 2:00 P.M., by November 10, 2010 at 2600 Wilshire Blvd., #3100, Los Angeles, CA 90057.

10/7, 10/14/10
CNS-1953104#
MASSIS WEEKLY

ՄՕՐՍ ՊԱՏԳԱՄԸ

Ծ.Խմբ. Կիրակի, 10 հոկտեմբեր 2010-ին, Փասատինայի Սրբ. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Սրբ. Պատարագի տեղի ունեցաւ, վերջերս, քառասուն օրեր առաջ իր մահկանացուն կնքած ողբացեալ Հռիփսիմէ Գալէնտէրեանի հոգեհանգստեան հոգեպարար արարողութիւնը: Եկեղեցական ծիսակատարութեան շուտով յաջորդեց ողբացեալին հոգւոյն համար մատուցուած հոգեճաշը, որ տեղի ունեցաւ Հ.Բ.Ը.Մ. Պոյաճեան սրահին մէջ: Այդ տխուր առիթով, սրտի խօսքով ելոյթ ունեցաւ ողբացեալին դուստրը, Տիկ. Վարդուհի Գազանճեան, որ իր անմիջական, ջերմ եւ յուզախառն զգացումներով բնութագրեց իր սիրելի մօր կեանքին ուսանելի կերպարը, որ օրինակելի կը մնայ ուրախ կեանքի մը կազմաւորման ճամբուն: Պատգամներով հարուստ, այլապէս շահեկան ելոյթ մը, զոր կ'ուզենք բաժնեկցիլ մեր ընթերցողներուն հետ:

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Սիրելի եւ յարգելի ազգակից բարեկամներ եւ հարազատներ

Ձեզմէ անոնք որոնք ներկայ գտնուեցան մօրս յուղարկաւորութեան արարողութեան եւ հոգեճաշին՝ իմացան անոր հոգեւոր արժանիքներուն մասին: Ես պիտի չկրկնեմ այդ բոլորը, այլ, պիտի անդրադառնամ մօրս համար այնքան արժէքաւոր ու կենսական՝ բարոյական եւ հայեցի դաստիարակութեան վրայ:

Այո, մայրս համալսարանական տիտղոսներ չէր ստացած, սակայն իր ունեցած նախակրթարանի՝ Քառասնից Մանկանց Վարժարանի, եւ Հ.Բ.Ը.Մ.-ի Դարուհի Յակոբեան Երկրորդական վարժարանի մէջ ձեռք ձգած Հայեցի դաստիարակութեամբ մեծցուց մեզ, իր չորս զաւակները:

Ձեզի բաժնուած «մօրս կտակը» խորագրով Ա. Կոռնթ. 13-րդ գլխուն վերջին համարին մէջ ամենէն կարեւորը՝ ՍԷՐ բառին վրայ դրուած է շեշտը:

Մայրս, մինչեւ իր մահուան անկողինը համնիլը, բնաւ չքարոզեց Սէր բառը, այլ՝ ապրեցաւ այն կեանքը, զոր կտակեց մեր բոլորին:

Մայրս կ'ըսէր. Սէրը պատմուճան չէ այլ՝ կեանքի բանալին է. անով կրնաս յաղթայարել կեանքի չարիքներն ու բոլոր տեսակի դժուարութիւնները:

Շատ լաւ կը յիշեմ, օր մը կը պատմէր, թէ ինչպէս դրամի համար ընտանիքներ իրարու հետ քէնցած էին: Միշտ կը կրկէր ան. կամ դրամն է, եւ կամ ալ նիւթն է պատճառը մարդոց քէնութեան, եւ կ'աւելցնէր. դրամը սատանայ է, «հասկցա՞ր: Երբ սէր չ'ըլլայ, սատանան կ'իշխէ»: Յաջորդ օրը տեսայ որ Նարեկս, հազիւ չորս տարեկան, պայուսակս բացած դրամները դուրս կը հանէր: Երբ յանդիմանեցի զինք, ըսաւ. «մամա, սատանաները դուրս կը հանեմ պայուսակէդ»:

Մայրս սիրոյ օրինակներով ու օրհնութիւններով ողողած էր ոչ միայն իր չորս զաւակները, այլ իր փեսաները, թոռներն ու ծոռերը, հաւասարապէս:

Մայրս խտրականութիւն չէր դնէր իր թոռնիկներուն միջեւ: Յաճախ կատակելով կ'ըսէինք մօրս. «դուն Սարոյին, աւելի կը սիրես». ան անմիջապէս հետեւեալ օրինակը կու տար: «Տասը մատներէդ որեւէ մէկը եթէ վիրաւորուի՝ սիրտդ կը ցաւի». ու անմիջապէս կ'աւելցնէր. «բայց մի մոռնաք, որ ես շատ աշխատանք ունիմ անոր վրայ եւ ես մեծցուցած եմ զայն». Եւ ան դարձեալ կու տար տասը մատներուն օրինակը:

Այո, մայրս հաւասարապէս կը սիրէր բոլորը, ինչպէս կը վկայեն իր հարազատները:

Մօրս քառասունքը կը զուգադիպի իր ամենէն շատ սիրած Թարգմանչաց տօնի օրուան, Սահակ Պարթեւ Հայրապետի ու Մեսրոպ Մաշտոցի լուսատու ջահեր ՝ Հայ գրերու գիւտի ու մշակոյթի օրուան:

Հայ գիրի, մշակոյթի, եկեղեցիի, ազգի եւ Հայրենիքի հանդէպ Մայրս իր ունեցած սէրը ոչ միայն փոխանցեց իր չորս զաւակներուն, այլ նաեւ՝ իր տասներկու թոռնիկներուն: Ան անհամբեր կը սպասէր իր թոռան Վիգէնին հայերէն լեզուով վարած բժշկական հաղորդումներուն, ամէն Երկուշաբթի երեկոյ: Անհուն Հպարտութեամբ կը լեցուէր իր սիրտը, տեսնելով անոր ընդհանրապէս հայ հասարակութեան եւ մեր մայր հայրենիքին մատուցած բժշկագիտական ծառայութիւնները:

Քանի մը օրեր առաջ, երբ մօրս թուղթերը աչքէ կ'անցնէի, գտայ շատ յատկանշական պահարան մը, զոր այնքան խնամքով պահած էր: Պահարանին վրայ հայերէն տառերով գրուած էր «Նէնէ» բառը:

Գտայ նաեւ երեք այլ քարտեր, երեքն ալ իր թոռներուն կողմէ էին. մէկը անստորագիր էր, իսկ միւսները՝ ստորագրուած էին. մէկը գրուած էր իր անունը կրող Հռիփսիմէ Թոռնուհիին կողմէ, իսկ միւսը՝ Շահան Թոռան կողմէ: Այս քարտերուն վրայ թուական չկար:

Շատ լաւ կը յիշեմ այդ «մայրերու օրը», երբ մայրս կարդաց «Նէնէ» անունը կրող քարտը եւ ուրախութենէն՝ Շահանին հարիւր տոլար նուիրեց:

Անմիջապէս ետք, մայրս հարցուց անոր. «գիտե՞ս ինչու տուի այս հարիւրը»: Շահանը պատասխանեց. «այո, որովհետեւ հայերէն լեզուով գրած էի քարտս, եւ դուն անգլերէն չես հասկնար»:

Իր փոքրիկ ծոռը, Հայկ-Արան անգամ իրեն հետ հայերէն կը խօսէր, եւ հակառակ մեր պնդումներուն՝ ան մեզի հետ կը խօսէր անգլերէն:

Շատ կը սիրէր կարդալ հայկական բոլոր թերթերը, անխտի՛ր, եւ հայ բանաստեղծներու գործերէն՝ Վահան Թէքէեանի «Հայու Հոգին», «Եկեղեցին Հայկական» եւ «Խորհուրդ Վարդանանց», բանաստեղծութիւնները, Պարոյր Սեւակի «Քիչ ենք Բայց Հայ ենք»ը, ինչպէս նաեւ իր նախասիրած բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկեանի «Խօսք Իմ Որդուն»ը, «Ու տես որդիս, ուր էլ լինես, այս լուսնի տակ ուր էլ գնաս, թէ մօրդ անգամ մտքիցդ հանես, քո մայր լեզուն չմոռանաս»: Ան անգիր գիտէր այս բոլոր բանաստեղծութիւնները:

Վերջապէս, մայրս ունէր անհուն սէր հանդէպ Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ եկեղեցւոյն: Իր այս սիրոյ մէջ անգամ, մայրս խտրութիւն չէր դնէր. բոլոր եկեղեցիները իր հոգիին տունն էին, որ թեմին ալ պատկանէին անոնք: Ան բոլորին կը ծառայէր ու կ'այցելէր անխտիր, հաւասարապէս:

Իր կեանքի վերջին օրերուն՝ ըսաւ մայրս. «ես հարուստ եմ. աննման ամուսին մը, սիրող զաւակներ, հարսեր, փեսաներ, թոռներ ու ծոռեր ունենալուս համար, եւ ամենէն աւելին՝ ինծի այս բոլորը շնորհող Փրկչիս Սէրը: Ահաւասիկ, այս հարստութիւնը ու ժառանգը կը թողում բոլորիդ», եւ աւելցուց ըսելով. «հազար փառք. աշխարհը պտտեցայ, նամանաւանդ հօրս համար երազ մնացած Հայաստանը, անկախ Հայաստանը: Այցելեցի Ղարաբաղը: Տեսայ Էջմիածինը: Իջայ Խոր Վիրապ»: Ապա շուտով, յուզումնալից ձայնով սկսաւ երգել. «Փառք քեզի ով տէր կրկին ու կրկին որ այս բոլորը շնորհեցիր ինծի: Ալ հիմա կ'ուզեմ երթալ իմ Իսկական Տունս»:

Միշտ ժպտերես, գոհունակ, նաեւ՝ սակաւախօս մայրս՝ սիրով, համեստութեամբ, գոհողութեամբ, ծառայասիրութեամբ, ներողամտութեամբ, համբերութեամբ, լաւատեսութեամբ, Համերաշխ եւ արդար ոգիով հարուստ կեանք մը փոխանցեց մեր բոլորին:

Հիւանդանոցին մէջ հարց տուի մօրս, - մայրս ի՞նչ պատգամ կ'ուզես տալ ինծի: Գիտեմ որ անսահման օրհնութիւններդ բաշխեցիր մեզ բոլորիս, սակայն քու կտակէդ դուրս, ոսկի պատգամ մը ունի՞ս ինծի տալիք»:

Մայրս պատասխանեց.

-Ծառայասիրութեան մանեակը կու տամ քեզի աղջիկս: Ծառայէ քու եկեղեցիիդ, ազգիդ, մշակոյթիդ: Հասիր բոլոր կարօտեալներուն: Ծառայէ անխտիր լուռ: Կարեւորը՝ առանց որեւէ ակնկալութեան, այն ատեն է, որ դուն աղէկ բաժինը ընտրած կ'ըլլաս:

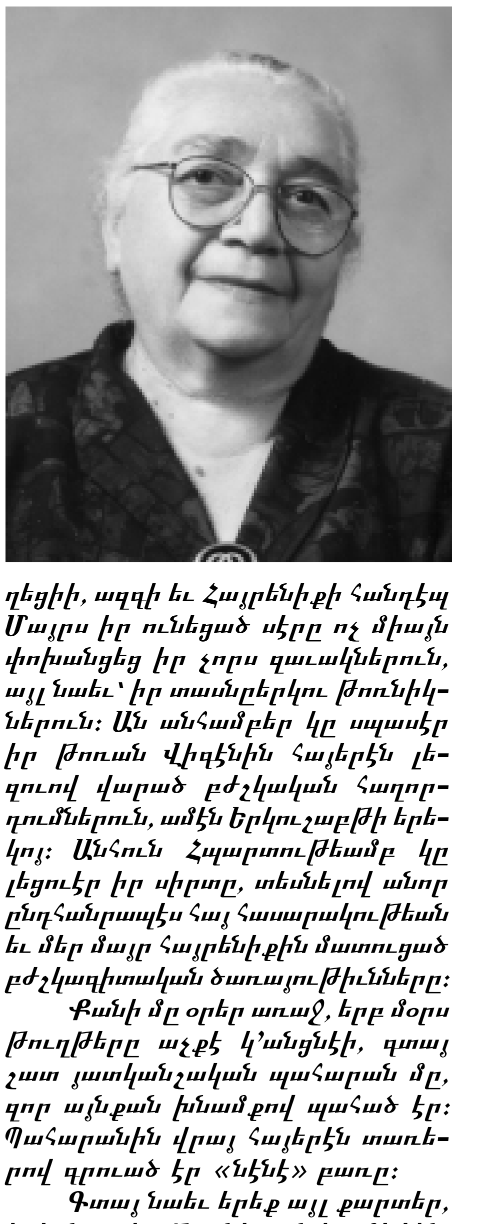

ՎՇՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

*Հալէպի Կիլիկեան Ճեմարանի նախկին տնօրէն՝ վաստակաշատ կրթական մշակ, երկարամեայ հասարակական գործիչ եւ Սուրիոյ Հանրապետութեան Խորհրդարանի նախկին անդամ **ՌՈՒԲԷՆ ՏԻՐԱՐԵԱՆ**ի մահուան տխուր առիթով Կիլիկիան Բարեգործական Միութեան վարչութիւնն ու անդամները իրենց խորազգաց վշտակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի այրիին եւ համայն ընտանեկան պարագաներուն:*

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

***ԱՏՐԻՆԷ ՄԱԹՈՍԵԱՆ**ի մահուան տխուր առիթով Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան վարչութիւնը իր խորազգաց ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի ամուսինին, զաւակներուն, քոյրերուն, եղբօր եւ համայն ընտանեկան պարագաներուն, մասնաւորաբար Արժ. Տ. Տաթեւ Քհնյ. եւ երէցկին Արաքսի Թաթուլեանին:*

****

***ԱՏՐԻՆԷ ՄԱԹՈՍԵԱՆ**ի մահուան տխուր առիթով Փասատինայի Հ.Մ.Մ.ի Վարչութիւնն ու Տիկնանց Օժանդակ Մարմնի անդամուհիները, իրենց խորազգաց վշտակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի ամուսնոյն, զաւակներուն եւ համայն ընտանեկան պարագաներուն, մասնաւորաբար Տիկնանց Օժանդակ Մարմնի անդամուհիներ՝ Մայրանուշ Սողոմոնեանին եւ Անահիտ Խպոյեանին:*

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

***ԱՏՐԻՆԷ ՄԱԹՈՍԵԱՆ**ի մահուան տխուր առիթով հետեւեալները իրենց խորազգաց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի ամուսնոյն եւ համայն ընտանեկան պարագաներուն:*

Առ այդ փոխան ծաղկեպսակի «Մասիս»ի ֆոնտին կը կատարեն ստորեւ նշուած նուիրատուութիւնները.

Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Խպոյեան	*$100*
Տէր եւ Տիկ. Յարութ Մաթոսեան	*$100*
Տօքթ. եւ Տիկ. Գուրգէն Մաթոսեան	*$100*
Տէր եւ Տիկ. Համօ Մաթոսեան	*$100*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

***ՀՌԻՓՍԻՄԷ ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆԻ** մահուան տխուր առիթով, հանգուցեալին ամուսինը՝ Արշակ Աւագ Սրկ. Գալէնտէրեան, զաւակները, թոռներն ու հարազատները իրենց զգացուած շնորհակալութիւնները կը յայտնեն Առաջնորդ Սրբազաններուն, Գերշն. Տէր Յովնան Արք. Տէրտէրեանին եւ Գերշն. Տէր Մուշեղ Արք. Մարտիրոսեանին, Հայր Պարթեւ Ծայրագոյն Վարդապետ Կիւլիւմեանին, Արժանապատիւ Տէր Արշակ Աւագ քհնյ. Խաչատուրեանին, Տէր Զաւէն Աւագ քհնյ. Արզումանեանին, Տէր Յովսէփ Ա. քհնյ. Յակոբեանին, Տէր Արտակ քհնյ. Տէմիրճեանին, Տէր Սարգիս քհնյ. Փեթոյեանին, Տէր Նարեկ քհնյ. Մատարեանին՝ իրենց մատուցած հոգեպարար պատգամներուն համար: Նոյնպէս, շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, այցելութեամբ, գրութեամբ, Ե-մակներով, հեռաձայններով, հոգեճաշերով, ծաղկեպսակներով, եւ կամ փոխան ծաղկեպսակի՝ Հայաստանեայց Առաքելական Սրբ. Եկեղեցւոյ Եղբայրակցութեան եւ «Մասիս» Շաբաթաթերթին առաքած նուիրատուութիւններով մասնակից եղան իրենց սուգին:*

Ընտանիքը, նաեւ, շնորհակալութիւն կը յայտնէ Փասատինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայաստա նեայց Առաքելական եկեղեցւոյ հովիւ Տէր Սարգիս քհնյ. Փեթոյանին եւ Հայր Գեղամ Ծայրագոյն Վարդապետ Զաքարեանին, ինչպէս նաեւ ծխական Խորհուրդի անդամներուն եւ բոլոր անոնց, որոնք ներկայ գտնուեցան հանգուցեալ Հռիփսիմէ Գալէնտէրեանի հոգեհանգստեան արարողութեան, հոգեճաշին, եւ կամ հեռաձայններով ու նուիրատուութեամբ յարգեցին մեր ողբացեալ հարազատին յիշատակը:

ARMENIA'S CHILDREN CHRISTMAS GIFT FUND
SINCE 1999
"Քաչ Նազար" հանդէսը եւ հեռուստաժամը
Ներկայացնում է
11-րդ ամեակի ԹԵԼԵԹՈՆ
Ի ՆՊԱՍՏ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴԻ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ,
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԾՆՈՂԱԶՈՒՐԿ ԵՒ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄ
ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ԵՒ ՆՐԱՆՑ ՄԱՆԿԱՏՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
(հիմնուած 1999թ.)
Կիրակի,հոկտեմբեր 31, 2010
երեկոեան ժամ 4-12-ը
Sponsored by
"KACH NAZAR" Magazine & TV Show
11 ANNIVERSARY
NATIONWIDE TELETHON
ON SUNDAY
OCTOBER 31, 2010
AMGA
CHANNEL 380
Glendale, CA
From 4:00 pm
12midnight
ARMENIAN AMERICAN ORPHANS CHRISTMAS FUND, INC.
FOR DISABLED CHILDREN AND FOR THE RESTORATION OF CHILDREN'S HOMES
ՕԳՆԵՆՔ ՄԵՐ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻՆ ՆՐԱՆՑ
ԱՊԱԳԱՆ ԿԵՐՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
HELP OUR CHILDREN TO BUILD THEIR FUTURE . . .
www.forourkids99.com
BEFORE
Kharpet
2008
AFTER
Everyday we build the dreams and future of our children with your generous donations. In their prayers they remember you and give their blessings upon you.
Ձեր օգնութեամբ մենք ամէն օր կառուցում ենք, հանգստութիւն և ուրախութիւն պարգեւում հայրենի կարօտեալ երեխաներին: Նրանք իրենց աղօթքներում միշտ յիշում և օրհնում են ձեզ...
Spitak #1
School 2009
P.o. Box 250038 • Glendale, CA 91225 • Tel: 818-246-0125 • 818-239-6880 or 818-606-2070
E-mail: Forourkids99@gmail.com Non-profit Organization A Tax-exempt 501 (c)3 Charity
Spitak #1
School 2010